

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน
มัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

School Management Model to Promote Career for Secondary
School Students Expands Educational Opportunities Nakhon Si
Thammarat Primary Educational Service Area Office 4

มานพ เสียมไหม

รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน
มัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครศรีธรรมราช เขต 4

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน
มัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

School Management Model to Promote Career for Secondary
School Students Expands Educational Opportunities Nakhon Si
Thammarat Primary Educational Service Area Office 4

มาณฑิพย์ เสียมไหม

รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน
มัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครศรีธรรมราช เขต 4

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์ รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับ
นักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

ผู้วิจัย นายमाणพ เสียมไหม

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา 3) ตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา มี 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ ตารางวิเคราะห์เนื้อหา 2) ศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษา ที่มีการปฏิบัติที่ดีจำนวน 5 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบศึกษาเอกสารและแบบสัมภาษณ์ 3) ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาจากผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ 4) ยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 5) ตรวจสอบร่างรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน จากการสนทนากลุ่ม และ 6) ประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

กลุ่มประชากรที่ใช้ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครศรีธรรมราช เขต 4 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบได้แก่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิตและสภาพแวดล้อม

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้าประกอบด้วย การบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป 2) ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือการวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ การปรับปรุงและการรายงานผล มีการประสานงานเป็นกลไกการขับเคลื่อน 3) ด้านผลผลิต ได้แก่คุณภาพผู้เรียน และประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เงื่อนไขความสำเร็จ 2 เงื่อนไขได้แก่ 1) หน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและ 2) มีองค์กรภายนอกให้การสนับสนุนอย่างสม่ำเสมอและ

3. ผลการตรวจสอบรูปแบบ มีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากและมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

ABSTRACT

The Title : School management model to promote career for secondary school students expands educational opportunities Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 4

The Author : Manop Siammai

Program : Educational Leadership Development

Thesis Adviser : Associate Professor Dr. Werayut Chatakarn Principal Thesis Advisor

: Dr. Surapong Euasiripornrit Co-Thesis Advisor

This research is researched to 1) study the condition and guidelines for school management to promote career for secondary school students, expand educational opportunities, 2) develop the school management model, 3) review the school management model. There are 6 steps to conduct research and development as follows: 1) Studying documents and research related to the management of educational institutions. 2) Study the conditions and guidelines of 5 good practiced educational institutions. 4) Draft the school management model to promote careers for secondary school students, expand educational opportunities 5) Review the model from 9 qualified people from group discussions, and 6) assess the feasibility and benefits of adopting the school management model to promote career for secondary School management model to promote career for secondary school students expands educational opportunities Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 4

The demographics used include 20 school administrators, the tools used are questionnaires, data analysis using averages, and standard deviations. The results showed that the condition and approach to School management model to promote

career for secondary school students expands educational opportunities Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 4 Office Zone 4 consists of 4 components: inputs, processes, productivity and environment. The results of the management of educational institutions consist of 3 elements: 1) Input consists of 4 educational institutions: academic, personnel management, budgeting and general administration. Operations, audits, adjustments, and reporting 3) Productivity, quality of learners and management efficiency, 2 conditions of success: 1) The affiliated agencies have an ongoing support policy and 2) there are external organizations to provide regular support and audit results. There is a lot of possibility of implementation and the benefits are at the highest level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ได้ ต้องขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ ประธานอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.สุรพงศ์ เอื้อศิริพรฤทธิ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องทุกขั้นตอนเป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้เป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ศาสตราจารย์ ดร. ฐาปนา บุญหล้า รองศาสตราจารย์ ดร.ชูศักดิ์ เอกเพชร รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัครภูมิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรจง เจริญสุข ดร.อินทัย ประสาน ดร.เจียร ทองนุ่น ดร.กิตติกร คัมภีร์ปรีชา นายวิรัตน์ ไกรแก้ว และนางฉัตรพิสุทธิ์ วิจาราน์ ที่ได้อนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญเพื่อเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนการงานอาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนเคียงศรี โรงเรียนวัด เทวดาราม โรงเรียนบ้านเขายวนเฒ่า โรงเรียนชุมชนวัดบางคู โรงเรียนบ้านวังลุง และขอขอบคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยในครั้งนี้ เหนือสิ่งอื่นใดขอขอบคุณ บิดา มารดา และสมาชิกในครอบครัวของข้าพเจ้า รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายที่คอยส่งเสริม สนับสนุน และให้กำลังใจจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

माणพ เสียมไหม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ของการวิจัย	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
หลักการ แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการ	12
ทฤษฎีระบบ	15
แนวคิดการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน	17
แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม	20

หลักการแนวคิดและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.....	22
การบริหารสถานศึกษา.....	29
แนวคิดในการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพของประเทศไทย.....	46
หลักการแนวคิดการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.....	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่	
แบบวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.....	51
การจัดการศึกษาด้านอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.....	59
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ.....	61
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	69
ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย.....	70
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
ตอนที่ 1 สภาพและแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4.....	80
ตอนที่ 2 ผลการสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับ นักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4.....	90
ตอนที่ 3 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4.....	128
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	140
สรุปผลการวิจัย.....	141
อภิปรายผล.....	144
ข้อเสนอแนะ.....	150
บรรณานุกรม	152
ภาคผนวก.....	157

ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับ นักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4.....	163
---	-----

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4.....	158
ภาคผนวก ค สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่มีต่อความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้.....	183
ประวัติผู้วิจัย.....	196

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ผลการยกเว้นขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4.....	93
4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว.....	114
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4ไปใช้ด้านงานวิชาการ.....	129
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4ไปใช้ด้านงานบุคลากร.....	130
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4ไปใช้ด้านงานงบประมาณ.....	131
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4ไปใช้ด้านงานบริหารทั่วไป.....	131
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อ	

ส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4ไปใช้ด้านกระบวนการบริหาร.....132

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4.....	6
ภาพที่ 2 กระบวนการบริหารรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา.....	14
ภาพที่ 3 องค์ประกอบของระบบ.....	16
ภาพที่ 4.1 ผลการยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับ นักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4.....	91
ภาพที่ 4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว.....	113
ภาพที่ 5.1 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4.....	143

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ทรงมีพระราชโบายด้านการศึกษา ความว่า “ เพื่อสืบสานพระราชปณิธานแห่งองค์พระบรมชนกนาถในการสร้างคนดีให้แก่บ้านเมืองโดยทรงมุ่งให้การศึกษาต้องสร้างพื้นฐานแก่นักเรียน 4 ด้าน ประกอบด้วย การมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง การมีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม การมีงานทำมีอาชีพ และการเป็นพลเมืองดี ” ดังนั้นเนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร เสด็จเถลิงถวัลย์สิริราชสมบัติเป็นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ กระทรวงศึกษาธิการ จึงขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตน้อมนำพระราชโบายด้านการศึกษามาเป็นหลักชัยในการสร้างนักเรียนเป็นคนดีและพัฒนาให้เป็นคนเก่ง สู่การปฏิบัติตามรอยพระยุคลบาทอย่างเป็นทางการด้วยการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน ประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีแนวทางดำเนินกิจกรรม จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยบูรณาการระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกับสภาพภูมิสังคมของโรงเรียน เพื่อมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน ตามพระราชโบายของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ดังนั้นมีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ประกอบด้วยความรู้ความเข้าใจต่อชาติบ้านเมือง ยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือในสถาบันพระมหากษัตริย์ และมีความเอื้ออาทรต่อครอบครัวและชุมชนของตน มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงมีคุณธรรม ประกอบด้วยรู้จักแยกแยะสิ่งที่ผิดชอบ ชั่วดีปฏิบัติแต่สิ่งที่ดี สิ่งที่ดีงาม ปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี สิ่งชั่วและช่วยกันสร้างคนดีให้แก่บ้านเมือง มีงานทำมีอาชีพ ประกอบด้วย การเลี้ยงดูลูกหลานในครอบครัว หรือการฝึกฝนอบรมในสถานศึกษาต้องมุ่งให้เด็กและเยาวชนรักงาน สู้งาน ทำงานสำเร็จการฝึกฝนอบรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรต้องมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนทำงานเป็นและมีงานทำในที่สุดและต้องสนับสนุนผู้สำเร็จหลักสูตรมีอาชีพมีงานทำจนสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว เป็นพลเมืองดี ประกอบด้วย การเป็นพลเมืองดี เป็นหน้าที่ของทุกคน ครอบครัว สถานศึกษา และสถานประกอบการ ต้องส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสทำหน้าที่เป็นพลเมืองดี การเป็นพลเมืองดี คือ “ เห็นอะไรที่จะทำเพื่อบ้านเมืองได้ก็ทำ ” เช่น งานอาสาสมัคร งานบำเพ็ญประโยชน์ งานสาธารณกุศล ให้ทำด้วยความมีน้ำใจและความเอื้ออาทรสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ให้แก่บิดา มารดา ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้มีความเข้าใจและร่วมกันดูแลบุตรหลานร่วมกับโรงเรียนอย่างใกล้ชิด

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 54 ว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 28/2559 เรื่องให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ได้มีคำสั่งไว้ในข้อ 3 ว่า “ให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี ให้มีมาตรฐานและคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ตระหนักถึงภารกิจที่สำคัญในการพัฒนาประชากรของชาติให้เป็น “คนไทยในอนาคตจะต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อุดม อโภอุมอารี มีวินัย รักษา ศีลธรรม และเป็นพลเมืองดี ของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษา ที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การ เป็นคนไทยที่มีทักษะสูงเป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ และเกษตรกรยุคใหม่และอื่น ๆ โดยมี สัมมาชีพตามความถนัดของตนเอง” นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 โดยได้ทำการศึกษา วิเคราะห์ นโยบายการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของ รัฐบาลจากยุทธศาสตร์ชาติ(พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุ วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12(พ.ศ. 2560- 2565) ได้กำหนดทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในระยะ 5 ปี ด้านการศึกษาไว้ ดังนี้ให้มีการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพ เท่าเทียมและทั่วถึง การพัฒนา ศักยภาพคนในทุกช่วงวัยให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศ และการพัฒนาผลิตภาพแรงงาน เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในการพัฒนากำลังคนและแรงงาน แผนการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งแนวคิดการจัดการสถานศึกษาโดยยึดหลักสำคัญในการจัดการ สถานศึกษาประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการ ศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของ สังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs, 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) เช่นคุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลง โครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤติด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ(National Strategy) มาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษา แห่งชาติ และการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของคณะกรรมการอิสระเพื่อปฏิรูปการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดนโยบายปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของประเทศ ครั้งสำคัญที่จะพัฒนาประชากรในวัยเรียนทุกคนและทุกกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งหมายรวมถึงกลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ กลุ่มชาติพันธุ์ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร ให้มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคม และผู้อื่น มัธยัสถ์ อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ และพลเมืองโลกที่ดี มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่นมีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยและพลโลกที่มีทักษะการคิดขั้นสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่ โดยมีสัมมาชีฟตามความถนัดของตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ ได้ตระหนักในวิกฤตการณ์ด้านคุณภาพผู้เรียนจึงได้ให้มีคณะกรรมการด้านการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อกำหนดนโยบายกรอบทิศทาง การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระบบ โดยจัดให้มีกระบวนการรับฟังมุมมองจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกวงการศึกษาทั้งจากการสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มย่อยจากการวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดทิศทาง การวิจัยใน 5 ด้านคือ ด้านผู้เรียน ด้านครูและบุคลากร ด้านหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ ด้านพื้นที่ และด้านบริหารจัดการ สำหรับด้านหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ นั้น คณะกรรมการด้านการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เน้นการเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการทำงานได้จริงการมีงานทำ รวมทั้งการประกอบอาชีพของผู้เรียน เพื่อผลักดันการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถบนฐานความถนัดและความสนใจตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของภาคการผลิตหรือกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพในสภาพจริงนั้น มีนักวิชาการหลายท่านได้สะท้อนข้อมูลออกมาดังเช่น อมเรศ ศิลอ่อน(2552) กล่าวว่าการศึกษาในปัจจุบันสร้างคนให้ทำอะไรไม่เป็น เด็กไม่รู้ว่าตนเองถนัดอะไร มีปัญหาในการตัดสินใจในวิชาชีพ ดังนั้นการศึกษาควร “ฝึกให้รู้จริง ฝึกให้ทำเป็น” เช่นเดียวกับวิธีของประเทศเยอรมัน สอดคล้องกับ กฤษณพงศ์ กีรติกร (2552) ที่กล่าวถึงแนวคิดระบบการศึกษาดั้งเดิมตามสาระของ พ.ร.บ. ประถมศึกษา พ.ศ.2464 ว่า “นักเรียนสามารถออกไปประกอบอาชีพได้หลายระดับตั้งแต่ประถม มัธยมต้น มัธยมปลายและอุดมศึกษา” ต่างจากปัจจุบันที่จะต้องขึ้นบันได้ 12 ปีการศึกษาขั้นพื้นฐานและขึ้นบันไดอุดมศึกษาอีก 4 ปีถึงจะไปประกอบอาชีพได้ ปัจจุบันคนคิดว่าต้องจบอุดมศึกษา ต้องเรียนหนังสือ 16 ปี จึงทำงานได้โดยการศึกษาในอดีตสร้างคนเข้าสู่การประกอบอาชีพได้ทุกระดับแต่การศึกษาในปัจจุบันไม่ได้เตรียมคนเข้าสู่อาชีพ และจากตัวเลขล่าสุดนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลายและอาชีวศึกษา ประมาณร้อยละ 70 ที่เหลือประมาณร้อยละ 30 ออกไปสู่ตลาดแรงงานซึ่งต้องมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน ดังนั้นการเชื่อมโยงการมีงานทำทักษะการทำงาน น่าจะเหมาะสมกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์, 2552)

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีจุดเน้นมุ่งให้นักเรียนมีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และทักษะวิชาชีพเพียงพอต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือประกอบอาชีพอิสระให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม แต่สภาพปัจจุบันพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะ ทักษะคิดและจิตสานึกต่องานอาชีพ จากสภาพปัญหาดังกล่าวโรงเรียนจึงถือเป็นภารกิจจำเป็นในการพัฒนาจุดเน้นด้านอาชีพเพื่อเป็นการสนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน กระบวนการและเพิ่มโอกาสในการพัฒนาทักษะด้านอาชีพแก่นักเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาเพิ่มเติมในโรงเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 ซึ่งโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาได้ดำเนินการบริหารจัดการรายวิชาและ

จัดการเรียนรู้ โดยการจัดเตรียมเนื้อหาสาระรายวิชาตามความต้องการของโรงเรียนและประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการพัฒนาอาชีพในพื้นที่ในการวางแผนการดำเนินงานตั้งแต่ต้น ซึ่งการดำเนินงานด้านรายวิชาของโรงเรียนได้จัดทำเป็นเอกสารรายวิชาเพื่อเผยแพร่และเป็นแนวทางดำเนินการ กำกับ ติดตาม สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ รักที่จะเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายมีความสุขกับการเรียนรู้และมีโอกาสได้เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์โดยกระทรวงศึกษาธิการ (2553 : ก) ได้ประกาศจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ใน 3 ด้าน คือด้านทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะของนักเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้และด้านการวัด และประเมินผลในแต่ละระดับ ซึ่งในด้านทักษะความสามารถมุ่งเน้นให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีทักษะการคิดขั้นสูง มีทักษะชีวิต การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี รักการเรียนรู้ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ ในด้านคุณลักษณะมุ่งเน้นให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียง สำหรับด้านการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงสรุป และสร้างความรู้ด้วยตนเอง จัดสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น สังคมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ระดมทรัพยากรบุคคลภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรากฏชาวบ้าน และผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนและท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้โดยพัฒนาการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ในส่วนของการวัดและประเมินผลมีจุดเน้นในการใช้วิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนที่หลากหลายมีคุณภาพเน้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงใช้ผลการประเมินในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องจุดเน้นของการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 19) มุ่งให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจแนวทางการเลือกอาชีพประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ประกอบกับรัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาด้านสามัญศึกษาและอาชีวศึกษาในสัดส่วน 50 : 50 เพื่อต้องการให้นักเรียนสนใจเรียนสายอาชีพมากขึ้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษานอกจากมีการดำเนินงานเพื่อให้นักเรียนมีความรู้มีคุณธรรมจริยธรรม ยังต้องเน้นให้นักเรียนมีทักษะวิชาชีพเพียงพอต่อการเข้าตลาดแรงงานหรือประกอบอาชีพอิสระให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม เพื่อศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ซึ่งในจุดเน้นด้านการให้นักเรียนมีทักษะวิชาชีพเพียงพอต่อการเข้าตลาดแรงงานการปฏิบัติของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษายังไม่เด่นชัด ทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาอาชีพตามหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนไม่ชัดเจนขาดความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการจัดการศึกษาด้านอาชีพและนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดทักษะสำคัญในด้านนี้

จากสภาพปัญหาอุปสรรคจุดเน้นและความต้องการดังกล่าวถือว่าเป็นความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเฉพาะในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้นและเป็นการเตรียมความพร้อมในการรองรับการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในรอบที่ 4 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการจัดการศึกษาด้านอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องนำผลมาใช้พัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงาน ในการพัฒนาการจัดการศึกษาด้านอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่ครอบคลุมการประเมิน ทั้ง 4 ด้านคือ ด้านบริบทด้านปัจจัยด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุงพัฒนาและตัดสินใจในการจัดการศึกษาด้านอาชีพของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไปเพื่อสนองต่อต่องานอาชีพที่เป็นความต้องการของชุมชน

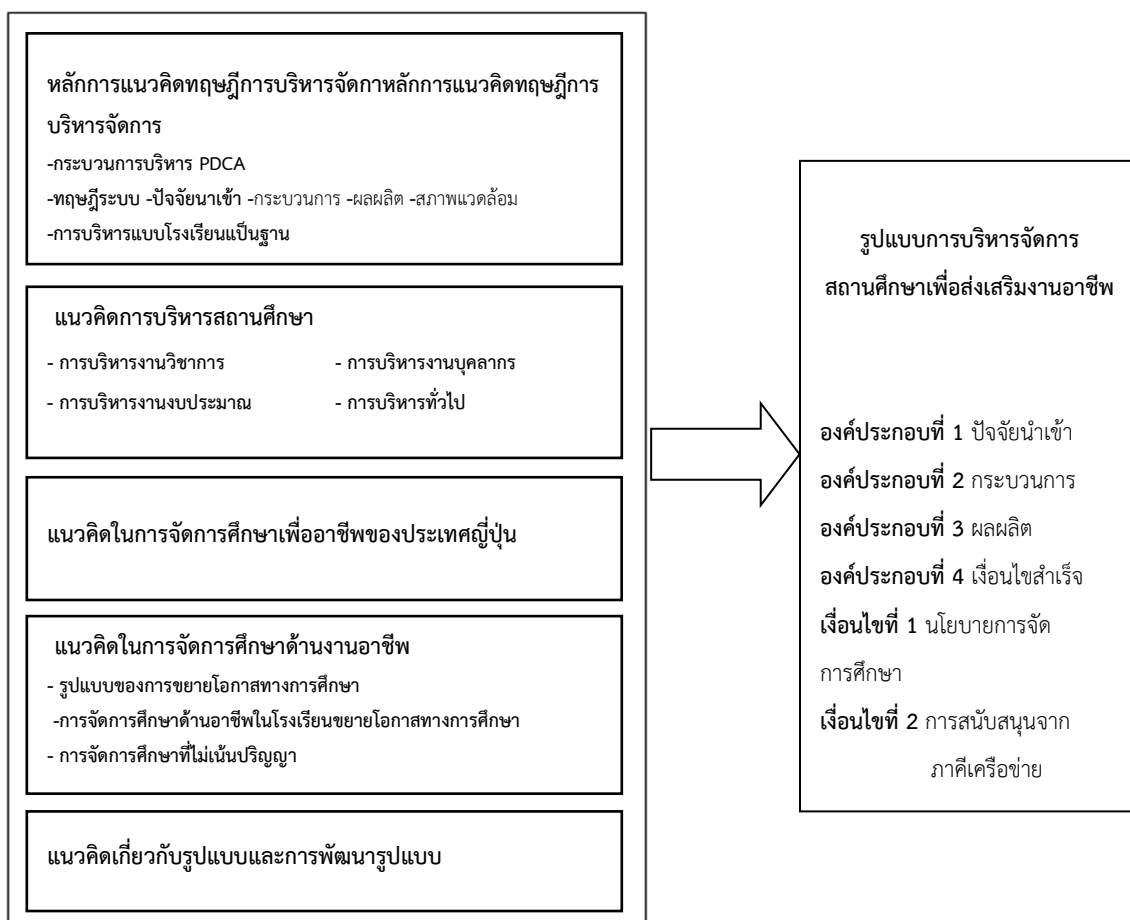
ดังเหตุผลที่ยกมากล่าวข้างต้นทั้งหมดนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 เพื่อให้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและโรงเรียนที่สนใจรูปแบบโดยทั่วไปนำรูปแบบที่ได้จากงานวิจัย รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปประยุกต์ใช้ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนเกิดความรู้ มีทักษะงานอาชีพตามความถนัด ความสนใจและจะเป็นการสนองต่อความต้องการของชุมชนนักเรียนจะได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ต่อไปในภายภาคหน้า

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4
3. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัยในครั้งนี้เป็นวิจัยการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 เป็นการศึกษาแบบวิธีผสม(Mixed Methods Research) โดยมีขอบเขตของการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขอบเขตของประชากร

1. ผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มที่ 1 ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 9 คน โดยพิจารณาคัดเลือกจากนักวิชาการ หรือผู้ที่มีผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพในสถานศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มที่ 2 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยพิจารณาคัดเลือกจากผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นผู้บริหารระดับสูงหรือผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานที่กำกับดูแลด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครองและผู้แทนนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 5 โรงเรียน ได้มาโดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขอบเขตของตัวแปร

1. ปัจจัยนำเข้า
2. กระบวนการ
3. ผลผลิต
4. เงื่อนไขความสำเร็จ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ในครั้งนี้เนื้อหาที่ใช้ ได้แก่

1. สภาพและแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารบุคลากร ด้านบริหารงบประมาณ และด้านบริหารงานทั่วไป

2. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มี 4 องค์ประกอบ คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และเงื่อนไขความสำเร็จ

3. การตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 4 ในด้านความเป็นไปได้ของรูปแบบ ซึ่งเป็นการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบและการนำไปใช้ในบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 และการตรวจสอบด้านความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ

ขอบเขตของช่วงเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ ใช้ระยะเวลา 12 เดือน (พฤษภาคม 2561 – เมษายน 2562)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการที่ครอบคลุมกิจการ การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ใน 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้มีทักษะด้านงานอาชีพ

2) ด้านบริหารงานบุคลากร หมายถึง การพัฒนาบุคลากร การสร้างขวัญกำลังใจ และการสร้างแรงจูงใจให้จัดการเรียนการสอน

3) ด้านบริหารงานงบประมาณ หมายถึงการจัดสรรทรัพยากร และการระดมทรัพยากร เพื่อสามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน

4) ด้านบริหารงานทั่วไป หมายถึงการมีส่วนร่วม การประสานงาน และการสร้างเครือข่าย

2. การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ หมายถึงวิธีดำเนินการหรือวิธีการปฏิบัติทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติในสถานศึกษาในด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการบริหารงบประมาณและด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่าย เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต ๔บรรลุผลสำเร็จ

3. ส่งเสริมงานอาชีพ หมายถึงกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนมีทักษะวิชาชีพมีรายได้ระหว่างเรียนและมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ

4. นักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 หมายถึงนักเรียนที่เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 -3 ของโรงเรียนที่จัดการสถานศึกษา 3 ระดับ ได้แก่ ปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ 2 เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่

1. ปัจจัยนำเข้า เป็นการพัฒนางานบริหาร 4ด้าน คือ ด้านบริหารงานวิชาการ ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การวัดผลประเมินผล ด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรการสร้างขวัญกำลังใจ และการสร้างแรงจูงใจให้จัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารงบประมาณ ได้แก่การจัดสรรทรัพยากร และการระดมทรัพยากร และด้านบริหารงานทั่วไป ได้แก่การมีส่วนร่วม การประสานงาน และการสร้างเครือข่าย

2. ด้านกระบวนการ มี 4 ขั้นตอนได้แก่ขั้นการวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Act) โดยมีกลไกสู่ความสำเร็จคือการประสานงาน (Coordinating)

3. ด้านผลผลิต ได้แก่คุณภาพของผู้เรียนและประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

เงื่อนไขความสำเร็จได้แก่ นโยบายของรัฐ การสนับสนุนขององค์กร ภาคีเครือข่ายต่าง ๆ

6. ความเหมาะสมของรูปแบบหมายถึงความสอดคล้องระหว่างรูปแบบและการนำไปปฏิบัติในบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

7. ความมีประโยชน์ของรูปแบบ หมายถึงความสามารถในการตอบสนองต่อความต้องการใน 4 ประเด็นหลักของผู้ใช้และเกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

8. องค์ประกอบในการบริหารจัดการสถานศึกษา หมายถึงสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเป็นกระบวนการอย่างมีระบบและมีวิธีการต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 บรรลุผลสำเร็จ

9. ขอบข่ายและภาระงาน หมายถึง กรอบงานตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โดยได้มาจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาจากสภาพปัจจุบันและแนวทางในการบริหารจากสถานศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา

10. กระบวนการบริหาร หมายถึงการดำเนินงานตามขอบข่ายและภาระงานในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ด้วยวงจรคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วย การวางแผนการดำเนินการตามแผน การตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไข

11. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึงผู้อำนวยการโรงเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ทราบสภาพและแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

2. ได้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

3. ได้ทราบผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

4. นักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านงานอาชีพที่สอดคล้องกับอาชีพในท้องถิ่นตรงตามความสนใจของนักเรียน และตรงตามความต้องการของตลาดในปัจจุบันและอนาคต

5. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้รูปแบบและแนวทางในการจัดการศึกษาด้านงานอาชีพที่สอดคล้องกับอาชีพในท้องถิ่น ตรงกับความสนใจของนักเรียนและตรงตามความต้องการของตลาดในปัจจุบันและอนาคต

6. เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนางานอาชีพของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาและโรงเรียนทั่วไปที่สนใจ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มาจากแนวคิดการจัดการศึกษาตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 ความว่า “การศึกษาทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถ เชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และ ประเทศชาติ” นอกจากนั้นแล้วการบริหารจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนชุมชน เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนให้มีทักษะด้านอาชีพซึ่งจะสัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียน สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปประกอบอาชีพได้หลังจากจบการศึกษาไปแล้ว หลักการแนวคิดทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่นำมาเป็นพื้นฐานการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. หลักการแนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการ

- 1.1 แนวคิดกระบวนการบริหาร
- 1.2 ทฤษฎีระบบ
- 1.3 แนวคิดการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน
- 1.4 แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2. การบริหารสถานศึกษา

- 2.1 การบริหารงานวิชาการ
- 2.2 การบริหารงานบุคลากร
- 2.3 การบริหารงานงบประมาณ
- 2.4 การบริหารงานทั่วไป

3. แนวคิดในการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพของประเทศญี่ปุ่น

4. หลักการแนวคิดในการจัดการศึกษาด้านอาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

- 4.1 การจัดการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
- 4.2 รูปแบบของการจัดการศึกษาด้านอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
- 4.3 การจัดการศึกษาที่ไม่เน้นปริญญา

5. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

- 5.1 ความหมายของรูปแบบ
- 5.2 ประเภทของรูปแบบ
- 5.3 ลักษณะของรูปแบบ
- 5.4 องค์ประกอบของรูปแบบ
- 5.5 การพัฒนารูปแบบ
- 5.6 การตรวจสอบรูปแบบ
- 5.7 การสนทนากลุ่ม(Focus Group)

6.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 6.1 งานวิจัยทางการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง
- 6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักการแนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการ

หลักการแนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาประกอบด้วย แนวคิดกระบวนการบริหาร ทฤษฎีระบบ แนวคิดการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังมีรายละเอียด ดังนี้

แนวคิดกระบวนการบริหาร

กระบวนการบริหาร มีนักวิชาการและนักการศึกษาหลาย ๆ ท่าน กำหนดแนวคิดของกระบวนการบริหาร ไว้ดังนี้ อองรี ฟาโยล์ (Henry Fayol, 1949 : 5 – 6) เจสซี บี เชียร์ส (Jesse B. Sears, 1959 : 17 – 34) และเกรก รัสเซล ที (Gregg Russell T., 1957 : 247) มีแนวคิดการกำหนดขั้นตอนการบริหารที่คล้ายกัน คือ

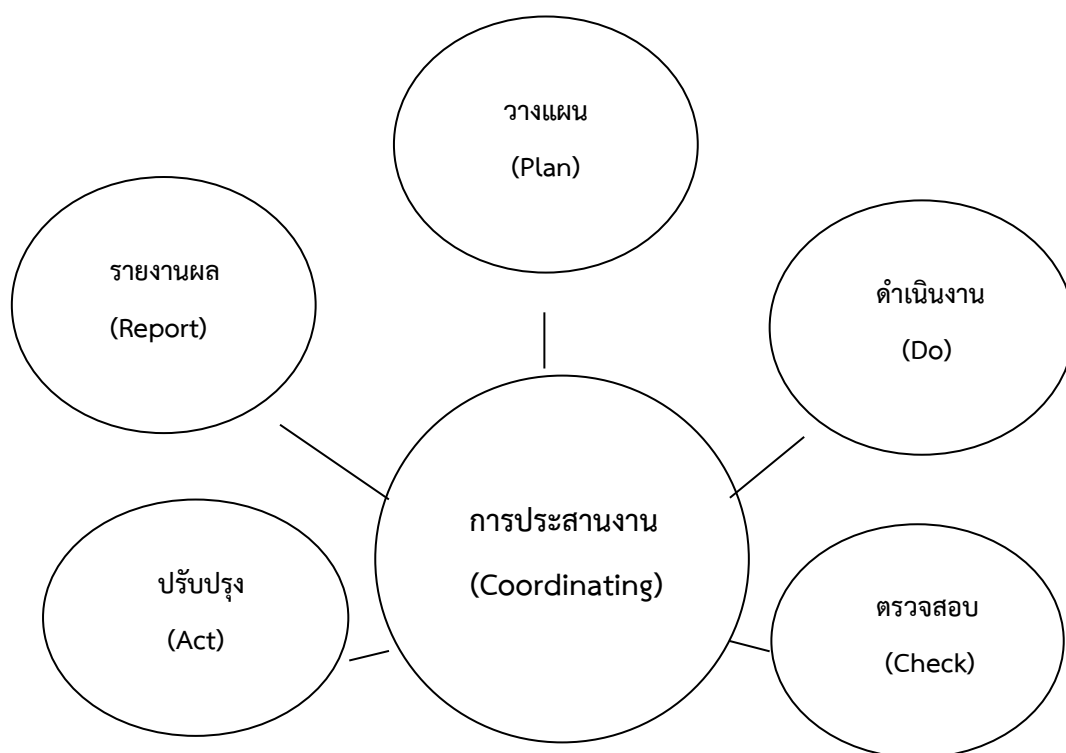
1. การวางแผน (To Plan) หมายถึงภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ แล้วกำหนดแผนการปฏิบัติงานไว้เป็นแนวทางในการทำงานในอนาคต
2. การจัดองค์การ (To Organize) หมายถึงภาระหน้าที่ของผู้บริหารในการจัดโครงสร้างของงานและอำนาจหน้าที่ของบุคคล
3. การบังคับบัญชา (To Command) หมายถึงกระบวนการเกี่ยวกับการวินิจฉัยสั่งการการตัดสินใจ
4. การประสานงาน (To Coordinate) หมายถึงความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานการจัดระเบียบงานให้เรียบร้อย สอดคล้องกลมกลืนกันเพื่อให้งานสมดุลและบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนด

ไว้การประสานงานเปรียบเสมือนตัวกลางนำฟันเฟืองของบรรดากิจกรรมทั้งหลายให้สอดคล้องต้องกัน เพื่อให้งานดำเนินไปด้วยความกลมกลืนราบรื่นและเรียบร้อย

5. การควบคุมงาน (To Control) หมายถึงการกำกับการปฏิบัติงานและตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานได้ดำเนินไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ โดยอาศัยการรายงานและงบประมาณเป็นเครื่องมือในขณะที ลูเธอร์ กุลิก และลินดอลล์ เออร์วิก (Luther Gulick and Lyndall Urwick, อ้างถึงในสุนทร โคตรบรรเทา, 2554: 56 – 57) นำแนวคิดของอองรี ฟาโยล์ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการโดย ได้ขยายกิจกรรมทางการบริหารออกเป็น 7 ประการ รวมเรียกว่า POSDCORB ซึ่งเป็นงานในหน้าที่ของผู้บริหารในองค์การราชการโดยทั่วไป โดยได้เพิ่มการประสานงาน (Coordinating) เพื่อให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินการไปสู่เป้าหมายเดียวกันการรายงาน (Reporting) ผลการปฏิบัติขององค์การเพื่อให้สมาชิกขององค์การทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงาน และการงบประมาณ (Budgeting) การควบคุมการใช้จ่ายและการตรวจสอบด้านการเงินในส่วนของสมาคมผู้บริหารการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (The American Association of School Administrators: AASA) มีความเห็นว่าการบริหารการศึกษาล้ำๆกันแต่ได้เพิ่มการจัดสรรทรัพยากร (Allocation) ที่เป็นปัจจัยจำเป็นในการบริหารงานการบำรุงขวัญ (Stimulating) การให้กำลังใจและบำรุงขวัญผู้ปฏิบัติงานและการประเมินผล (Evaluation) หรือติดตาม ตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน ในขณะที่ โบวี (Bovee, 1993 : 5) ดูบริน (Du Brin, 2010: 12 -13) มีความคิดที่แตกต่างจากแนวคิดอื่น คือกำหนดขั้นตอนการนำ (Leading) ประกอบด้วยการจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชาการสั่งการ การคัดเลือกช่องทางสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ รวมไปถึงการบริหารความขัดแย้งนอกจากนั้น เอ็ดเวิร์ด เดมมิง (Edwards Deming, อ้างถึงใน ชนินทร์ แสงแก้ว, 2546 : 34) เสนอขั้นตอนการบริหารงานคุณภาพ “วงจรเดมมิง” (Deming Cycle) เป็นกระบวนการบริหารงานหรือการจัดระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ผลผลิตที่ออกมามีคุณภาพได้มาตรฐานตามเป้าหมายกำหนดไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การจัดทำและการวางแผน(Plan)
 - 1.1 ทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนแล้วกำหนดหัวข้อควบคุม
 - 1.2 กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องการบรรลุให้แก่หัวข้อควบคุมแต่ละข้อ
 - 1.3 กำหนดวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
2. การปฏิบัติตามแผน (Do)
 - 2.1 หาความรู้เกี่ยวกับวิธีดำเนินการนั้น
 - 2.2 ดำเนินการตามวิธีการที่กำหนด
 - 2.3 เก็บรวบรวมบันทึกข้อมูลที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ของหัวข้อควบคุม
3. การตรวจสอบ ติดตามและประเมินผล (Check) ประกอบด้วย

- 3.1 ตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐานหรือไม่
- 3.2 ตรวจสอบว่าค่าที่วัดได้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่
- 3.3 ตรวจสอบว่า หัวข้อควบคุมได้ตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่
- 4. กำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะที่ทำให้ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย (Act)
 - 4.1 ถ้าการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐาน ก็หามาตรการแก้ไข
 - 4.2 ถ้าผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังก็ค้นหาสาเหตุและแก้ไขที่ต้นตอเพื่อมิให้เกิดปัญหาซ้ำขึ้นอีก
- 4.3 ปรับปรุงระบบการทำงานและเอกสารวิธีการทำงานมาตรฐานกระบวนการบริหารรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Do) ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ(Check) ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (Act) ขั้นตอนที่ 5 การรายงานผล (Report) โดยมีการประสานงานเป็นกลไกการขับเคลื่อนซึ่งในแต่ละขั้นตอนแยกจากกันตามหน้าที่และภาระงานแต่จะดำเนินการไปเป็นกระบวนการตามลำดับขั้นและเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันตามระบบบริหาร ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กระบวนการบริหารรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา

จากภาพที่ 2 กระบวนการบริหารรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) เป็นกระบวนการทำงานโดยการมีส่วนร่วมกับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานหรือเครือข่ายที่สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อ วางแผนการพัฒนามีการกำหนดเป้าหมายขั้นตอนการปฏิบัติการติดตามผล เพื่อให้ได้แก่นักเรียนมี ทักษะอาชีพเป็นการกำหนดเป้าหมายตัวชี้วัดความสำเร็จของเป้าหมายและแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้ บรรลุผลตามเป้าหมายโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Do) เป็นการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ โดยการทำงาน บนความร่วมมือของเครือข่ายต่าง ๆ ที่สนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน หน่วยงานองค์กร คณะครู ผู้ปกครอง ชุมชน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) เป็นการติดตามตรวจสอบการทำงานทุกขั้นตอน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้มีการรายงานผลการดำเนินงานในทุกกระยะ ๆ ซึ่งเป็นการ ประเมินในระหว่างการทำงานจะทำให้การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพบรรลุเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (Act) เป็นการนำผลจากการตรวจสอบนำไปปรับปรุงโดยการร่วมมือของทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้งานดำเนินงานบรรลุเป้าหมายการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะด้านอาชีพ

ขั้นตอนที่ 5 การรายงานผล (Report) เป็นการนำผลการดำเนินงานของโรงเรียนรายงานให้กับหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

ขั้นตอนที่ 6 การประสานงาน (Coordinating) เป็นการประสานงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่าย คณะครู หน่วยงานต่าง ๆ และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของกระบวนการ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารจะประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ เรียงตามลำดับเริ่มตั้งแต่การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การตรวจสอบ การปรับปรุง การรายงานผลโดยมีการประสานงานกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทุกขั้นตอน

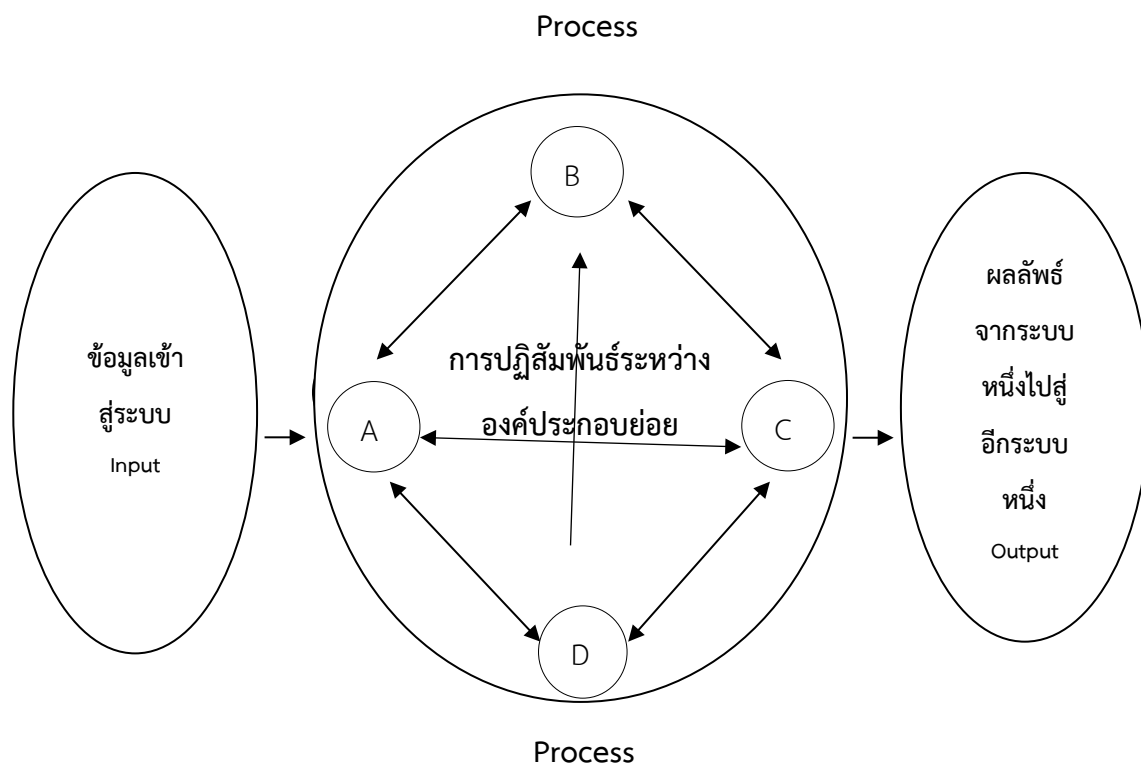
ทฤษฎีระบบ (Systems Theory)

ทฤษฎีระบบมีนักวิชาการให้ความหมายโดยได้แยกคำว่าระบบและทฤษฎีระบบไว้ สรุปได้ดังนี้ ธร สุนทรายุทธ (2553 : 133 – 134) และจันทรานี สงวนนาม (2551 : 93) กล่าวว่าระบบ คือ กลุ่มขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องที่ต้องพึ่งพาอาศัยต่อกันกลุ่มหนึ่งซึ่งเมื่อรวมกันแล้วจะกระทำหน้าที่บางประการเพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ ในส่วนของ อำนาจ ธีระวนิช (2553 : 93 – 94) ให้ความหมายของทฤษฎีระบบ (System Theory) ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไว้ว่า เป็นวิธีการจัดการที่ผสมผสานหน้าที่การจัดการกิจกรรมการจัดการและการวางแผนเชิงกลยุทธ์เข้าด้วยกันโดยพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมภายนอก แสดงถึงระบบหนึ่งๆ ประกอบด้วยปัจจัยนำเข้า (Input Stage) ขั้นตอนการแปรสภาพ (Conversion or Transformation Stage) และขั้นตอนผลผลิต (Output Stage) และมีข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ดังนั้นภายในระบบหนึ่งจะสามารถแบ่งองค์ประกอบและหน้าที่ได้ ดังนี้

1. ข้อมูล (Input) เป็นการตั้งปัญหาและวิเคราะห์ปัญหาการตั้งวัตถุประสงค์ หรือเป็นการป้อนวัตถุดิบตลอดจนข้อมูลต่างๆ เพื่อการแก้ปัญหา

2. กระบวนการ (Process) เป็นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ป้อนเข้ามาเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3. ผลลัพธ์ (Output) เป็นผลผลิตที่ได้ออกมาภายหลังจากการดำเนินงานในขั้นของกระบวนการสิ้นสุดลง รวมถึงการประเมินด้วยนอกจากนี้ยังมีข้อมูลป้อนกลับซึ่งเป็นการนำเอาผลลัพธ์ที่ประเมินนั้นมาพิจารณาว่ามีข้อบกพร่องอะไรบ้าง เพื่อจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในส่วนต่าง ๆ นั้นให้สามารถใช้ในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 3 องค์ประกอบของระบบ

จากภาพที่ 3 ระบบการปฏิบัติงานขององค์การนั้นจะประกอบไปด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ สิ่งที่ป้อนเข้าไป (Input) กระบวนการ (Process) และผลงาน (Output) โดยแต่ละส่วนจะต้องมีความสัมพันธ์และผสมผสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์การ สุนทร โคตรบรรเทา(2554 : 93) กล่าวถึงทฤษฎีระบบพื้นฐาน (Basic Systems Theory) องค์การมี 5 ส่วน คือ

ปัจจัยป้อน กระบวนการแปรรูปผลผลิตข้อมูลย้อนกลับและสภาพแวดล้อมดังนี้

1. ปัจจัยป้อน (Inputs) คือทรัพยากรที่เป็นบุคคล วัสดุอุปกรณ์ เงิน หรือข้อมูลที่ใช้ในการผลิตหรือการบริการ

2. กระบวนการแปรรูป (Transformation Process) จากการใช้เทคโนโลยีและหน้าที่ในทางการบริหารตัวป้อนนำไปสู่กระบวนการแปรรูป ในโรงเรียนปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครูเป็นส่วนหนึ่งของการแปรรูป หรือกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งทำให้นักเรียนกลายเป็นพลเมืองที่มีการศึกษาซึ่งสามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมต่อไป

3. ผลผลิต (Output) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์และการบริการขององค์การ องค์การทางการศึกษาผลิต และแจกจ่ายความรู้

4. ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) คือสารสนเทศเกี่ยวกับผลผลิตหรือกระบวนการขององค์การซึ่งมีอิทธิพลต่อการคัดเลือกตัวป้อนระหว่างวงจรต่อไป ข้อมูลสารสนเทศเช่นนี้อาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งในกระบวนการแปรรูปและผลผลิตในอนาคต

5. สภาพแวดล้อม (Environment) สภาพแวดล้อมที่อยู่ล้อมรอบองค์การ ได้แก่ แรงผลักดัน (ทั้งด้านสังคมการเมืองและเศรษฐกิจที่มาปะทะกับองค์การ)

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าทฤษฎีระบบ (Systems) เป็นการใช้กลวิธีอย่างใดอย่างหนึ่งในการวิเคราะห์หรือออกแบบและบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่โดยรวมให้เป็นไปตามที่มุ่งหวังอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นแนวความคิดการบริหารจัดการซึ่งมององค์การเป็นระบบตามหน้าที่ที่สัมพันธ์กันกับสภาพแวดล้อม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวความคิดการจัดการศึกษาที่ใช้ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาการพัฒนางานบริหาร 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ เป็นการบริหารหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการวัดผลประเมินผล ด้านบริหารงานบุคคลเป็นการพัฒนาบุคลากร การสร้างขวัญกำลังใจ และการสร้างแรงจูงใจให้จัดการเรียนการสอน ด้านงบประมาณ เป็นการจัดสรรทรัพยากร และการระดมทรัพยากร และด้านการบริหารทั่วไป เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมการประสานงาน และการสร้างเครือข่าย เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพและมีทักษะเพื่อการประกอบอาชีพที่เชื่อมโยงกันในทุก ๆ ด้านทั้งปัจจัยการนำเข้ากระบวนการพัฒนาผลผลิตและข้อมูลป้อนกลับเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะด้านอาชีพ

แนวความคิดการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน

นักการศึกษาและนักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวความคิดการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐานไว้ดังนี้

วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2556 : 62) ได้อธิบายหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือการกระจายอำนาจการบริหารให้สถานศึกษาอย่างแท้จริง บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียน และผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของสถานศึกษาเป็นการบริหารด้วยตนเองของสถานศึกษา นอกจากนี้ยังเป็นการให้ชุมชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาเป็นการคืนอำนาจการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นรูปแบบและแนวคิดในการบริหารที่จะต้องมีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน หัวใจสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานคือการที่สถานศึกษาได้บริหารงานเป็นไปตามความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาเองโดยคณะกรรมการของสถานศึกษาซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ตัวแทนนักเรียน ฯลฯ มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและการได้ตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อการแก้ปัญหาและจัดกิจกรรมการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิผลเพื่อการพัฒนาของโรงเรียนเอง

การบริหารและจัดการศึกษาโดยให้ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนคณะครู ผู้ปกครอง ชุมชนมีอำนาจและความรับผิดชอบในการบริหารตนเองในลักษณะเชิงเบ็ดเสร็จ ให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งเจิ้ง หยิน เฉิง (Cheng, Yin Cheong, 1996 : 44) ได้กล่าวไว้ว่าการให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่มากขึ้นจะทำให้ประสิทธิภาพของโรงเรียนสูงขึ้น มีความยืดหยุ่นมากขึ้น และมีผลผลิตดีขึ้น แต่แนวคิดการบริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานจะประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องมีการกระจายอำนาจการบริหารให้สถานศึกษาอย่างแท้จริงโดยบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมจัดการศึกษามีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนซึ่งเป็นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชนนั่นเอง ส่วนหลักการสำคัญของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสรุปได้ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุดโดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาของเด็ก

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจและร่วมจัดการศึกษาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลเหล่านี้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน (Return Power to People) ในอดีตการจัดการศึกษาจะทำกันหลากหลาย โดยครอบครัวและชุมชน บางแห่งก็ให้วัดหรือองค์กรในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ต่อมามีการรวมการจัดการศึกษาไปให้กระทรวงศึกษาธิการรับผิดชอบเพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษาเมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ความเจริญก้าวหน้าต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัดเกิดความล่าช้าและไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้งโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว องค์กรชุมชน สถานประกอบการ มีสิทธิจัดการศึกษาได้ หรือการมีตัวแทนชุมชน ผู้ปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชนไปร่วมเป็นคณะกรรมการโรงเรียน

4. หลักการบริหารตนเอง (Self – management) ในระบบการศึกษาทั่วไปมักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติ ตามนโยบายของส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริงสำหรับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้นไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมายและนโยบายของส่วนรวมแต่มีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธีการที่ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้วปล่อยให้โรงเรียน มีระบบการบริหารด้วย

ตนเองโดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายแนวทางด้วยวิธีการที่แตกต่างกันแล้ว แต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียนผลที่น่าจะมีประสิทธิภาพสูง

กว่าเดิมที่ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลางไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Check and Balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐานมีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ คณะกรรมการโรงเรียนจะทำหน้าที่ตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกันและกันเสมอ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดหลักการพื้นฐานการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551 : 86 – 87) ไว้ ดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาโดยให้สถานศึกษามีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ทั้งทางด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป

2. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาทั้งในด้านต่าง ๆ ได้แก่

2.1 การวางแผน (Planning) หมายถึง กระบวนการของการกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ จุดหมาย และแผนเพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.2 การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึงการจัดระเบียบงานภายในองค์กรโดยมีการจำแนกงาน การจัดกลุ่มงาน การมอบหมายงาน การมอบอำนาจหน้าที่ การจัดสายบังคับบัญชา การกำหนดขอบเขต การบังคับบัญชา การประสานงานเพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

2.3 การอำนวยการ (Directing) หมายถึงการใช้ภาวะผู้นำในการบริหารจัดการเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยอาศัยองค์ประกอบเกี่ยวกับการจูงใจการบริหารโดยองค์คณะบุคคล การบริหารแบบมีส่วนร่วม

2.4 การควบคุม (Controlling) หมายถึง การบริหารจัดการโดยใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในในการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการได้ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือร่วมกำกับดูแล

3. หลักการบริหารจัดการตนเอง (Self – management) เป็นการบริหารจัดการที่สถานศึกษา มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน แล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน

4. หลักการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) เป็นการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ยึดหลักการความสอดคล้องและตอบสนองต่อนโยบายและความต้องการของระบบการศึกษาไทย กระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล การบริหารทุกขั้นตอนโปร่งใส (Transparency) และมีเหตุผล (Reasoned) รวมทั้งมีความรับผิดชอบที่สามารถตรวจสอบได้ต่อผลการบริหารจัดการ (Accountability)

อาจสรุปได้ว่าการบริหารสถานศึกษาโดยโรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management) เป็นการให้อิสระกับสถานศึกษาในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาภายใต้นโยบายของรัฐ ซึ่งกระบวนการบริหารของสถานศึกษามีการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากตัวแทนของผู้มีส่วนได้เสียกับการจัดการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริงแต่การที่จะดำเนินงานตามหลักคิด ทฤษฎีการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานได้นั้น รัฐจะต้องกระจายอำนาจให้สถานศึกษามีอำนาจอย่างแท้จริง ให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายโดยรัฐกำหนดนโยบายหรือเป้าหมายการจัดการศึกษาของชาติ และสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ บุคลากร อุปกรณ์ให้สถานศึกษาที่มีความเข้มแข็งเพื่อให้สถานศึกษาจัดการศึกษาที่มีความหลากหลายตามบริบทของชุมชน สำหรับงานวิจัยนี้ได้นำแนวคิดการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐานโดยออกแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพบริบทและนำสภาพของบริบทสถานศึกษาไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วม

สมาน อัครภูมิ (2557 : 64 – 67) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า“การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นสิ่งที่ดีในการอยู่ร่วมกันของคนเราเพราะการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่หรือสังคมเป็นธรรมชาติของคนแต่การนำแนวคิดการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารเป็นเรื่องที่ต้องใส่ใจและเข้าใจกันอย่างถ่องแท้ก่อนนำไปใช้จะไม่ได้สร้างปัญหาในการดำเนินงานและจากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องนี้และสภาพการการนำใช้แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมในประเทศไทยนั้นพบว่ามีส่วนร่วมในสองลักษณะคือมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และมีส่วนร่วมในการบริหาร

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Performing Participation) เป็นการให้การมีส่วนร่วมตามความหมายทั่วไป กล่าวคือ สมาชิกองค์การหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีการมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การ ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหรือตามที่ได้รับเชิญ และตามที่แต่ละคนเห็นสมควรเหมือนการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ส่วนการมีส่วนร่วมในการบริหาร เป็นการนำใช้คำว่ามีส่วนร่วมในแงุ่มุมที่ต่างไป กล่าวคือเป็นการใช้วิธีการทำงานแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการบริหารโดยมีความเชื่อว่าการมีส่วนร่วมจะทำให้ทุกฝ่ายเห็นด้วยกับงานที่จะดำเนินการ และร่วมมือในการ

ดำเนินการตามที่ได้ร่วมกันสร้าง และร่วมรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ที่สำคัญคือ ร่วมรับผลประโยชน์ที่จะได้จากการร่วมกันคิดและร่วมกันทำดังกล่าว ”

ภาวดี อนันต์นาวิ (2557 : 31) ได้กล่าวไว้เช่นกันว่า “แนวความคิดพื้นฐานของการบริหารแบบมีส่วนร่วม นักทฤษฎีองค์การมีแนวคิดเรื่องทฤษฎีการจูงใจที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้ทฤษฎีการจูงใจของ มาสโลว์ (Maslow’s Motivation Theory) มีความเชื่อว่า

1. มนุษย์ทุกคนมีความต้องการเหมือนกัน トラบใดที่ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ก็จะเกิดปัญหาความต้องการอยู่ร่ำไป แต่ถ้าความต้องการได้รับการตอบสนองก็จะเลิกสนใจ
2. มนุษย์ตอบสนองความต้องการแตกต่างกัน ทางด้านปริมาณความต้องการระดับต่ำค่อนข้างมีขอบเขตจำกัด แต่ความต้องการระดับสูงมักจะมีขอบเขตไม่จำกัด
3. ทฤษฎีการจูงใจของเฮร์เบิร์ต (Herzberg’s Motivation Hygiene Theory) มีความเชื่อว่าปัจจัยที่จะจูงใจให้คนทำงานประกอบด้วย
 - 1) ความสำเร็จในงานที่ทำ
 - 2) การได้รับการยอมรับยกย่องและนับถือ
 - 3) ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่นำไปสู่ความสำเร็จ
 - 4) ลักษณะของงานที่ทำ
 - 5) ความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย
 - 6) ความเจริญเติบโตส่วนบุคคล

การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นแนวความคิดในการบริหารแผนใหม่ที่มุ่งจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบในองค์การที่ตนปฏิบัติงานอยู่ด้วยความเต็มใจ การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานพิจารณาปัญหาและตัดสินใจร่วมกัน (อีระ รุณเจริญ 2557 : 206) ในขณะที่ จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555 : 228) นิยามการมีส่วนร่วมไว้ว่าคือการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันกับการดำเนินกิจกรรมและการตัดสินใจ ซึ่งในทางจิตวิทยาแล้วการมีส่วนร่วมดังกล่าวจะเกิดให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์การ หรือเครือข่าย เพราะผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟัง และนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาและที่สำคัญผู้มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการหรือองค์การความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนองค์การและหน่วยงานที่ดีที่สุด

การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ ให้ความหมายในบริบทที่แตกต่างกันไว้หลายประการ ดังนี้ วันชัย โกลละสุต (2549: 23) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึงการที่บุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กรได้ร่วมกันเพื่อจัดการงานให้

บรรลุปเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมนั้น จะอยู่ในขั้นตอนใด ๆ ก็ตาม โดยขึ้นอยู่กับ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ข้อจำกัดขององค์กรในแต่ละกระบวนการของการดำเนินการบริหารเป็นเกณฑ์ ท่านอง ภูเกิตพิมพ์ (2551 : 17) กล่าวว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความเชื่อและความยึดมั่นของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงาน แต่ละองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย โดยการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา เพราะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์และอุทิศตนมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา โนชญ์ ชาญด้วยกิจ (2553 : 52) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการที่ส่งเสริม และเปิดโอกาสให้กับประชาชนในชุมชน การมีส่วนร่วม (Participation) การมีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) การมีความผูกพัน (Commitment) ทั้งส่วนบุคคล กลุ่มต่าง ๆ ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องหนึ่งเรื่องใดหรือหลายเรื่องร่วมกัน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสถานศึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้พัฒนาศักยภาพในการ บริหารการจัดการกับปัญหาของตนเองได้อย่างเต็มที่และเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคม และชุมชนใหม่ความสามารถที่จะพึ่งตนเองได้การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของชุมชนทำให้เกิดความผูกพัน ต่อภารกิจของคนที่มีส่วนร่วมต่อองค์กรในฐานะที่โรงเรียนเป็นหน่วยงานหนึ่งของสังคมที่จัดตั้งขึ้นมา เพื่อสนองความต้องการของสังคมและชุมชน สรุปได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) หมายถึงกระบวนการที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งทางด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผิดชอบการวางแผนการปฏิบัติงานตลอดจนการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานในองค์กร

อาจกล่าวได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการบริหารที่ให้ทุกภาคส่วนในสังคมไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนชุมชน ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่นการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การดำเนินงานการวัดผลประเมินผล การมีส่วนร่วมในทางอ้อมได้แก่การสนับสนุนด้านทรัพยากรหรือปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นต้น

หลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

ความหมายการบริหารการศึกษา นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาไว้หลายประการดังเช่น ถวิล เกษสุพรรณ (2552 : 32) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงาน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษาที่บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันดำเนินงาน โดยใช้ ทรัพยากรการบริหารเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพของสังคมตาม วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ สมเดช สาวินดี (2553 : 32) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลปะในการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกระบวนการเรียนรู้และความเจริญงอกงาม ของบุคคลและสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จากความหมายของการบริหารการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการทางสังคมที่ร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมอันได้แก่เด็ก เยาวชน ประชาชน เพื่อให้เป็นกำลังคนที่มีประสิทธิภาพของสังคม

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้มากมาย ขอยกมากล่าวอ้างดังนี้ ศิลป์ชัย อ่วงตระกูล (2552 : 8) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึงการดำเนินงานร่วมกับกลุ่มบุคคลมีอาชีพและชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคม ตามวัตถุประสงค์อย่างมีคุณภาพ ญัฐรฎา พวงธรรม (2553 : 14) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหาร การพัฒนาและปรับปรุงวิธีการบริหารงานด้านต่าง ๆ เพื่อนำพาสถานศึกษาสู่ความก้าวหน้า ส่งเสริมความเจริญด้านความคิด ความรู้ ควบคู่กับการสอดแทรกคุณธรรมแก่นักเรียนเพื่อให้ได้ นักเรียนที่มีคุณภาพ

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึงการบริหารโรงเรียน เป็นการร่วมมือกันทำงานของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับการศึกษามากที่สุดผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถ ทักษะทัศนคติค่านิยม คุณธรรมจริยธรรม โดยผ่านวิธีการของการจัดองค์การการสั่งการการอำนวยความสะดวกและการปรับปรุงการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

กระบวนการบริหาร การบริหารเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนต่อเนื่องกันการบริหารที่ดีจึงต้องอาศัยกระบวนการบริหารเป็นหลัก กระบวนการบริหารที่นิยมกันมากที่สุดและสามารถนำมาใช้เป็นหลัก ในการบริหารงานทั่ว ๆ ไป คือกระบวนการบริหารของลูเธอร์ กุลลิค (Luthur Gulick) มีองค์ประกอบ และขั้นตอน 7 ขั้น รวมเรียกว่า "POSDCoRB" ซึ่งเป็นอักษรนำขององค์ประกอบกระบวนการ ดังนี้

1. การวางแผนงาน (Planning) หมายถึง การจัดวางโครงการ แผนปฏิบัติงานและวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าผู้จัดการองค์กรต้องวางแผนงานทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน เพราะ แผนงานจะเป็นแนวทางปฏิบัติทั้งองค์กร ซึ่งประกอบด้วย แผนงานหลักและแผนงานย่อย แผนงานต้องมีลักษณะยืดหยุ่น

2. การจัดหน่วยงาน (Organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ การแบ่งส่วนงาน และการจัดสายงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์

3. การจัดตัวบุคคล (Staffing) หมายถึง การบริหารงานด้านบุคลากร ได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหาและพัฒนาบุคลากร การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง การส่งเสริมขวัญและกำลังใจ สวัสดิการ และการเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงาน "คน" เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด ที่ส่งผลให้งานสำเร็จหรือล้มเหลว

4. การอำนวยการ (Directing) หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมบังคับบัญชา และการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน หัวหน้าต้องมอบหมายหน้าที่ให้ลูกน้องแต่ละคนตามลำดับโดยให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับความรับผิดชอบแต่ละตำแหน่งประกาศใช้ระเบียบให้ปฏิบัติตามมีการตัดสินใจสั่งการอย่างถูกต้องและรวดเร็ว

5. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดมีการร่วมมือที่ดีและนำไปสู่จุดหมายปลายทางเดียวกัน

6. การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากรระดับต่าง ๆ ในหน่วยงาน เพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกหน่วยงานได้รับทราบความเคลื่อนไหวและความคืบหน้าของกิจการอย่างสม่ำเสมอ

7. การบริหารงบประมาณ(Budgeting) หมายถึงการจัดทางงบประมาณ การจัดทำบัญชีการใช้จ่ายเงิน และการควบคุมตรวจสอบทางการเงินและทรัพย์สิน

3. แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานในสถานศึกษาตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ที่กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการสถานศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานแต่ละด้านดังนี้

3.1 การบริหารงานวิชาการ ให้มีขอบข่ายการบริหารงานวิชาการดังต่อไปนี้

3.1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

3.1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

3.1.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

3.1.4 การวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

3.1.5 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

3.1.6 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

3.1.7 การนิเทศการศึกษา

3.1.8 การแนะแนว

3.1.9 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

3.1.10 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

3.1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

3.1.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการสถานศึกษา

3.1.13 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

3.1.14 การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษาและการพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3.2 การบริหารงานงบประมาณ ให้มีขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณดังต่อไปนี้

3.2.1 การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี

3.2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน ตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

3.2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

3.2.4 การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

3.2.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

3.2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

3.2.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ

3.2.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

3.2.9 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา

3.2.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

3.2.11 การวางแผนพัสดุ

3.2.12 การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2.13 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำ และจัดหาพัสดุ

3.2.14 การจัดหาพัสดุ

3.2.15 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

3.2.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

3.2.17 การเบิกเงินจากคลัง

3.2.18 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

3.2.19 การนำเงินส่งคลัง

3.2.20 การจัดทำบัญชีการเงิน

3.2.21 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน และการจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

3.3 การบริหารงานบุคคล ให้มีขอบข่ายการบริหารงานบุคคล ดังต่อไปนี้

3.3.1 การวางแผนอัตรากำลัง

3.3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง

3.3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.3.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนเงินเดือน

3.3.6 การลาทุกประเภท

3.3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน

3.3.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

3.3.9 การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

3.3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ

3.3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์

3.3.12 การออกจากราชการ

3.3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ

3.3.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

3.3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ

3.3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

3.3.18 การส่งเสริมวินัยคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต และการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

3.4 การบริหารงานทั่วไป ให้มีขอบข่ายการบริหารดังต่อไปนี้

3.4.1 การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

3.4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

3.4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา

3.4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน

3.4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

3.4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน

3.4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

3.4.8 การดำเนินงานธุรการ

3.4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

3.4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

3.4.11 การรับนักเรียน

3.4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา

3.4.13 การประสานการจัดการสถานศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

3.4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

3.4.15 การทัศนศึกษา

3.4.16 งานกิจการนักเรียน

3.4.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

3.4.18 การส่งเสริมสนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการสถานศึกษา

3.4.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น

3.4.20 การรายงานผลการปฏิบัติงาน

3.4.21 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน และการจัดกิจกรรมในการลงโทษนักเรียน

4. การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมที่ดี การบริหารจัดการตามอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะดำเนินการตาม

หลักการและแนวปฏิรูปการศึกษาแล้วยังต้องยึดหลักการดำเนินการตามหลักบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ (พาทีพย์ ชมคา 2552 : 11 - 13)

4.1 หลักนิติธรรม หมายถึงการตรากฎหมายถูกต้องเป็นธรรม การกำหนดกฎหมาย และการปฏิบัติตามกฎหมายที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึง สิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมของ สมาชิก

4.2 หลักคุณธรรมหมายถึงการยึดมั่นในความถูกต้องดีงามการส่งเสริมสนับสนุนให้ ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทนมีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ

4.3 หลักความโปร่งใส หมายถึงการสร้างควมไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กร ทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

4.4 หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแสดงความคิดเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ และการแสดงประชามติหรืออื่นๆ

4.5 หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความ รับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

4.6.หลักความคุ้มค่า หมายถึงการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัด เพื่อให้ เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยการรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนา ทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ความเป็นมาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน ต้องอาศัยผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาหลากหลาย และเข้าใจการศึกษา มีความมุ่งมั่น มีเวลาที่จะอุทิศร่างกายแรงใจพัฒนาสถานศึกษาของชุมชนให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐานตามที่ชุมชน สังคม และประเทศชาติต้องการ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชน สังคมเข้มแข็ง และประเทศชาติก้าวหน้า (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550: 19 - 20) บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดให้มีคณะกรรมการซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลทำหน้าที่กำกับ และส่งเสริม สนับสนุนกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรฐานในการบริหารจัดการทางการศึกษา ทั้งนี้การดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จนั้นสถานศึกษาและคณะกรรมการต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ของกันและกัน ควรมีรูปแบบวิธีการทำงานที่ประสานสอดคล้องกันโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุผลตามที่ร่วมกันกำหนดขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. จัดทำ นโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตลอดจนบริบทและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
2. จัดตั้งงบประมาณ และรับผิดชอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา
3. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของนักเรียน ชุมชน และท้องถิ่น
4. จัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อม บรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสมและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
5. ออกระเบียบ ข้อบังคับประกาศและแนวปฏิบัติต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด
6. กำกับ ติดตาม ประเมินผลงานตามแผนงาน โครงการและประเมินผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการพิจารณาความดีความชอบ การพัฒนาและการดำเนินการทางวินัยกับครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด
7. ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งดูแลบำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา

8. จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ความร่วมมือในการประเมินคุณภาพการศึกษาจากหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งการรายงานผลการประเมินต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

9. ส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับชุมชน และสร้างความสัมพันธ์กับสถานศึกษาและสถาบันอื่นในชุมชนและท้องถิ่น

10. ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการภายในสถานศึกษาหรือตามที่ได้รับมอบหมายและตามที่กฎหมายกำหนด

หลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้ให้ความหมายในบริบทที่แตกต่างกันไว้หลายประการ ดังนี้ ท่านอง ภูเกิตพิมพ์ (2551 : 17) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความเชื่อและความยึดมั่นของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงาน แต่ละองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย โดยการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาเพราะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์และอุทิศตนมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

โนชญ์ ซาญด้วยกิจ (2553 : 52) การมีส่วนร่วม หมายถึงกระบวนการหรือวิธีการที่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้กับประชาชนในชุมชน การมีส่วนร่วม (Participation) การมีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) การมีความผูกพัน (Commitment) ทั้งส่วนบุคคล กลุ่มต่าง ๆ ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องหนึ่งเรื่องใดหรือหลายเรื่องร่วมกันการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการสถานศึกษาเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้พัฒนาศักยภาพในการบริหารการจัดการกับปัญหาของตนเองได้อย่างเต็มที่และเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมและชุมชน ให้มีความสามารถที่จะพึ่งตนเองได้การมีส่วนเกี่ยวข้องของชุมชนทำให้เกิดความผูกพันต่อภารกิจของตนที่มีส่วนร่วมต่อองค์กรในฐานะที่โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการของสังคมและชุมชน

สมาน อัสวภูมิ (2557 : 64) ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation) ว่าเป็นสิ่งที่ดีในการอยู่ร่วมกันของคนเราเพราะเราอยู่ร่วมกันเป็นหมู่หรือสังคมเป็นธรรมชาติของคน แต่การนำแนวคิดการมีส่วนร่วมมาใช้ในการบริหารเป็นเรื่องที่ต้องใส่ใจและเข้าใจกันอย่างถ่องแท้ก่อนนำใช้จะไม่ได้สร้างปัญหาในการดำเนินงาน

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2555 : 228) นิยามการมีส่วนร่วมไว้ว่า คือการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันกับการดำเนินกิจกรรมและการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดังกล่าวจะ

ก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กร หรือเครือข่าย เพราะผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร

ธีระ รุญเจริญ (2550 : 183) ได้รวบรวมนิยามการบริหารแบบมีส่วนร่วมของนักวิชาการไว้หลายคน เช่นไพบุลย์ เสียงก้อง สมปราษฎ์ จอมเทศ นิยามการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าหมายถึงความยินดี และ ธีระ รุญเจริญ ได้สรุปว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าหมายถึงการที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีบทบาทในการพิจารณาปัญหาและตัดสินใจร่วมกัน ร่วมรับผิดชอบในการบริหารเพื่อประโยชน์ในการระดมกำลังความคิดและแบ่งภาระหน้าที่ของผู้บริหาร

อาจสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งทางด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การร่วมรับผิดชอบ การวางแผนการปฏิบัติงานตลอดจนการประเมินผลโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานในองค์กร

การบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา เป็นการดำเนินการของผู้บริหารคณะครูและผู้เกี่ยวข้องให้มีการพัฒนาผู้เรียนได้มีคุณภาพตามหลักสูตรที่กำหนดไว้การบริหารสถานศึกษาครอบคลุมงานด้านต่าง ๆ ดังนี้

การบริหารด้านวิชาการ

งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลมีหน้าที่ในการบริหารงานวิชาการไว้ 17 หน้าที่ด้วยกันคือ

- 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
- 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

9) การแนะแนว

10) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

11) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

12) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

13) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

14) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

15) การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

16) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการบริหารวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับภารกิจหลักตามกฎหมายการศึกษา ความหมาย ขอบข่าย ขั้นตอน หลักการบริหารตลอดจนบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารงานวิชาการ เพื่อจะได้นำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550 : 28) กล่าวถึงการบริหารวิชาการว่าเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา และเป็นส่วนที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารตามบทบาทหน้าที่ และโครงสร้างการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้นำครูในด้านวิชาการ ทำงานร่วมกับครูกระตุ้นให้คำแนะนำและประสานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพมอบหมายความรับผิดชอบไปให้ครู ทุกคนที่จะหาแนวทางหรือวิธีการที่จะให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถการดำเนินการหรือการจัดกิจกรรมทุกชนิดที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือสถานศึกษาเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพโดยมีจุดมุ่งหมายกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุดด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัวรวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนัก เรียนชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพโดยงานวิชาการมีขอบข่ายการบริหารงานวิชาการกว้างขวางในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอนโดยทั่วไปสถานศึกษาที่จัดการศึกษาไม่ว่าจะด้านอาชีวศึกษาหรือด้านอื่นในแต่ละระดับชั้น จะมีหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาที่ใช้ร่วมกันโดยทั่วไปหลักสูตรจัดโดยส่วนกลางดังนั้นขอบข่ายของงานด้านวิชาการจะครอบคลุมตั้งแต่การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ การจัดทำดำเนินงาน

เกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดบริการการสอนและการจัดการวัดและประเมินผลรวมทั้งการติดตามผลดังนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ เป็นการวางแผนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดการล่วงหน้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีรายละเอียดของงานดังนี้

1.1 แผนปฏิบัติงานวิชาการ ได้แก่ การประชุมเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดปฏิทินการศึกษา ความรับผิดชอบงานตามภาระหน้าที่การจัดชั้นตอนและเวลาในการทำงาน

1.2 โครงการสอนเป็นการจัดรายละเอียดเกี่ยวกับวิชาที่ต้องสอนตามหลักสูตร

1.3 บันทึกการสอนเป็นการแสดงรายละเอียดของการกำหนดเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละคาบเวลาของแต่ละวันหรือสัปดาห์ โดยการวางแผนไว้ล่วงหน้า และยึดโครงการสอนเป็นหลัก

2. การจัดทำเนื้องานเกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดี และสามารถปฏิบัติได้ จึงต้องมีการจัดเกี่ยวกับการเรียนการสอน ดังนี้

2.1 การจัดตารางสอนเป็นการกำหนดวิชา เวลา ผู้สอน สถานที่ ตลอดจนผู้เรียนในแต่ละรายวิชา

2.2 การจัดชั้นเรียนเป็นงานฝ่ายวิชาการต้องประสานกับฝ่ายอาคารสถานที่ รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในห้องเรียน

2.3 การจัดครูเข้าสอนการจัดครูเข้าสอนต้องพิจารณาถึงความพร้อมของสถานศึกษาและความพร้อมของบุคลากรรวมทั้งเชิญวิทยากรภายนอกมาช่วยสอน

2.4 การจัดแบบเรียนโดยปกติสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ จะใช้แบบเรียนที่กระทรวงกำหนด นอกจากนั้นครูอาจใช้หนังสืออื่นเป็นหนังสือประกอบ หรือเอกสารที่ครูเตรียมเอง

2.5 การปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นการพัฒนาครูผู้สอนให้ก้าวหน้าวิทยาการเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ ความก้าวหน้าของสังคม ธุรกิจ อุตสาหกรรม เป็นต้น

2.6 การฝึกงานจุดมุ่งหมายของการฝึกงาน เป็นการให้นักเรียนนักศึกษารู้จักนำเอาทฤษฎีมาประยุกต์ใช้กับชีวิตจริงทั้งยังมุ่งให้ผู้เรียนได้เห็นปัญหาที่แท้จริงในสาขาวิชาและอาชีพนั้น เพื่อให้โอกาสผู้เรียนได้เตรียมตัวที่จะออกไปเผชิญกับชีวิตจริงต่อไป

3. การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน เป็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมการจัดหลักสูตร ซึ่งการทำให้โปรแกรมการศึกษามีประสิทธิภาพและคุณภาพ ได้แก่

3.1 การจัดสื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่เอื้อต่อการศึกษานักเรียนนักศึกษาเน้นเครื่องมือและกิจกรรมให้ครูได้เลือกใช้ในการสอน

3.2 การจัดห้องสมุดเป็นที่รวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นแหล่งวิทยาการ ให้นักเรียนนักศึกษาได้ศึกษาและค้นคว้าเพิ่มเติม

3.3 การนิเทศการสอนเป็นการช่วยเหลือแนะแนวครูให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

4. การวัดและประเมินผล กระบวนการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในด้านการตรวจสอบและวิเคราะห์ผลการเรียน

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550 : 32) ให้หลักการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

1. หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การได้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยไม่เพิ่มการลงทุนนั้นคือ นักเรียนนักศึกษาสามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร โดยไม่ลาออกกลางคัน เรียนเกินเวลา และช้ากว่ากำหนด

2. หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลผลิตได้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้นั้นคือนักเรียนนักศึกษามีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถ ทักษะคุณภาพและการจัดการได้

นอกจากนี้แล้วงานวิชาการที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การบริหารหลักสูตรซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาในแต่ละระดับให้ผู้เรียนได้มีพฤติกรรมตามที่พึงประสงค์ เนื่องด้วยหลักสูตรได้กำหนดประเด็นหัวข้อที่ใช้สำหรับการศึกษาในรายวิชานั้นๆเมื่อระยะเวลาได้เปลี่ยนไปส่งผลให้เศรษฐกิจ สังคมการเมือง เทคโนโลยีและอื่น ๆ เปลี่ยนแปลงตามไปด้วยความหมายของหลักสูตรมีผู้เชี่ยวชาญการศึกษาให้ทัศนะเกี่ยวกับหลักสูตร (Curriculum) ไว้ต่าง ๆ กันดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2546 : 7) แบ่งหลักสูตรออกเป็น 3 กลุ่มคือกลุ่มที่หนึ่ง มองเห็นว่าหลักสูตรเป็นสิ่งที่คาดหวังหลักสูตรจะมีความหมายเพียงสิ่งที่จัดเตรียมไว้เพื่อนำไปเป็นแนวทางไปใช้สอนให้ผู้เรียนได้เรียนการสอนจัดว่าเป็นการใช้หลักสูตรและหลักสูตรมีได้อีกหลายความหมายได้แก่

1. หลักสูตรคือวิชาและเนื้อวิชา
2. หลักสูตรคือโปรแกรมการศึกษา
3. หลักสูตรเป็นเอกสาร
4. หลักสูตรหมายถึงหลักสูตรแม่บท

กลุ่มที่สองมองเห็นว่าหลักสูตรเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง โดยกล่าวถึงประสบการณ์ทั้งปวงของนักเรียนที่โรงเรียนรับผิดชอบ และหมายควมรวมถึงการบริการต่าง ๆ ของโรงเรียนที่ได้วางแผนไว้ เช่น ห้องสมุด บริการสุขภาพ บริการอาหารกลางวัน เป็นต้น

กลุ่มที่สาม มองเห็นว่าหลักสูตรเป็นสิ่งที่ครอบคลุมทั้งสิ่งที่คาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ดังนั้นหลักสูตรจึงแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. หลักสูตรแม่บท คือ ข้อกำหนดแนวทาง จุดหมาย และโครงสร้างเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่กำหนดให้โรงเรียนต่าง ๆ ปฏิบัติตามผู้ที่กำหนดหลักสูตรส่วนนี้คือกระทรวงศึกษาธิการ

2. เอกสารประกอบหลักสูตรและวัสดุการเรียน สื่อการสอนต่าง ๆ เช่น คู่มือครู แผนการสอนหนังสือเรียน ตำรา อุปกรณ์การสอน แบบฟอร์มต่าง ๆ ซึ่งผู้จัดทำคือนักวิชาการในระดับต่าง ๆ

3. กิจกรรม ได้แก่ การปฏิบัติ เช่น การบริหารหลักสูตร การบริการทางวิชาการ การจัดการเรียนการสอนและการสอบ การวัดผล เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้มีผู้ปฏิบัติหลายฝ่าย

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546 : 17) กล่าวถึงหลักสูตรในฐานะต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักสูตรในฐานะที่เป็นเรื่องและเนื้อหาสาระที่จัดให้แก่ผู้เรียน ในแนวคิดนี้ หมายถึงวิชาและเนื้อหาสาระที่กำหนดให้ผู้เรียนต้องเรียนในชั้นและระดับต่าง ๆ เช่น หลักสูตรเตรียมแพทย์ หลักสูตรวิทยาศาสตร์ หลักสูตรธุรกิจ เป็นต้น

2. หลักสูตรในฐานะที่เป็นเอกสารหลักสูตร ในแนวคิดนี้หมายถึงเอกสารประกอบด้วยจุดมุ่งหมายหลักการ โครงสร้างเนื้อหาสาระอัตราเวลาเรียนกิจกรรมประสบการณ์และการประเมินผลการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีเจตคติที่ดีในการอยู่ร่วมกัน

3. หลักสูตรในฐานะที่เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะให้แก่ผู้เรียนในแนวคิดนี้ หมายถึงกิจกรรมการเรียนการสอนชนิดต่าง ๆ ที่เตรียมไว้และจัดให้ผู้เรียน โดยโรงเรียนทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ประสบการณ์ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมเป็นสิ่งที่สำคัญ

4. หลักสูตรในฐานะแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่คาดหวังแก่ผู้เรียนในแนวคิดนี้หมายถึง แผนในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องปฏิบัติโดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และพฤติกรรมตามที่กำหนด แผนนี้สร้างขึ้นตามประเภทสถานการณ์ เช่น หลักสูตรก่อนวัยเรียน หลักสูตรประถมศึกษา เป็นต้น

5. หลักสูตรในฐานะที่เป็นมวลประสบการณ์ ในแนวคิดนี้หมายถึง ประสบการณ์ทุกอย่างของผู้เรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษา รวมถึงเนื้อหาวิชาที่สถานศึกษาจัดให้แก่ผู้เรียนด้วย

6. หลักสูตรในฐานะที่เป็นจุดหมายปลายทาง ในแนวคิดนี้ หมายถึง สังคมมุ่งหวังหรือคาดหวังให้เด็กได้รับการศึกษาจนจบหลักสูตรไปแล้วมีคุณลักษณะอย่างไรบ้าง

7. หลักสูตรในฐานะที่เป็นระบบการเรียนการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนในแนวคิดนี้หมายถึงการมองหลักสูตรในฐานะที่เป็นแผนการเตรียมโอกาสของการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่จัดขึ้นโดยสถานศึกษา ดังนั้นแผนงานจึงถูกกำหนดขึ้นเพื่อผู้เรียนหรือสถาบันการศึกษาที่รับผิดชอบในการจัดโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียน

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2554 : 1) กล่าวถึงหลักสูตรไว้ว่าหลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ทำให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายและสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมสอดคล้องกับ รุจิรี ภูสาระ

(2545 : 1) ที่ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่าหมายถึงแผนการเรียน ประกอบด้วยเป้าหมายและจุดประสงค์เฉพาะที่จะนำเสนอและจัดการเนื้อหา รวมถึงแบบของการเรียนการสอนตามจุดประสงค์ และท้ายที่สุดจะต้องมีการประเมินผลของการเรียน

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า หลักสูตรหมายถึงมวลประสบการณ์ ทั้งกิจกรรมทางวิชาการและ กิจกรรมอื่น ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้บรรลุไปตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาแต่ละระดับแต่ละประเภทซึ่งการให้ การศึกษาจะแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมกับวัยที่เรียกว่า พัฒนาการเด็ก(Developmental Task) ความแตกต่างของการให้การศึกษาแก่บุคคลแต่ละวัยโดยจะกำหนดระดับความยากง่ายออกมา เป็นหลักการเรียนรู้ ซึ่งมีดังนี้

1. หลักสูตรเป็นตัวกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละระดับเช่น หลักสูตรระดับปฐมวัยหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรระดับอุดมศึกษา เป็นต้น
2. หลักสูตรช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัย
3. หลักสูตรเป็นตัวชี้วัดความเจริญงอกงามของผู้เรียนที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันไป
4. หลักสูตรเป็นตัวชี้้นำในการรวบรวมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่ผู้สอนนำมาใช้สอน ผู้เรียนให้ครบตามหลักสูตรที่ต้องการ
5. หลักสูตรเป็นตัวบ่งบอกถึงพฤติกรรมที่คาดหวังที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน
6. หลักสูตรช่วยให้ผู้สอนได้ดำเนินการสอนอย่างถูกต้อง ไม่หลงประเด็น
7. หลักสูตรเป็นเครื่องมือของผู้บริหารการศึกษา เพื่อใช้สำหรับการติดตามควบคุม และประเมินผลทางวิชาการของสถานศึกษา
8. หลักสูตรเป็นเอกสารของทางราชการที่แปลความมาจากความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาให้แก่พลเมืองของประเทศ
9. หลักสูตรเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคนให้สอดคล้องกับการพัฒนา ประเทศในอนาคตการจัดการศึกษานอกจากผู้เกี่ยวข้องต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของ การศึกษาแล้วยังต้องแสวงหาหลักสูตรที่ดีและเหมาะสมกับคนแต่ละกลุ่มด้วย ดังนั้นการพัฒนา หลักสูตรเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้การศึกษามีความโดดเด่นในฐานะ เป็นผู้นำทางวิชาการมีผู้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้หลากหลายแนวคิด ดังนี้

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ (2554 : 16) กล่าวถึง การพัฒนาหลักสูตรว่าเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ หรือเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนของการตัดสินใจเลือกทางเลือกทางการเรียนการสอนที่เป็นการ เตรียมคนให้สอดคล้องและให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ในขณะที่ เซย์เลอร์ อเล็กซานเดอร์ และลิวอิส (Saylor, Alexander and Lewis, 1981 : 28 – 39)กล่าวว่าในการพัฒนาหลักสูตรจะ พบว่ามีคำหลายคำที่มีความคล้ายคลึงกันและสามารถใช้แทนกันได้ด้วย ได้แก่ Curriculum

Planning, Curriculum Deveelopment และ Curriculum Improvement เป็นต้น สำหรับคำดังกล่าวมีความหมาย ดังนี้ Curriculum Planning หมายถึงกระบวนการในการสร้างหลักสูตร เนื่องด้วยหลักสูตรอยู่ในรูปของสิ่งที่คาดหวังที่เป็นแผนอย่างหนึ่ง Curriculum Development หมายถึงผลที่เกิดจากการวางแผนหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับการเขียนและการปรับปรุงรายวิชาที่ศึกษา Curriculum Improvement หมายถึง การปรับปรุงหรือการวางแผนหลักสูตรในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์มากกว่าที่จะหมายถึงกระบวนการในการวางแผนหรือพัฒนาหลักสูตร

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึงความพยายามของผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครู ได้ร่วมมือกันเปลี่ยนแปลงปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้เหมาะสมแก่การเปลี่ยนแปลงของบริบททางสังคม ทั้งปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต เพื่อให้ผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เกิดความเชื่อมั่นในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษานั้นการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีกระบวนการพัฒนา(ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2554 : 19 – 26) ดังนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์ การตั้งวัตถุประสงค์ที่ดีควรแสดงคุณลักษณะที่เป็นเป้าหมายของบุคคลที่พึงประสงค์ไว้ให้ชัดเจนด้วย ซึ่งวิสัยทัศน์คือแนวคิด ความคิด ความเชื่อที่มองไปในอนาคตที่ไม่ไกลนักสามารถเป็นไปได้จริงสะท้อนให้เห็นสิ่งที่ดีขึ้นกว่าเดิม และมีขั้นตอนการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม สะท้อนเอกลักษณ์เฉพาะของสถานศึกษา

2. สาระของหลักสูตรซึ่งในการพัฒนาเนื้อหาของหลักสูตร สาระต้องสอดคล้องกับเป้าหมาย คุณลักษณะและวิสัยทัศน์ซึ่งต้องสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนและตรงตามหลักเกณฑ์ของแต่ละวิชา ซึ่งโดยทั่วไปการพัฒนาหลักสูตรจะแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความจำเป็นของสังคม ความต้องการของท้องถิ่น และความคาดหวังของสังคม โดยปัจจุบันหลักสูตรแกนกลางจัดเป็นสาระต่าง ๆ เป็น 8 หมวดสาระ โดยโรงเรียนสามารถเพิ่มเติมสาระอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมและเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ทำให้ผู้เรียนแต่ละช่วงวัยมีพัฒนาการที่สอดคล้องกับชีวิตจริงของเขา

3. กระบวนการจัดการเรียนการสอน การเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนเป็นบทบาทหลักของครูและผู้เรียนโดยครูจะต้องเป็นผู้จัดการหลักในห้องเรียน ดังนั้นครูจึงจำเป็นต้องพร้อมที่จะจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมกับธรรมชาติวัตถุประสงค์ของรายวิชา และธรรมชาติผู้เรียนซึ่งกระบวนการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนครูต้องเป็นผู้สร้างเองให้สอดคล้องกับเป้าหมายการที่ครูจะสร้างกระบวนการเรียนการสอนได้ ต้องมีเครื่องมือซึ่งไม่ใช่รูปแบบการเรียนการสอน ไม่ใช่การให้รูปแบบ แต่เป็นการให้เครื่องมือ เพื่อครูนำไปสร้างรูปแบบออกแบบการเรียนการสอน โดยมีเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นเครื่องมือเสริมประสิทธิภาพ

4. การวัดผลและประเมินผล มีการวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับสภาพจริงของการจัดการศึกษาที่มีความเหมาะสมกับสภาพบริบทและสภาพของผู้เรียน

สรุปการพัฒนาหลักสูตรเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษาและความต้องการของผู้เรียน โดยการพัฒนาหลักสูตรนั้น สถานศึกษาต้องยึดหลักหรือแนวทางของหลักสูตรแกนกลางและนำสภาพบริบทของชุมชนหรือจุดเน้นของสถานศึกษามากำหนดทิศทางการพัฒนาหลักสูตร

การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาที่ผู้บริหารต้องตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอย่างมากซึ่งการจัดหลักสูตรต้องคำนึงถึงสภาพบริบทของสถานศึกษาความต้องการของนักเรียนตลอดจนสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

การบริหารงานงบประมาณ

งานบริหารงบประมาณ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลมีหน้าที่ด้านบริหารงานงบประมาณไว้ 22 หน้าที่ด้วยกัน คือ

1) การจัดทำแผนงบประมาณและค่าขอตั้งงบประมาณ เพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วแต่กรณี

2) การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

3) การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

4) การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

5) การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

6) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ

7) การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ

8) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

9) การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา

10) การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา

11) การวางแผนพัสดุ

12) การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วแต่กรณี

13) การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ

14) การจัดหาพัสดุ

15) การควบคุมดูแลบำรุงรักษา

16) การจำหน่ายพัสดุ

17) การเบิกเงินจากคลัง

18) การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

19) การนำเงินส่งคลัง

20) การจัดทำบัญชีการเงิน

21) การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน

22) การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

การบริหารการศึกษาเพื่อให้ได้คุณภาพนั้นต้องอาศัยงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา โดยผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาและสามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายได้งบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็น คน เงิน วัสดุและการบริหารจัดการแล้วแต่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทั้งสิ้น

สำหรับความหมายของทรัพยากรทางการศึกษานั้น รุ่ง แก้วแดง (2546 : 108) กล่าวว่าทรัพยากรคือ “ความรู้” ทุกเรื่องที่มีอยู่ในชุมชน รวมไปถึง “ภูมิปัญญา” ก็ถือเป็นทรัพยากรของชุมชน เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรศัพท์ โทรทัศน์ ถ้าสามารถนำมาใช้ เพื่อการเรียนรู้ได้ถือเป็นทรัพยากร พืชต่าง ๆ บุคลากร และเวลา ก็ถือเป็นทรัพยากร โดยเฉพาะในยุคโลกาภิวัตน์ ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศก็ถือเป็นทรัพยากร สุดท้ายจึงเป็นเรื่องของ “เงิน” หรือ “งบประมาณ” ซึ่งทรัพยากรในการบริหาร ที่สำคัญคือ 4 M's ได้แก่ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Materials) และการจัดการ (Management) ส่วนทรัพยากรการศึกษา ก็คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุสิ่งของ (Materials) และการจัดการ (Management) ที่นำมาใช้ในการจัดการสถานศึกษา

การบริหารทรัพยากรการศึกษา คือ การพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดแก่สถานศึกษา นอกจากนี้ รุ่ง แก้วแดง (2546 : 109) กล่าวอีกว่า เมื่อคำว่า “ทรัพยากร” มีความหมายกว้าง จึงจำเป็นต้องกำหนดให้ชัดว่าการบริหารสถานศึกษาต้องใช้ทรัพยากรอะไรบ้าง ทรัพยากรแต่ละประเภทได้มาจากไหน อย่างไร ซึ่งเมื่อดูจากคำจำกัดความ และระบบบัญชีสามารถจำแนกทรัพยากรออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน (In Cash) ทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน คือ เงินงบประมาณที่มาจากส่วนกลาง หรืออาจจะเป็นเงินบริจาคในท้องถิ่นก็ได้
2. ทรัพยากรที่ไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) ทรัพยากรที่ไม่เป็นตัวเงิน ได้แก่ ความคิด คำแนะนำ ความร่วมมือที่ได้จากภูมิปัญญาชาวบ้าน แหล่งเรียนรู้ และวัสดุต่าง ๆ ในชุมชน ที่นำมาใช้เพื่อการ จัดการเรียนการสอน

การจัดการศึกษาของประเทศไทยอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยมีหลักการจัดการศึกษาเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ของประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษาและพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง จากหลักการจัดการศึกษาเป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิต เป็นสิ่งที่บอกได้ว่า การใช้ทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาจะต้องมีการระดมทรัพยากร เพื่อที่จะจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชาชน ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ จึงได้กำหนด ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา มาตรา 58 ถึง มาตรา 61 ดังนี้

มาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้านงบประมาณจากรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันอื่นและต่างประเทศมาใช้จัดการสถานศึกษา

มาตรา 59 ให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจในการปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาเพื่อนำมาจัดการสถานศึกษา

มาตรา 60 ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาโดย จัดสรรเงินเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษา ดังนี้

- 1) จัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไป
- 2) จัดสรรทุนการศึกษาในรูปของกองทุนกู้ยืม
- 3) จัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการเป็นพิเศษแต่ละกลุ่ม
- 4) จัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายดำเนินการ และงบลงทุน
- 5) จัดสรรงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปให้สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล และเป็นสถานศึกษาในกำกับของรัฐหรือองค์การมหาชน
- 6) จัดสรรกองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำให้สถานศึกษาเอกชนเพื่อให้พึ่งตนเองได้
- 7) จัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาของรัฐและเอกชน

มาตรา 61 ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

จากพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้น นอกจากการจัดการศึกษาจะเป็นภารกิจที่รัฐจะต้องดำเนินการแล้ว ยังต้องนำพาทุกภาคส่วนของสังคมร่วมจัดการศึกษานั้นแสดงให้เห็นว่าการจัดการศึกษาจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรมากมายมหาศาล เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว

ส่วนขอบข่ายของการบริหารทรัพยากรการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2544 : 16) กล่าวถึงการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2547 – 2553 โดยเน้นการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาด้วยการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง

นอกจากนี้ รุ่ง แก้วแดง (2546 : 51) กล่าวถึงการระดมสรรพกำลังทุกส่วนในสังคม เพื่อการจัดการศึกษาทุกส่วนของสังคมทั้งครอบครัว ชุมชน รัฐ เอกชน องค์กรชุมชน สื่อมวลชนจะต้องตระหนักสานักรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการศึกษาทุกขั้นตอนแทนการผลักภาระให้เป็นความรับผิดชอบของรัฐเพียงอย่างเดียว แต่รัฐต้องมีเจตจำนงที่แน่วแน่และจริงจัง เพราะการศึกษาเป็นหัวใจของการพัฒนาประเทศเป็นโครงสร้างพื้นฐานทางสติปัญญาที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคล และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติโดยส่วนรวม

ในขณะที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542 : 1 – 21) ระบุว่า การระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวด 1 มาตรา 9(5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา หมวด 7 มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ความรู้ความรอบรู้ความชำนาญและภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมา

ใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาหมวด 8
ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการจัดการศึกษามาตรา 58 ให้มีการระดมทรัพยากรและการลงทุนด้าน
งบประมาณการเงินและทรัพย์สินจากทั้งของรัฐ

การบริหารทรัพยากรรุ่ง แก้วแดง (2546 : 114 – 115) กล่าวว่าไว้ว่าสถานศึกษาควรจัดระบบการบริหารทรัพยากรให้ชัดเจน ดังต่อไปนี้

1. เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณกับการบริหารและการจัดการศึกษาโดยจะต้องนำสิ่งที่สถานศึกษากำหนดไว้ทั้งเรื่องวิสัยทัศน์ นโยบาย แผน และการประเมินผลของสถานศึกษามาเป็นตัวตั้ง และนำทรัพยากรหรืองบประมาณเข้ามาเป็นตัวสนับสนุน ถ้าสามารถบูรณาการตัวแปรทั้งสองให้สัมพันธ์กันได้มากเท่าใด โอกาสที่จะบริหารงบประมาณให้ประสบ ความสำเร็จก็จะยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น

2. กำหนดความจำเป็นของหมวดรายจ่าย หรือ “การเลือกลงทุน” ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้บริหารจะต้องเลือกว่าจะลงทุนอย่างไรให้ได้ผลลัพธ์มากที่สุด โดยลำดับความสำคัญของหมวดรายจ่าย และสัดส่วนของงบประมาณระหว่าง หมวด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ระบบบัญชีสถานศึกษาโรงเรียนต้องเลือกระบบบัญชีที่ดีสำหรับแสดงเงินงบประมาณที่ได้มาสามารถสะท้อนถึงต้นทุนของการจัดการสถานศึกษาและสะดวกต่อการใช้สอย แต่เดิมเมื่อพูดถึงระบบบัญชีมักฟังดูเป็นเรื่องยุ่งยากเปรียบเสมือนยาหม้อใหญ่ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องนี้

4. การเงินและการพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้างจำเป็นต้องทำอย่างเป็นระบบและมีหลักฐานชัดเจน ถ้าดูแลไม่ดีอาจจะมีการทุจริตเกิดขึ้น แต่ผู้บริหารก็ไม่ควรใช้เวลาไปกับเรื่องพัสดุมากนัก ฉะนั้นเรื่องการเงิน บัญชี และพัสดุนั้น ถ้าสถานศึกษาสามารถหาบุคลากรมืออาชีพเข้ามาทำงานเรื่องนี้ โดยเฉพาะโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปจะทำให้งานนี้ง่าย สะดวก และไม่จำเป็นต้องดึงครูคณิตศาสตร์ที่ขาดแคลนอยู่แล้วให้มาทำงานธุรการด้านนี้ เพื่อให้ครูมีเวลาปฏิบัติการสอนได้เต็มที่ และปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังครูก็จะลดลงไป

สรุปได้ว่างบประมาณเป็นแบบรายรับรายจ่ายที่กำหนดขึ้น เพื่อใช้ในกิจกรรมขององค์การภาครัฐและเอกชนที่จะนำพาองค์การสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และการบริหารการศึกษาเพื่อให้ได้คุณภาพนั้น ต้องอาศัยทรัพยากรทางการศึกษาโดยผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาและสามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายได้ทรัพยากรทางการศึกษาไม่ว่าจะเป็น คน เงิน วัสดุและการบริหารจัดการล้วนแล้วแต่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทั้งสิ้น

การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานด้านบุคคล เป็นภารกิจของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลมี หน้าที่ในการบริหารงานบุคคลไว้ 20 หน้าที่ด้วยกัน คือ

- 1) การวางแผนอัตรากำลัง
- 2) การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 3) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
- 4) การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้นการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 5) การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนชั้น
- 6) การลาทุกประเภท
- 7) การประเมินผลการปฏิบัติงาน
- 8) การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 9) การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
- 10) การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
- 11) การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
- 12) การออกจากราชการ
- 13) การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
- 14) การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราช

อิสริยาภรณ์

- 15) การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 16) การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
- 17) การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 18) การส่งเสริมวินัยคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการ

ศึกษา

- 19) การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
- 20) การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาการดำเนินการที่เกี่ยวกับการ

บริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถ ปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความ คล่องตัวอย่างอิสระ ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชู

เกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษามีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคลถูกต้อง รวดเร็วเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

2. เพื่อส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติภารกิจที่มีความรับผิดชอบให้เกิดผลสำเร็จตามการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

3. เพื่อส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพ โดยยึดมั่นในระเบียบวินัย จรรยาบรรณ อย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพ

4. เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพได้รับการ ยกย่องเชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญสำหรับความหมายของการบริหารบุคคลในสถานศึกษา

อำนาจ ศรีแสง (2552 : 31 – 44) ได้กล่าวไว้ว่า คือการใช้คนให้ทำงานให้ได้ผลดีที่สุดโดยใช้เวลาน้อยที่สุดและสิ้นเปลืองเงินและวัสดุในการทำงานนั้น ๆ น้อยที่สุดในขณะเดียวกันคนที่เรานำใช้นั้นมีความสุข มีความพอใจที่จะให้ผู้บริหารใช้ พอใจที่จะทำงานตามที่ผู้บริหารต้องการหรืออีกนัยหนึ่งก็คือการบริหารให้บรรดาบริการต่าง ๆ ของฝ่ายผู้ให้การศึกษาดำเนินไปด้วยดีและเกิดประโยชน์สมตามความมุ่งหมายของ การศึกษาโดยอาศัยเทคนิคในการคัดเลือกบุคคลที่มาทำงานให้เหมาะสมและเทคนิคในการพัฒนาบุคคลที่มีอยู่แล้ว ให้มีความรู้ความสามารถที่จะทำงานให้เกิดประโยชน์ ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้คนเหล่านั้นมีความเจริญก้าวหน้าและได้รับผลตอบแทนเป็นที่พอใจ และมีความสุขในการทำงาน

การบริหารงานบุคคล คือ หัวใจของการบริหารเพราะงานทุกชนิดของหน่วยงานทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานขนาดเล็กหรือหน่วยงานขนาดใหญ่ จะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับความสำเร็จตามเป้าหมาย หรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกคน และทุกฝ่าย ถ้าผู้บริหารขาดความสามารถในการบริหารงานบุคคลแม้จะมีวัสดุอุปกรณ์นานาชนิดมีเงินงบประมาณจำนวนมากสนับสนุนและมีคนเป็นจำนวนมากในหน่วยงานก็เหมือนไม่มีอะไรสักอย่าง เพราะคนที่ใช้วัสดุอุปกรณ์ใช้ไม่เป็น ขาดสมรรถภาพ ไม่มีขวัญในการปฏิบัติงาน ไม่มีความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน และขาดความรับผิดชอบ ต่างคนก็จะยื้อแย่งกันหาประโยชน์จากเงินงบประมาณที่มีอยู่ หาประโยชน์จากอำนาจหน้าที่ซึ่งได้มาโดยตำแหน่งและทะเลาะเบาะแว้งกันแตกแยกสามัคคีต่างคนต่างอยู่ และทำงานไปวัน ๆ โดยไม่ร่วมมือกันโครงการทั้งหลายที่ผู้บริหารวางไว้ก็จะล้มเหลว เพราะมีคนที่เหมือนไม่มี ในเมื่อคนเหล่านั้นไม่ร่วมมือและหย่อนสมรรถภาพ

งานบริหารของผู้บริหารที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง คือ การบริหารงานบุคคลหรือการบริหารบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนขอขยายของการบริหารงานบุคคลมี 4 ลักษณะ คือการแสวงหาบุคคล การทำนุบำรุงและรักษาบุคคล การพัฒนาบุคคลและการให้บุคคลพ้นจากงาน ดังนี้

1. การแสวงหาบุคคล การแสวงหาบุคคลที่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน มีความรับผิดชอบ ความมีระเบียบสม่ำเสมอความจงรักภักดีต่อโรงเรียน ความเสียสละ ความรักเกียรติชื่อเสียงความสนใจในงานบริหารและความภาคภูมิใจในโรงเรียนเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง

2. การทำนุบำรุงและรักษาบุคคล เมื่อได้บุคคลมาแล้ว ผู้บริหารมีหน้าที่ทำนุบำรุงและรักษาให้บุคคลอยู่กับโรงเรียนให้นานที่สุดและตลอดเวลาที่อยู่กับโรงเรียน ให้เขาทำงานอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด บุคคลจะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและทำงานให้โรงเรียนได้นานหรือไม่เพียงใด อาศัยสิ่งจูงใจหลายชนิดด้วยกัน ที่สำคัญมี 5 อย่าง คือ

2.1 สิ่งจูงใจที่เป็นวัตถุ เช่น เงิน และสิ่งของ สิ่งจูงใจประเภทนี้ถ้าผู้รับได้ไปเฉย ๆ โดยไม่ทราบว่าจะทำอะไร หรือขาดสรรเสริญประกอบ ผลที่จะจูงใจให้เขาทำงานดีขึ้นมีน้อย และถ้าบาง

คนได้รับบางคนไม่ได้รับ หรือได้รับไม่เท่ากัน ยิ่งต้องแสดงเหตุผลให้ทราบทั่วกัน มิฉะนั้นจะเป็นการทำลายน้ำใจมากกว่าจูงใจให้ทำงาน

2.2 สิ่งจูงใจที่เป็นโอกาส เช่น การให้โอกาสที่จะมีชื่อเสียงดีเด่น มีเกียรติยศ มีอำนาจประจำตัวมากขึ้นและโอกาสได้ตำแหน่งหน้าที่สูงขึ้น เหล่านี้มีประโยชน์ในการจูงใจให้ทำงานขึ้น สิ่งจูงใจที่เป็นโอกาสนั้นเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะให้แก่คนที่อยู่ในสภาพอึดอัดในทางวัตถุ เข้าทำนองคนมีเงินบริบูรณ์ก็ควรให้เกียรติหรือตำแหน่งงานแทนที่จะให้เงินหรือสิ่งของ เว้นแต่เงินหรือ สิ่งของจะมีปริมาณมากจริง ๆ

2.3 สิ่งจูงใจที่เป็นสภาพของการทำงานซึ่งอาศัยวัตถุเป็นหลัก เช่น ให้ที่หนึ่งทำงานดี มีห้องทำงานส่วนตัว โต๊ะหัวหน้างานใหญ่กว่าโต๊ะบุคคลอื่น หรือวัตถุอย่างอื่นที่เป็นพิเศษ เพื่อสนองความดีความชอบ เช่น พัดลมส่วนตัวเฉพาะตำแหน่ง เครื่องพิมพ์ดีดเฉพาะตำแหน่งหรือ รถประจำตำแหน่ง หรืออำนาจที่จะสั่งใช้รถโรงเรียนได้ เป็นต้น การลดชั่วโมงการทำงานให้ก็เป็น สิ่งจูงใจได้อย่างหนึ่งการให้สวัสดิการต่าง ๆ ตามความจำเป็นก็จัดอยู่ในสิ่งจูงใจประเภทนี้ เช่นเดียวกัน

2.4 สิ่งจูงใจที่เป็นสภาพของการทำงานซึ่งไม่เกี่ยวกับวัตถุ เช่น สภาพสังคมของครูในโรงเรียนช่วยให้โรงเรียนน่าอยู่ ถ้าครูทุกคนรักใคร่ชอบพอกัน คบหากันอย่างเป็นมิตร ไม่มีแบ่งกลุ่มแบ่งพวก หรือทะเลาะกัน ครูทุกคนในฐานะทัดเทียมกันทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจและการศึกษา ครูไม่มีความแตกต่างกันมากนักในทุก ๆ ด้าน ครูจะร่วมมือกันทำงานอย่างขยันขันแข็ง ด้วยเหตุนี้ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่ควรหาทางให้การพบปะสังสรรค์ในโรงเรียนเป็นไปอย่างมิตรให้มากที่สุดถ้าเลี้ยงที่จะบรรจครูที่ต่างฐานะกันมาก ๆ ได้ ก็จะช่วยป้องกันความแตกแยกในหมู่ครูได้มาก ทั้งนี้แล้วแต่เทคนิคของครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่แต่ละคนที่จะแก้ปัญหา

2.5 การบำรุงขวัญหรือกระตุ้นใจและสร้างความรู้สึกร่วมกันกับครูทั้งหลายว่า ตนมีส่วนร่วมสำคัญในการสร้างชื่อเสียงให้โรงเรียน หรือมีส่วนในการแก้ไขสถานการณ์สำคัญต่าง ๆ ของโรงเรียนรวมความว่าครูต้องรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนด้วย

3. การพัฒนาบุคคล ครูหรือบุคคลทุกประเภทของโรงเรียน แม้จะมีความสามารถดีเด่นเพียงไรก็ตาม ถ้าเวลาผ่านไปนาน ๆ บรรดาความรู้ความชำนาญก็ย่อมจะอ่อนลงเป็นธรรมดา หรือการทำงานจำเจอยู่เสมอ ๆ งานที่ทำก็จะกลายเป็นความเบื่อหน่ายได้เหมือนกัน การได้เปลี่ยนงานเป็นครั้งคราวการได้พบปะสังสรรค์กับครูหรือบุคคลอื่นของโรงเรียนอื่นเสียบ้าง อาจช่วยให้มีความ สดชื่น มีพลัง และมีกำลังใจเกิดขึ้นใหม่กลับมาทำงานได้ดีขึ้นก็ได้

อาจสรุปได้ว่าการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาในสวนที่ผู้บริหารมีอำนาจที่จะปฏิบัติได้ คือ การพัฒนาบุคลากร การบำรุงขวัญและสร้างแรงจูงใจเท่านั้น สำหรับการสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง ในปัจจุบันเป็นอำนาจของศึกษาธิการจังหวัด โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.)

การบริหารงานทั่วไป

การบริหารงานทั่วไปเป็นภารกิจของสถานศึกษาที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคลมีหน้าที่ในการบริหารงานบริหารทั่วไปไว้ 22 หน้าที่ด้วยกัน คือ

- 1) การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
 - 2) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
 - 3) การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
 - 4) งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
 - 5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
 - 6) การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
 - 7) งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - 8) การดำเนินงานธุรการ
 - 9) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
 - 10) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
 - 11) การรับนักเรียน
 - 12) การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
 - 13) การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
 - 14) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 15) การทัศนศึกษา
 - 16) งานกิจการนักเรียน
 - 17) งานการส่งเสริม การมีส่วนร่วมของชุมชน
 - 18) การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
 - 19) งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
 - 20) การรายงานผลการปฏิบัติงาน
 - 21) การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
 - 22) แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน
- งานบริหารทั่วไปมีหลายงานและแต่ละงานมีความสำคัญส่งผลต่อการพัฒนานักเรียน แต่สำหรับงานวิจัยนี้ได้เลือกเฉพาะบางงานที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา ดังนี้

เครือข่ายการศึกษา

เครือข่ายการศึกษาเป็นการร่วมมือกันในการจัดการศึกษาทั้งในกลุ่มหรือนอกกลุ่มโดยการรวมกลุ่มหรือการก่อตัวของเครือข่ายนั้น เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543 : 28) กล่าวว่าไว้ว่าการก่อตัวของเครือข่ายสามารถเกิดได้ในสองลักษณะ ประการแรก คือเครือข่ายที่รัฐเข้ามามีส่วนเป็นผู้ริเริ่มเข้าไปกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักในปัญหา สร้างความตื่นตัว สร้างความสนใจ ร่วมกัน และผลักดันให้เกิดการรวมตัวของประชาชน ประการที่สอง คือ เครือข่ายที่ประชาชนเป็นแกนนำจัดตั้ง กล่าวคือ ประชาชนเกิดความตระหนักและตื่นตัวในปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นแล้วลงมือริเริ่มในการรวมตัวกันเข้าเป็นกลุ่มเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงด้วยดี ทั้งนี้ เมื่อเกิดการรวมตัวเกิดขึ้นในชุมชน จากปัญหาที่ผ่านมา คือเครือข่ายในลักษณะองค์การ มักไม่ทำงาน ประสานกัน ถึงแม้ว่าเป็นเรื่องเดียวกันก็ตาม เมื่อเราสะท้อนกลับไปยังโรงเรียนที่มีการจัดการแบบ เอกเทศ ที่อยู่ภายใต้ชุมชนเดียวกัน มักมีวิธีการทำงานเหมือนกัน แต่ขาดการประสานงานร่วมมือกัน ต่างคนต่างทำ งบประมาณที่เสียไปจึงไม่คุ้มค่ากับผลตอบแทนเท่าใดนัก

การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ในการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายของชุมชน ได้มีการทำงานร่วมกันในด้านต่าง ๆ ของชุมชนซึ่งรวมไปถึงการพัฒนาของคนในชุมชน อาจกล่าวได้ว่าการทำงานในชุมชนนั้น ไม่อาจจะขาดทีมงานส่วนใดส่วนหนึ่งไปได้ เนื่องจากทุกส่วนมีความสำคัญในการทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนาดังที่ อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : 189 – 191) กล่าวโดยสรุปว่า การบริหารโดยใช้หลักการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วม และคืนอำนาจให้กับประชาชนและการบริการตนเองเป็นหลักการบริหาร และจัดการสถานศึกษาซึ่งจะเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่จะช่วยในการประกันคุณภาพการศึกษา โดยการกระจายอำนาจหรือโอนอำนาจจากหน่วยงานของรัฐและท้องถิ่น ไปยังสถานศึกษาซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับ ผู้เรียนมากที่สุดโดยให้ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนสามารถร่วมและควบคุม การจัดการสถานศึกษาโดยรับผิดชอบ ตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณ บุคลากร และหลักสูตรด้วยตนเอง เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

ทางด้านของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551 : 48)ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การที่สมาชิกทุกคนของหน่วยงานหรือองค์การมาร่วมกันดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยในการดำเนินการนั้นมีลักษณะของ กระบวนการ (Process) มีขั้นตอนที่มุ่งหมายจะให้เกิดการเรียนรู้ (Learning) อย่างต่อเนื่องมีพลวัต (Dynamic) กล่าวคือมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการแก้ปัญหาการร่วมกันกำหนดแผนงานใหม่ ๆ เพื่อสร้างความยั่งยืนในความสัมพันธ์ของทุกฝ่ายที่เข้าร่วมดำเนินการ การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดผลต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่าย เพราะมีผลในทาง จิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของ การบริหาร ความคิดเห็น ถูกรับฟัง และนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาเครือข่ายและที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่าย ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนเครือข่ายที่ดีที่สุด

ในขณะที่ นริทร์ชัย พัฒนพงศา (2546 : 4, 14 – 15) ให้ความหมายการมีส่วนร่วม คือ การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดและที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเล็กน้อย ได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้นเป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการซึ่งได้ให้หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วมไว้ 8 ประการดังนี้

1. ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ เพราะถ้ามนุษย์ไม่มาร่วมคิดร่วมรับรู้หรือเข้าใจเพียงพอก็อาจไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควรหรืออาจใช้เพื่อทำงานเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเองและสิ่งแวดล้อมได้

2. เชื่อว่ามนุษย์ต่างมีความคิดและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน

3. เชื่อว่าทุกคนไม่ได้ชั่วดี มาตั้งแต่เกิด โดยเหตุที่เขายากจนอยู่นั้นมิใช่จากกรรมเก่า

4. เชื่อว่าชาวชุมชนต่าง ๆ มักมีภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของตนในระดับหนึ่ง บางเรื่องที่ชาวชุมชนยึดถือจึงต้องค่อย ๆ ให้ปรับตัวผสมผสานกับวิทยาการภายนอก

5. เชื่อว่าตนต่างกับชาวบ้านอยู่ไม่น้อยและชาวบ้านเองก็แตกต่างกันอยู่บ้าง

6. ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสามารถพัฒนาชีวิต ความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้นได้ถ้าได้รับ โอกาสที่จะร่วมคิด ร่วมเข้าใจ และร่วมจัดการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

7. อาจใช้การมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบโดยตรง คือ มีส่วนร่วมโดยตัวบุคคล และแต่ละบุคคล หรือประชาชนก่อตั้งองค์กรขึ้นมามีส่วนร่วม หรือให้มีตัวแทนมามีส่วนร่วมโดยอ้อม ซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่

8. การมีส่วนร่วมยังมีเพิ่มขึ้น เมื่อมีสภาพที่เหมาะสม คือประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้สึกว่าเขาได้ควบคุมโชคชะตาของตนเอง มีอิสรภาพ ได้รับความเสมอภาคและได้รับความจริงใจให้มีส่วนร่วม ต้องมีความสามารถพอที่จะมีส่วนร่วมด้วยได้ มีการสื่อสาร 2 ทาง เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับรู้ข้อมูลอย่างถูกต้อง และสมบูรณ์ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับทราบ ร่วมคิดมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่โครงการมากยิ่งขึ้น เมื่อเข้ามามีส่วนร่วมแล้วไม่กระทบกระเทือนสถานภาพ ในหน้าที่การงานหรือทางสังคมให้ลดน้อยลง ไม่ทำให้ประชาชนเสียค่าใช้จ่ายมากเกินไปเกินกว่าผลตอบแทนที่เขาประเมินว่าจะได้รับ และต้องมีกลวิธีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างโครงการและผู้มีส่วนได้เสียเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ประเวศ วะสี (2543 : 9 – 10) ยังกล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องให้ทุกฝ่ายเข้ามา มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาว่าการศึกษาเป็นความหวังของสังคมและเป็นเสมือนต้นทางแห่งสภาพจิตใจ ครอบครัว วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมเป็นกระบวนการทางการศึกษาจึงมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา เป็นกระบวนการที่เป็นกลางทุกคนจึงสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้

ในการดำเนินการมีแบบมีส่วนร่วมเป็นการทำงานร่วมกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มและรับรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตามโครงสร้างที่มีอยู่ในองค์กรรวมทั้งเข้าใจ วัตถุประสงค์ของการทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและ ผู้ปฏิบัติงานต่างเกิดความพึงพอใจในการทำงานนั้น ทางด้านการทำงานของภาคีเครือข่ายนั้นจะสำเร็จได้ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาทำงานร่วมกันเพื่อดำเนินการหรือ ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้ถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ ถึงจะสามารถทำให้การทำงานร่วมกันสามารถ ขับเคลื่อนไปได้ด้วยดี

การประสานงาน

การที่บุคคลหรือหน่วยงานในองค์กรทำงานร่วมกับบุคคลและหน่วยงานอื่น เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีลักษณะเป็นกระบวนการที่ต้องกระทำต่อเนื่องสอดคล้องกันไป เพื่อให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนของการประสานงานเป็นตัวช่วยที่สำคัญในการทำงานร่วมกันของภาคีเครือข่าย ซึ่งการประสานงานเป็นตัวเชื่อมให้คนในชุมชนและองค์กรต่าง ๆ รวมตัวกันขึ้นเพื่อจะ

ขับเคลื่อนชุมชนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ให้ดีขึ้นซึ่งหน่วยงานนิเทศสำนักงานส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551 : 46) ให้ความหมายของการประสานงานว่า หมายถึง วิธีซึ่งคนจำนวนมาก มาร่วมกันทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ ได้ตกลงกันไว้โดย กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ออกเป็นหมวดหมู่ เพื่อมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบปฏิบัติ ด้วยความสามัคคี สมานฉันท์ และมีประสิทธิภาพที่สุด หรืออาจกล่าวได้ว่า การประสานงาน หมายถึง การจัดระเบียบ วิธีการทำงาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อให้งานหรือ กิจกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์กรนั้นอย่างสมานฉันท์ และมีประสิทธิภาพ

สมิต สัจฉกร (2546 : 1 – 5) กล่าวว่า การประสานงานเกิดจากความต้องการที่จะให้งานหรือกิจกรรมย่อย ๆ ที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จ โดยปฏิบัติอย่างสอดคล้องในจังหวะเวลาเดียวกันได้ผลงานที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่เป็นไปตามข้อกำหนด ประหยัดเวลาและทรัพยากรในการปฏิบัติงานก่อนการประสานงานเราควรกำหนดความต้องการให้แน่ชัดว่าเราจะประสานงานให้เกิดอะไรหรือเป็นอย่างไร หรือจะทำให้ได้ผลลัพธ์อย่างไร เพราะหากว่าไม่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเราอาจจะประสานงานไปผิดจากที่ควรจะเป็น โดยทั่วไปเราประสานงานเพื่อให้การดำเนินงานมีความสะดวกราบรื่น ไม่เกิดปัญหาข้อขัดแย้ง แต่ในการประสานงานในแต่ละครั้งหรือในแต่ละกรณีเราประสานงานโดยวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อแจ้งให้ผู้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องทราบ
2. เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดี
3. เพื่อขอคำยินยอมหรือความเห็นชอบ
4. เพื่อขอความช่วยเหลือ
5. เพื่อขจัดข้อขัดแย้งอันอาจมีขึ้น

นอกจากนี้ สมิต สัจฉกร (2546 : 43 – 49) แบ่งประเภทของการประสานงานเป็น 2 ประเภท คือ

1. การประสานงานภายในองค์กรและภายนอกองค์กร หมายถึง การประสานงาน ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กรและการประสานงานระหว่างองค์กร
2. การประสานงานในแนวดิ่งและการประสานงานในแนวนอน หมายถึงการประสานงานในระดับต่าง ๆ ในสำนักงานหากเป็นการประสานงานแนวดิ่ง หมายถึง การประสานงานระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชากับผู้บังคับบัญชา สำหรับการประสานงานในแนวนอน หมายถึงการประสานงานระหว่างบุคคลที่มีตำแหน่งเท่าเทียมกัน

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2545 : 352) กล่าวถึงปัจจัยที่ช่วยให้เกิดการประสานงานที่ดี คือ

1. ระบบการสื่อสารที่ดี เช่น การพบปะพูดคุย การปรึกษาหารือกัน การติดต่อสื่อสาร 2 ทางทำให้เกิดการประสานงานที่ดี
2. การอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายอย่างเต็มใจ
3. การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ
4. การควบคุมสั่งการที่ชัดเจน
5. การวางแผนการทำงานไว้ล่วงหน้า ทำให้ทุกฝ่ายทราบหน้าที่ทำให้การประสานงานง่ายขึ้น

ขณะที่ชาญชัย อาจันต์สมภาร (2543 : 52 – 58) กล่าวถึงการเชื่อมภายในการประสานงานว่า การเชื่อมภายในที่ดี ซึ่งมีการจัดตั้งการเชื่อมที่แข็งแกร่งขึ้นระหว่างสมาชิกของทีม

และผ่านมายัง ผู้นำทีมที่ถูกจัดการในลักษณะนี้จะเชื่อมเข้าด้วยกันอย่างแข็งแกร่งและทำหน้าที่เป็นหน่วยมากกว่า เป็นแค่การรวมกลุ่มคน การเป็นผู้เชื่อมภายในที่ดีไม่ใช่ของง่าย ซึ่งต้องการการตัดสินใจที่รู้ตัวโดยผู้นำทีม ซึ่งบทบาทเบื้องต้นของเขาก็คือผู้บริหาร จึงควรตระหนักในการกำหนดบทบาทของตัวเองพร้อมทั้งสำรองเวลาเพื่อการฝึกทักษะการเชื่อมของตน

สรุปได้ว่า การประสานงานหมายถึงการจัดระเบียบวิธีการทำงานเพื่อให้งานและหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมมือปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว ไม่ทำให้งานซ้อนกัน ขัดแย้งกัน หรือเหลื่อมล้ำกัน ทั้งนี้เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ การประสานงานจะประสบความสำเร็จขึ้นได้ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย ร่วมมือร่วมใจกันดำเนินงานให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

สรุปการบริหารสถานศึกษาที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้น ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย โดยทั่วไปประกอบไปด้วยงาน 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบุคลากรและงานบริหารทั่วไป ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจดำเนินงานได้เพียงบางเรื่องและเป็นอำนาจของหน่วยงานต้นสังกัดเช่นอำนาจในการบรรจุ แต่งตั้งข้าราชการครู เป็นต้น สำหรับการบริหารสถานศึกษา งานที่เป็นหัวใจสำคัญในการบริหารคือ งานวิชาการทั้งการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล โดยมีงานด้านอื่น ทั้งงานงบประมาณ งานบุคลากร งานบริหารทั่วไป สนับสนุนให้การจัดการศึกษาบรรลุผล

แนวคิดในการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพของประเทศไทยปัจจุบัน

ระบบการศึกษาของญี่ปุ่น การศึกษาระดับต้นและการศึกษาระดับกลางในระบบการศึกษาของญี่ปุ่น การศึกษาแบบปกติเมื่ออายุครบ 6 ขวบ จะเข้าเรียนในโรงเรียนประถมเป็นเวลา 6 ปี (การศึกษาระดับต้น) และหลังจากนั้นจะเรียนในโรงเรียนมัธยมต้นเป็นเวลา 3 ปี (การศึกษาช่วงก่อนระดับกลาง) เป็นการศึกษาที่ถือเป็นหน้าที่หลังจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นแล้ว สถานที่เรียนต่อ(การศึกษาช่วงหลังระดับกลาง) ได้แก่ โรงเรียนระดับสูง (โรงเรียนมัธยมปลาย) โรงเรียนเฉพาะทางระดับสูง (ปี1-3) โรงเรียนสายอาชีพระดับสูง เป็นต้น ดังนั้นการเรียนจนถึงมัธยมต้นจะเป็นพื้นฐานเป็นการศึกษาทั่วไปที่ผลักดันความสามารถหรือลักษณะเฉพาะตัวของนักเรียน หรือเป็นการศึกษาเฉพาะทางที่นำไปสู่การหางานในญี่ปุ่น ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกว่า97% จะเรียนต่อในโรงเรียนมัธยมปลาย (การศึกษาในโรงเรียนเฉพาะทางระดับสูงเป็นระบบ 5 ปี โดยเมื่อเข้าศึกษา3 ปีแรก จะเรียนตามแบบโรงเรียนมัธยมปลาย)

การศึกษาระดับสูง

สถาบันการศึกษาระดับสูงที่อยู่สูงกว่าการจบการศึกษาระดับมัธยมปลาย(หรือเทียบเท่า) ได้แก่ มหาวิทยาลัย วิทยาลัยอนุปริญญา โรงเรียนเฉพาะทาง โรงเรียนเฉพาะทางระดับสูง(ปี4-5)

เป็นต้น โดยมหาวิทยาลัยเป็นระบบ 4 ปี (ยกเว้นคณะแพทยที่เป็นระบบ 6 ปี) วิทยาลัยอนุปริญญาเป็นระบบ 2 ปี โรงเรียนเฉพาะทางเป็นระบบ 1-4 ปีขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่เรียนในที่นั้น จะเรียนเกี่ยวกับเทคนิควิชาขั้นสูง หรือเทคนิคและความรู้เฉพาะทางเพื่อไปทำงานเฉพาะด้าน ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีการจัดตั้งบัณฑิตวิทยาลัย (ปริญญาโท ปริญญาเอก) ซึ่งเป็นสถานที่ศึกษาสิ่งที่เรียนมาจากมหาวิทยาลัย และโรงเรียนเฉพาะให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น เงื่อนไขสำคัญในการเข้าศึกษา และเงื่อนไขสำคัญในการจบการศึกษาสถาบันการศึกษาขั้นสูงการที่นักเรียนต่างชาติจะเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับสูงได้นั้น ตามกฎแล้วจะต้องมีอายุ 18 ปีขึ้นไป จบการศึกษาในโรงเรียน 12 ปี จากประเทศบ้านเกิด นอกจากนี้การเข้าเรียนในบัณฑิตวิทยาลัย(หลักสูตรปริญญาโท) มีเงื่อนไขว่าจะต้องจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแล้วการจะจบการศึกษาจากสถาบันการศึกษาระดับสูงนั้น จำเป็นต้องเก็บหน่วยกิตที่จำเป็นในการจบการศึกษา และเรียนสำเร็จวิชาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรช่วงเวลาเริ่มการศึกษาและจบปีการศึกษาของโรงเรียนในญี่ปุ่น โรงเรียนในญี่ปุ่น โดยทั่วไปจะเริ่มการศึกษาในเดือน 4 และเมื่อถึงเดือน 3 ของปีถัดไปจะนับเป็น 1 ปีการศึกษา อาจมีบางมหาวิทยาลัยหรือบัณฑิตวิทยาลัยที่เปิดเรียนในเดือน 9-10 แต่โดยส่วนใหญ่แล้วจะเริ่มการศึกษาเดือน 4 และจบปีการศึกษาในเดือน 3

การศึกษาเกี่ยวกับอาชีพในมหาวิทยาลัยและโรงเรียนเฉพาะทาง

การศึกษาเกี่ยวกับอาชีพในโรงเรียนของญี่ปุ่น หลักๆจะจัดขึ้นในมหาวิทยาลัยและโรงเรียนเฉพาะทางโดยเฉพาะโรงเรียนเฉพาะทาง จุดเด่นคือ หลักสูตรที่ตั้งเป้าหมายให้เข้าทำงานในอาชีพหรือประเภทอาชีพเฉพาะทาง หรือเพื่อสอบได้รับใบรับรองคุณสมบัติในการทำงานนั้น ๆ มีคลาสเรียนฝึกปฏิบัติจริงจำนวนมาก มีการฝึกงาน(Internship)เป็นต้น ซึ่งเน้นการศึกษาด้านอาชีพที่สัมพันธ์กับการทำงานจริง นอกจากนี้ โรงเรียนเฉพาะทาง ยังมีฟังก์ชันในการเป็นสถานที่เรียนซ่อมเสริมเพื่อพัฒนาด้านอาชีพสำหรับคนที่ทำงานแล้วอีกด้วยในขณะที่ มหาวิทยาลัย ในสาขาวิชาเช่น ด้านการแพทย์ การศึกษาด้านอาชีพจะถูกจัดขึ้นโดยมีเป้าหมายในการทำอาชีพเฉพาะทาง เช่น แพทย์ หรือเภสัชกร แต่ทว่าในสาขาวิชาศิลปศาสตร์ โดยทั่วไปจะไม่จำกัดอาชีพ, ประเภทอาชีพ เฉพาะทาง แต่ช่วงหลังๆมานี้ มีการนำเอาการศึกษาด้านอาชีพเพื่อเตรียมสอบรับใบรับรองคุณสมบัติ และการฝึกงานจริงเข้ามาใช้ด้วยจุดประสงค์เพื่อสนับสนุนการหางานของนักเรียน

การศึกษาด้านอาชีพของโรงเรียนระดับสูง ในบรรดาโรงเรียนระดับสูง ในโรงเรียนเฉพาะทาง การศึกษาด้านอาชีพในสาขาเฉพาะทางจะถูกจัดขึ้น มีโรงเรียนเฉพาะทางที่เรียนเกี่ยวกับอาชีพในสาขาเช่น เกษตรกรรม พาณิชยกรรม การประมวลผลข้อมูล สวัสดิการสังคม เป็นต้น โดยมีจำนวนนักเรียนกว่า 19% ของนักเรียนทั้งหมดในโรงเรียนระดับสูงการศึกษาด้านการทำงาน(Career) ช่วงไม่กี่ปีมานี้ไม่เพียงแต่โรงเรียนระดับสูงเท่านั้น แต่โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นก็มีการวางแผนสนับสนุนความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพและปลูกฝังจิตสำนึกในอาชีพที่ละเล็กละน้อยให้กับ

นักเรียนหรือเด็ก ๆ ถือเป็นการจัดการศึกษาด้านการทำงาน(Career)ให้นักเรียนคิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพในอนาคตของตนเองอย่างแท้จริง

การกำหนดตำแหน่งของโรงเรียนเฉพาะทาง โรงเรียนเฉพาะทางเป็นโรงเรียนที่ถูกกำหนดให้อยู่ในสถาบันการศึกษาระดับสูง เหมือนเช่น มหาวิทยาลัยและวิทยาลัยในโรงเรียนเฉพาะทาง จะเรียนเกี่ยวกับเทคนิคและความรู้เฉพาะทาง ที่จำเป็นในการทำอาชีพและประเภทอาชีพเฉพาะ โดยจะมีการฝึกฝนความสามารถในการทำงานจริง เพื่อให้สามารถทำงานได้ทันที โรงเรียนเฉพาะทางส่วนมากเป็นหลักสูตร 2 ปี แต่ก็มีหลักสูตร 1ปี, 3ปี, 4ปีด้วย ตามสาขาวิชาเฉพาะด้านและเนื้อหาที่เรียน ผู้จบหลักสูตร2-3 ปี จะได้วุฒิปวช. ผู้จบหลักสูตร4ปี จะได้วุฒิปวส. วุฒิปวช.สามารถสอบเทียบไปมหาวิทยาลัยปี3ได้ ส่วนวุฒิปวส.สามารถเข้าบัณฑิตวิทยาลัยได้

เนื้อหาการศึกษาในโรงเรียนเฉพาะทาง โรงเรียนเฉพาะทาง ปัจจุบันมีการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวางตอบสนองต่ออาชีพ,สายงานที่หลากหลาย แต่สามารถแบ่งกลุ่มได้เป็น8สาขา ตามเนื้อหาการศึกษาและอาชีพ,สายงานที่ต้องการทำเส้นทางหลังจบการศึกษาโรงเรียนเฉพาะทาง หลักสูตรของโรงเรียนเฉพาะทาง ถูกสร้างมาจากวิชาที่เกี่ยวกับเทคนิค,ความรู้เฉพาะทาง เพื่อไปใช้ในการทำอาชีพสายงานที่ต้องการ โดยเฉพาะ การเน้นคลาสเรียนที่ให้เรียนรู้จากการลงมือทำจริง มีการแบ่งเวลาของคลาสเรียนเป็นย่อย ๆ นอกจากนี้ ไม่เพียงแต่เรียนในโรงเรียนเท่านั้น แต่ยังมีการให้ประสบการณ์ทดลองทำงานจริงในบริษัท ฝึกความสามารถในการลงมือทำ ที่เรียกว่า การฝึกงาน (Internship) ซึ่งโรงเรียนเฉพาะทางจำนวนมากดำเนินการอยู่หลังจบการศึกษาโรงเรียนเฉพาะทาง นักเรียนจำนวนมาก จะเข้าทำงานในบริษัทที่จะได้ใช้ความรู้ที่เรียนมา ในฐานะนักเทคนิคที่สามารถทำงานได้ทันที และนักเรียนส่วนหนึ่งจะสอบโอนเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัย และบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อพัฒนาความรู้,เทคนิคเฉพาะทางให้สูงขึ้นแล้วจึงเข้าทำงานหลังทำงาน เมื่อสะสมประสบการณ์ทำงาน ในฐานะนักเทคนิคแล้ว ก็จะไปทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญต่อไป

ระบบศึกษาของญี่ปุ่น สังคมญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก เด็ก ๆ จะได้รับการศึกษาใน 3 ทาง ได้แก่เรียนโรงเรียนรัฐบาลสำหรับการศึกษาระดับมัธยม เรียนโรงเรียนเอกชนสำหรับการศึกษาระดับมัธยม หรือ เรียนโรงเรียนเอกชนที่ไม่ได้ยึดมาตรฐานของกระทรวงการศึกษา วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (MEXT) แม้ว่าการเรียนในชั้นมัธยมปลาย จะไม่เป็นการศึกษาระดับมัธยม ประชาชนมากกว่า 90% ก็เข้าเรียนในชั้นมัธยมปลาย นักเรียนมากกว่า 2.5 ล้านคนเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย ในอดีตกระบวนการคัดเลือกเพื่อเรียนในชั้นสูงขึ้น ถูกมองว่า "โหด" หรือ "ราวกับสงคราม" แต่ด้วยจำนวนของเด็กญี่ปุ่นที่มีอัตราการเกิดน้อยลง กระแสนี้ก็เปลี่ยนไปในทางอื่น ปัจจุบันโรงเรียนต่างแข่งขันกันเองเพื่อรับนักเรียน เด็ก ๆ จำนวนมากถูกส่งไปยัง จุกุ (โรงเรียนกวดวิชา) นอกเหนือจากการเรียนในโรงเรียนการศึกษาในสังคมญี่ปุ่น วัฒนธรรมญี่ปุ่นสอนให้เคารพต่อสังคมและมีการสร้างแรงจูงใจให้อยู่รวมเป็นกลุ่มโดยให้รางวัล

เป็นกลุ่มมากกว่าจะให้รางวัลเป็นบุคคลการศึกษาของญี่ปุ่นเน้นหนักในเรื่องความขยัน การทำหิตนเอง และอุปนิสัยการเรียนรู้ที่ดี ชาวญี่ปุ่นถูกปลูกฝังว่าการทำงานหนักและความขยันหมั่นเพียรจะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต โรงเรียนจึงอุทิศให้กับการสอนทัศนคติ คุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อที่จะพัฒนาอุปนิสัยและมีเป้าหมายการสร้างประชากรที่สามารถอ่านออกเขียนได้และปรับตัวให้เข้ากับค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคมความสำเร็จทางการศึกษาของญี่ปุ่นอยู่ในระดับสูงเมื่อเทียบกับมาตรฐานสากล ในการสอบวัดความรู้ด้านคณิตศาสตร์นานาชาติเด็กญี่ปุ่นถูกจัดให้อยู่ในอันดับต้นๆมาโดยตลอด ระบบนี้เป็นผลมาจากการสมัครเข้าเรียนสูง ตลอดจนอัตราการรับ ระบบการสอบเข้า (การสอบเอนทรานซ์) โดยเฉพาะในระดับมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลต่อการศึกษาระบบเป็นอย่างมาก รัฐบาลไม่ได้เป็นผู้สนับสนุนทางการศึกษาแต่เพียงผู้เดียว โรงเรียนเอกชนก็มีบทบาทสำคัญในด้านการศึกษา รวมถึงโรงเรียนที่อยู่นอกระบบเช่นวิทยาลัยของเอกชน ก็มีบทบาทสำคัญในการศึกษาและเป็นส่วนมากในการศึกษาข้อได้เปรียบในการหางาน ของผู้จบการศึกษาจากโรงเรียนสายอาชีพในประเทศญี่ปุ่น ในจำนวนผู้จบการศึกษาจากโรงเรียนมัธยมปลายประมาณ 1 ใน 6 คนจะเลือกเรียนต่อในโรงเรียนสายอาชีพนักเรียนม.6 (หรือนักเรียนม.3) ที่มองเห็นอาชีพที่ตนเองอยากจะทำแล้ว โรงเรียนสายอาชีพถือเป็นประตูทางเข้าสู่เส้นทางอาชีพนั้น ความรู้และความเชี่ยวชาญด้านเทคนิคได้มาเรียนรู้จากโรงเรียน และใบรับรองคุณสมบัติมีความเชื่อมโยงโดยตรงกับการทำงาน ดังนั้น ผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนสายอาชีพ จึงได้รับการประเมินที่ดี ได้เปรียบในการหางานนอกจากครูผู้สอนเฉพาะทางที่ได้เรียนเทคนิคการสอนมา ยังมีวิทยากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงงานจริงเข้ามาสอนด้วย จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ง่ายต่อการนำไปสู่การจ้างงาน ให้ความสำคัญกับความร่วมมือของสถาบันการศึกษากับภาคอุตสาหกรรม ศึกษาเทคนิค, ความรู้ใหม่ๆ และมีประโยชน์ จากบรรดาวิทยากรที่สร้างผลงานในแนวหน้า บริษัทที่รับผู้ที่จบการศึกษาไปจะสามารถคาดหวังพลังในการทำงานได้ทันที โรงเรียนสายอาชีพในญี่ปุ่นที่นักเรียนต่างชาติจำนวนมากเรียนประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศพัฒนาแล้วแห่งแรกของเอเชีย และเพื่อสร้างประโยชน์ต่อประเทศอื่น ๆ จึงกระตือรือร้นในการรับนักศึกษาต่างชาติ ในปีเฮเซที่27 (ปี2015) มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติ 208,379 คน ในจำนวนนี้ 38,654คน กำลังเรียนในหลักสูตรโรงเรียนสายอาชีพเป็นผู้มีถิ่นกำเนิดในเอเชียคิดเป็น92.7%และนักศึกษาต่างชาติจากประเทศในกลุ่มอาเซียนก็มีจำนวนมาก จำนวนคนเหล่านี้คาดว่าจะเพิ่มสูงขึ้น และการผลักดันสนับสนุนด้านการหางานโดยความร่วมมือของสถาบันการศึกษากับภาคอุตสาหกรรมก็กำลังดำเนินการอยู่

อาชีพและโรงเรียนสายอาชีพของญี่ปุ่นในการศึกษาของประเทศญี่ปุ่นสถาบันการศึกษาที่มุ่งเน้นความสัมพันธ์ระหว่าง “อาชีพ” และ “การเรียน” คือโรงเรียนสายอาชีพระบบสถาบันการศึกษาที่มีจุดเด่นเหมือนเช่นโรงเรียนสายอาชีพของประเทศญี่ปุ่น ไม่มีที่อื่นในโลกโรงเรียนสายอาชีพได้รวบรวมอาชีพที่มีในญี่ปุ่นจำนวนมาก ดำเนินการศึกษาเฉพาะทาง และการฝึกอบรม

วิชาชีพ หรือพูดอีกอย่างถ้าจะบอกว่าขอบเขตของโรงเรียนสายอาชีพในญี่ปุ่น ถือเป็นแคตตาล็อกอาชีพในญี่ปุ่นก็ว่าได้หากได้ลองสัมผัสกับสิ่งนี้ทุก ๆ ท่านจะได้รู้จักกับอาชีพและการใช้ชีวิตที่ไม่มีในประเทศของตนเอง และรู้ว่าโลกอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่น

อาจสรุปได้ว่าการศึกษาเพื่ออาชีพของประเทศญี่ปุ่นเป็นการจัดการศึกษาเพื่ออนาคตของคนญี่ปุ่นทุกคน นักเรียนทุกคนของญี่ปุ่นจะมองภาพอนาคตของตนเองได้ถูกทุกคนว่าในอนาคตจะประกอบอาชีพอะไร นักเรียนญี่ปุ่นถูกปลูกฝังว่าการทำงานหนักและความขยันหมั่นเพียรจะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต โรงเรียนจึงอุทิศให้กับการสอนทัศนคติ คุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน

หลักการและแนวคิดการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นโครงการที่สำคัญโครงการหนึ่งที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพที่ดี มีส่วนช่วยพัฒนาสังคมและประเทศชาติ เป็นโครงการที่มุ่งให้เยาวชนทุกคนที่เรียนจบระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีโอกาสเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยรัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด เป็นการเปิดโอกาสหรือขยายโอกาสให้เยาวชนมีพื้นฐานการศึกษาให้สูงขึ้นในระยะแรกให้ดำเนินการเป็นโครงการนำร่องเพื่อศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการขยายการศึกษาภาคบังคับต่อจากการศึกษาระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) อีก 3 ปี เริ่มจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 โดยใช้ชื่อว่าโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ และต่อมาในปีการศึกษา 2534 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีหลักการและเหตุผล ดังนี้ สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยได้พัฒนาและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาการ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต ของประชาชนในประเทศมากขึ้นเป็นลำดับและแนวโน้มของสังคมกำลังพัฒนาเข้าสู่ความเป็น อุตสาหกรรมและบริการ วิถีชีวิตในด้านสังคมเปิดกว้าง จากสภาพการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงจำเป็น อย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาและเพิ่มพูนความรู้ทักษะพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสม การดำเนินงานจัดการศึกษาที่ผ่านมาของประเทศไทย ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ได้รับการจัดการศึกษาภาคบังคับในระดับประถมศึกษาถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนอัตราส่วนการ เรียนต่อของนักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับแล้วเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นปีที่ 1 ยังต่ำมาก ดังสถิติของอัตราผู้จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในช่วงปี 2530-2534 คิดเป็นร้อยละ 38,42,50 และ 59.27 ในปัจจุบันประเทศไทยมีอัตราส่วนนักเรียนต่อประชาชนวัยเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประมาณร้อยละ 30.1 ซึ่งต่ำที่สุดในอาเซียนและต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก ซึ่งมีผลการวิจัย พบว่า ประชากรที่การศึกษาสูงจะมีรายได้ต่อหัวสูงขึ้นด้วย ส่วนสาเหตุที่นักเรียนเมื่อเรียนจบการศึกษาภาคบังคับระดับ

ประถมศึกษาแล้วไม่เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีสาเหตุหลาย ประการคือ

1. นักเรียนและผู้ปกครองไม่เห็นคุณค่าหรือประโยชน์ของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2. ผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ไม่สามารถส่งบุตรหลานเรียนต่อได้ และต้องการให้เด็กช่วยทำงานบ้านรวมทั้งช่วยครอบครัวหารายได้

3. ความห่างไกลระหว่างบ้านกับโรงเรียน การคมนาคมไม่สะดวก จากมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 ที่มีมติให้ขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปอีก 3 ปี โดยประกาศในท้องถิ่นที่มีความพร้อมเป็นปีๆ ไป และให้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาประถมศึกษาแห่งชาติทดลองเปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดละ 3 โรงเรียน ภายใต้โครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับโดยเปิดสอนในปีการศึกษา 2533-2534 รวม 216 โรงเรียน และมีคณะกรรมการประเมิน โครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อีก 3 ปี ดร.ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน โดยใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในปีการศึกษา 2533 โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคือ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมศาสนาและกรมอาชีวศึกษาร่วมจัดการศึกษาเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาเช่นเดียวกัน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเปิดโอกาสให้นักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยไม่สอบแข่งขัน และไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ภายใต้หลักการมุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถให้ออกไป ประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ รวมทั้งการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น โดยเป้าหมายของ การจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมกับตนในการทำประโยชน์ให้สังคมและได้ ประเมินผลโครงการโดยสรุปว่า “โครงการนำร่องซึ่งอาศัยโรงเรียนประถมศึกษาเปิดสอนถึงระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นมีความพร้อมและมีความสามารถพอที่จะทำโครงการนี้ต่อไปได้อย่างกว้างขวาง โดยไม่ต้องทดลองอีก” และเป็นผลให้สถิติการเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนที่ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 53.65 ในปีการศึกษา 2533 เป็นร้อยละ 59.20 ในปีการศึกษา 2534 เพื่อให้การขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นไปอย่างทั่วถึงโดยรวดเร็วยิ่งขึ้น รัฐบาลได้ กำหนดนโยบายแถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2534 ว่า “เร่งขยายโอกาสและ บริการทางการศึกษาทั้งในและนอกระบบให้กว้างขวางและทั่วถึง เพื่อยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นอย่างต่ำรวมทั้งขยายโอกาสทางการศึกษาปฐมวัยในชนบทเพิ่มขึ้น ด้วย” ด้วยเหตุที่ประชากรกลุ่มใหญ่ของประเทศอยู่ในชนบทห่างไกล อยู่ในชุมชนแออัดเขตเมือง ด้อยโอกาสในทุก ๆ ทางและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีโรงเรียนกระจายอยู่ทั่วทุกภาคของประเทศกระทรวงศึกษาธิการจึงขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2534

ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาใน โรงเรียน ประถมศึกษาในปีการศึกษา 2534 เพิ่มเติมอีก 1,150 โรงเรียน และดร.ก่อ สวัสดิพานิชย์ ให้ ยกเลิก โครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับโดยเปลี่ยนเป็นโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้น พื้นฐานอย่างสมบูรณ์ รวมโรงเรียนที่เปิดในปีการศึกษา 2534 แล้วทั้งสิ้น 1,366 โรงเรียน มีห้องเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1,806 ห้องเรียนในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) จะเปิดขยายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพิ่มเติมตามเป้าหมายที่ กระทรวงศึกษาธิการกำหนด จำนวน 4,200 ห้องเรียน/โรงเรียนสามารถเพิ่มอัตราการเรียนต่อชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ถึงร้อยละ 98 ในปีการศึกษา 2539 โดยสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ มีส่วนช่วยเพิ่มอัตราการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงร้อยละ 14.3 และ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2540-2544 จะสามารถเพิ่มอัตราการเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้ถึงร้อยละ 100 นับว่าเป็นผลสำเร็จของการจัดการยกระดับพื้นฐานการศึกษาของประชากรจาก 6 ปีเป็น 9 ปี กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นว่าโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานเป็นโครงการที่ทำให้เด็กจบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่มีโอกาสได้เข้ารับการศึกษาคือในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้มีโอกาสเข้า รับการศึกษาทางรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้ดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2533 ซึ่งในระยะแรกเรียกว่าโครงการนำร่องขยายโอกาสการศึกษา ภาคบังคับ และประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจและในที่สุดปีการศึกษา 2534 ก็ได้ยกเลิกโรงเรียน โครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับใช้ชื่อว่า โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานมา จนถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จะต้องดำเนินการฟื้นฟู อุปสรรคต่างๆ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนผู้ด้อยโอกาสในทุกๆด้าน ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ลดช่องว่าง ชุมชนเมืองกับชนบทได้เป็นอย่างดีโดยมีวิสัยทัศน์ว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของ ชุมชน เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน ขณะเดียวกันต้องอาศัย ชุมชนช่วยพัฒนาโรงเรียนในการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยผู้ได้รับผลได้เสียคือ ผู้ปกครองและนักเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

พัทธิพงศ์ พลอาจ ทำการวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในจังหวัดกำแพงเพชรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้” ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพความเป็นองค์กร แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรมีลักษณะการดำเนินงาน ตามโครงสร้างอย่างชัดเจนแต่สามารถ ยืดหยุ่นได้เพื่อลดขั้นตอนการทำงานและปัญหาในภาพรวมอยู่ ในระดับปานกลาง 2. การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัด กำแพงเพชรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยวิธีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกได้

12 กลยุทธ์มาตรการในการดำเนินการตามกลยุทธ์จำนวน 36 มาตรการ และตัวชี้วัดที่แสดงถึงความสำเร็จจำนวน 54 ตัวชี้วัด 3. ผลการประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของกลยุทธ์ โดยภาพรวม พบว่ามีความสอดคล้องในระดับมาก ความเป็นไปได้ในระดับมาก มีความเหมาะสม และความเป็นประโยชน์ในระดับมาก และมากที่สุด

จิรวัดน์ สุวรรณสนธิ์ ทำการวิจัยเรื่อง “การบริหารงานปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดเลย” ผลการวิจัย พบว่าสภาพการบริหารงานปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่าสภาพการบริหารงานทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากด้านที่ค่าเฉลี่ย มากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย คือ คุณลักษณะของผู้บริหาร แผนงานของโรงเรียน การพัฒนาบุคลากรเพื่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ การจัดการ การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การให้ขวัญกำลังใจ การมีส่วนร่วมของชุมชนและการรายงานผล ตามลำดับ ส่วนปัญหาการบริหารงานปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาการบริหารงานทุกด้านอยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากด้านปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยไปหาค่าเฉลี่ยมากคือคุณลักษณะของผู้บริหาร แผนงานของโรงเรียน การจัดการ การพัฒนาบุคลากรเพื่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ การให้ขวัญ กำลังใจ การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การรายงานผล และการมีส่วนร่วม ของชุมชน ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ของข้าราชการครูโดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนการ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05สำหรับการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารการประถมศึกษาจังหวัดเลย จำแนก ตามตำแหน่งหน้าที่ของข้าราชการครู โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ ระดับ .0549

หลักการและแนวคิดในการจัดการศึกษาด้านอาชีพ

หัวใจการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาคือการจัดวางเส้นทางการศึกษาสู่การประกอบอาชีพให้กับนักเรียนเป็นรายบุคคล ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามความสนใจ บุคลิกภาพ และความถนัดของนักเรียนรายบุคคล เมื่อนักเรียนรู้ข้อมูลความต้องการอัตรากำลังในแต่ละประเภท และกลุ่มสาขา

อาชีพของจังหวัดและอำเภอของนักเรียนแล้ว ควรทำให้นักเรียนเริ่มสำรวจตนเองเพื่อจัดวางเส้นทางการศึกษาสู่การประกอบอาชีพ ซึ่งถือเป็นบทบาทที่สำคัญของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาจะต้องวางรูปแบบการบริหารจัดการ และจัดหาหรือสร้างเครื่องมือการค้นพบตัวตนของนักเรียน เพื่อไม่ให้เกิดการสูญเสียการลงทุนการจัดการศึกษาที่ไม่ตรงกับบุคลิกภาพ และความถนัดของนักเรียนแม้แต่คนเดียว แนวทางการจัดเส้นทางการศึกษาต่อสู่การประกอบอาชีพ มีดังนี้

1. จัดรายวิชาแนะแนวแนะนำลักษณะการทำงานของแต่ละอาชีพที่สำคัญ จัดรายวิชาแนะแนวแนะนำลักษณะการทำงานของแต่ละอาชีพที่สำคัญในจังหวัดและอำเภอของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้นักเรียนรู้จักอาชีพอย่างหลากหลาย จัดนิทรรศการ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้นักเรียนได้สืบค้นรับรู้ลักษณะของอาชีพที่สนใจในจังหวัดและอำเภอที่เป็นท้องถิ่นของนักเรียนเอง เป็นการกระตุ้นความสนใจให้กับตัวนักเรียน บทบาทของงานแนะแนวจะต้องประสานงานกับกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ได้จัดทำคลังอาชีพและสถานประกอบการเอาไว้แล้วนำมาเอาสารสนเทศการแนะนำลักษณะอาชีพในเขตอำเภอและจังหวัดที่สำคัญที่สอดคล้องกับโปรแกรมการเรียนรู้มาจัดประชาสัมพันธ์ให้ นักเรียนและผู้ปกครองได้รับทราบ และเป็นแหล่งความรู้ให้นักเรียนได้สืบค้นเพื่อกระตุ้นสร้างความสนใจให้กับนักเรียน

2. ประเมินบุคลิกภาพความเหมาะสมด้านอาชีพ การประเมินบุคลิกภาพความเหมาะสมด้านอาชีพควรดำเนินการให้กับนักเรียนก่อนขึ้นชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 และปีที่ 4 และก่อนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อทำให้นักเรียนได้รู้จักตัวตนว่าสนใจ มีบุคลิกภาพ และความถนัดเป็นไปตามประเภท และกลุ่มสาขาวิชาอาชีพใด สามารถตัดสินใจเลือกเรียนตามโปรแกรมการเรียนรู้ที่เปิดหลักสูตรรายวิชาตามประเภท และกลุ่มสาขาวิชาอาชีพรองรับความต้องการอัตรากำลังแรงงานของจังหวัดและอำเภอไว้แล้วนั้นบทบาทของโรงเรียน และงานแนะแนวจะต้องประสานงานกับกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำ ตามแนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ได้มีการจัดหาหรือทำความร่วมมือกับหน่วยงานที่มีเครื่องมือประเมินบุคลิกภาพด้านอาชีพไว้แล้ว เช่นกรมการจัดหางาน มหาวิทยาลัยศรีปทุม สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำมาใช้ประเมินนักเรียนรายบุคคล สะท้อนผลการประเมินโดยใช้เทคนิคการแปลผล และการสื่อสารกับนักเรียน และผู้ปกครองให้เห็นภาพสะท้อนของตัวนักเรียนใช้เป็นข้อมูลการตัดสินใจเลือกโปรแกรมการเรียนรู้ต่อไป 3. สำรวจความต้องการอัตรากำลังแรงงานของท้องถิ่นระดับจังหวัดและอำเภอ การรู้ถึงความต้องการอัตรากำลังแรงงานในจังหวัดและอำเภอจะทำให้สามารถจัดทำโปรแกรมการเรียนรู้ในการเตรียมนักเรียนเข้าสู่เส้นทางของโลกของงานอาชีพที่จะศึกษาต่อให้สอดคล้องกับความสนใจ บุคลิกภาพ และความถนัดของตัวนักเรียนเพื่อออกมาประกอบอาชีพ พัฒนาด้านฐานและคุณภาพชีวิตของตนเอง บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาและกลุ่มนโยบายและแผน ควรจัดเสวนาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกอาชีพในจังหวัดและอำเภอ ตั้งแต่สถานประกอบการ กลุ่มอาชีพอิสระ หอการค้าจังหวัด แรงงานจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด ผู้นำส่วนราชการ และผู้นำท้องถิ่น รวมถึงสถาบันทางการศึกษา เพื่อกำหนดความต้องการอัตรากำลังแรงงานในประเภท และกลุ่มสาขาวิชาต่าง ๆ บนพื้นฐานปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาต่อยอด ให้เป็นอาชีพที่สร้างงานสร้างรายได้ที่สำคัญในจังหวัดและอำเภอ ข้อเสนอการ

เสวนาจะทำให้ได้รู้ความต้องการ สมรรถนะความรู้ และคุณลักษณะของประเภท และกลุ่มสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ที่ตรงกับความต้องการของสถาน ประกอบการ และกลุ่มอาชีพอิสระบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจากนั้นควรดำเนินการจัดทำคลัง แนะนำสถานประกอบการ แหล่งเรียนรู้ และลักษณะอาชีพต่าง ๆ ที่สำคัญในจังหวัดและอำเภอ และบทบาทอีกประการหนึ่งคือประสานงานกับหอการค้าจังหวัด แรงงานจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด จัดทำแผนความต้องการ อัตรากำลังแรงงานของจังหวัดและอำเภอ ระยะ 8 ปี และมีการทบทวนทุกปีเพื่อให้ข้อมูลสอดคล้องกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ ข้อมูลและสารสนเทศเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่องานแนะแนวของโรงเรียนเป็นอย่างมาก

4. จัดทำโปรแกรมการเรียนรู้รองรับประเภทและสาขาวิชาชีพ หรือกลุ่มสาขาวิชา การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในรายวิชาเพิ่มเติมต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับความถนัดทางทักษะและสมรรถนะทางอาชีพ และความถนัดทางสาขาวิชาชีพ ซึ่งจะต้องจัดให้สอดคล้องกันและรองรับพื้นฐานการศึกษาต่อในประเภทและสาขาตามหลักสูตรของอาชีวศึกษา หรือกลุ่มสาขาวิชาตามหลักสูตรของอุดมศึกษา สำหรับมัธยมศึกษาตอนต้นควรจัดเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่อิงหน่วยสมรรถนะในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นลักษณะกลุ่มสมรรถนะย่อยแบบหลากหลายสาขาวิชาชีพ และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นลักษณะหน่วยสมรรถนะที่ เฉพาะสาขาของประเภทวิชาชีพมากขึ้น บทบาทของศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะทำการ ประสานงานและทำความร่วมมือกับกับหน่วยงานที่จัดหลักสูตรด้านความถนัดทางสมรรถนะอาชีพ และความถนัด ด้านกลุ่มสาขาวิชาชีพ เพื่อรวบรวมหลักสูตรเหล่านั้นให้บริการแนะนำหลักสูตรอาชีพต่าง ๆ เป็นแหล่งความรู้ให้กับฝ่ายวิชาการของสถานศึกษา และงานหลักสูตรนำไปจัดทำความร่วมมือใช้หลักสูตรด้านอาชีพกับหน่วยงาน ใน 3 ลักษณะ คือ ลักษณะที่ 1 หลักสูตรรายวิชาหน่วยสมรรถนะอาชีพระยะสั้น และกลุ่มวิชาที่เป็นพื้นฐานความรู้ของรายวิชาหน่วยสมรรถนะอาชีพระยะสั้นในรายวิชาเพิ่มเติมในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2 จัดรายวิชา 1 หน่วยกิตจัดหน่วยสมรรถนะอาชีพย่อยได้มากกว่า 1 สาขาของประเภทวิชาชีพ และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดหน่วยสมรรถนะอาชีพ 1 หน่วยกิต จัดเป็นเฉพาะทางสาขาของประเภทที่นักเรียนสนใจ และมีความถนัดให้มากขึ้น สถานศึกษาจะทำความร่วมมือกับวิทยาลัยสารพัดช่าง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาหรือศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด สังกัดกรมการจัดหางาน หรือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น ลักษณะที่ 2 หลักสูตรทวิศึกษาหรือการเรียนร่วมหลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนที่สนใจ มีบุคลิกภาพ และความถนัดจากการได้เรียนหน่วยสมรรถนะระยะสั้นในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนจะพบว่าตนว่ามีบุคลิกภาพ และมีความถนัดเหมาะสมกับประเภท หรือกลุ่มสาขาวิชาชีพใด แต่ถ้ามีความถนัดในสาขาวิชาที่เป็นพื้นฐานของความถนัดของกลุ่มสาขาวิชาชีพต่ำกว่าเกณฑ์ นักเรียนควรตัดสินใจเลือกเรียน หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ตามประเภทและสาขาวิชาชีพที่มีความถนัดกับวิทยาลัยในสังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการการอาชีวศึกษาแต่ถ้าอยู่ห่างไกลควรเลือกเรียนหลักสูตรทวิศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อนักเรียนจบหลักสูตรจะได้รับวุฒิการศึกษา 2 หลักสูตร คือได้ทั้งวุฒิประกาศนียบัตรวิชาชีพ และวุฒิประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยศึกษานิเทศก์จะทำการประสานความร่วมมือกับวิทยาลัย หรือสถาบันการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา รวบรวมหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ตามประเภท และสาขาวิชาชีพของวิทยาลัย และสถาบันที่มีการเปิดสอนที่ สอดรับกับความต้องการอัตรากำลังแรงงานของจังหวัดและอำเภอ จัดทำเป็นแหล่ง ความรู้ให้ฝ่าย วิชาการของสถานศึกษา และงานหลักสูตร ได้นำไปประสานจัดทำความร่วมมือกับวิทยาลัย และ สถาบันการศึกษาดังกล่าว ลักษณะที่ 3 หลักสูตรเตรียมกลุ่มสาขาวิชาวิชาชีพการศึกษาใน ระดับอุดมศึกษา นักเรียนที่สนใจมีบุคลิกภาพ และความถนัดจากการได้เรียนหน่วยสมรรถนะระยะสั้น ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนจะพบ ตัวตนว่ามีบุคลิกภาพ และมีความถนัดเหมาะสมกับกลุ่ม สาขาวิชาชีพที่มีพื้นฐานความรู้รายวิชาเป็นไปตามเกณฑ์ นักเรียนควรตัดสินใจเลือกเรียนหลักสูตร เตรียมกลุ่มสาขาวิชาวิชาชีพตามความถนัด ตามที่สถานศึกษาจัดทำโปรแกรม การเรียนร่วมกับ สถาบันการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา บทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา โดยศึกษานิเทศก์จะทำการประสานความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาและสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน ร่วมกันจัดทำหลักสูตรเตรียมกลุ่มสาขาวิชาต่าง ๆ ในรายวิชาเพิ่มเติม ที่สอดคล้องกับประเภท และกลุ่มอาชีพในจังหวัดและอำเภอ และจัดรายวิชาฝึกและถอดประสบการณ์ในช่วงวันหยุด หรือปิด ภาคฤดูร้อนตามประเภทและกลุ่มอาชีพที่นักเรียนเลือกโปรแกรมการเรียน 5. จัดผลการเรียนรู้และ สาระสำคัญรายวิชาตามประเภทและกลุ่มสาขาวิชาของรายวิชาเพิ่มเติม ผลการเรียนรู้ และ สาระสำคัญรายวิชาในรายวิชาที่เป็นความถนัดตามสมรรถนะอาชีพจะถูกกำหนดตามหลักสูตรฐาน สมรรถนะ ซึ่งจะนำความสามารถที่จำเป็นสำหรับการทำงานมาใช้เป็นฐานหรือเนื้อหาของ การจัดการ สถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถตามเนื้อหานั้น มีการกำหนดผลการเรียนรู้ชัดเจนว่าผู้เรียน สามารถทำอะไรได้เมื่อจบหลักสูตร ใช้มาตรฐานสมรรถนะเป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตร กำหนด เนื้อหาวางแผนการจัดการเรียนการสอนและประเมินผล เชื่อมโยงสู่การรับรองคุณวุฒิ มีเกณฑ์การ ปฏิบัติงาน เพื่อใช้เป็นเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนตามมาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน และตามมาตรฐาน ด้านผลงาน วิทยาลัยหรือสถาบันในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสถาบันอื่นได้ จัดทำไว้แล้วสามารถทำความร่วมมือในการนำเอาหลักสูตรมาใช้ได้เลย ส่วนผลการเรียนรู้ และ สาระสำคัญรายวิชาในรายวิชาที่เป็นความรู้พื้นฐานความถนัดทาง กลุ่มสาขาวิชาของหลักสูตรฐาน สมรรถนะอาชีพต่าง ๆ จะถูกกำหนดตามความถนัดวิชาที่เป็นพื้นฐานความรู้ของกลุ่มสาขาวิชาหรือ ประเภทสาขาวิชาบทบาทของศึกษานิเทศก์ ควรช่วยให้งานหลักสูตร และครูเข้าใจหลักสูตร ฐาน สมรรถนะ และหลักสูตรความถนัดทางกลุ่มสาขาวิชา และช่วยทำผลการเรียนรู้ และสาระสำคัญ

ร่วมกับ สถาบันการศึกษาอุดมศึกษาในแต่ละภูมิภาค การจัดทำสาระสำคัญมีแนวทางดังนี้ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้เรียนรู้โลกของงานอาชีพในอำเภอและจังหวัดของนักเรียน ที่นักเรียน จะเรียนรู้ถึงลักษณะทั่วไปของการทำงานในแต่ละอาชีพรู้จักพื้นฐานความรู้ที่ช่วยนำไปใช้ในการทำงานในแต่ละอาชีพ และรู้จักเครื่องมืออุปกรณ์เบื้องต้นที่ใช้ในการทำอาชีพ โดยมีวิชาแนะแนวเป็นแหล่งแนะนำคลังความรู้เรื่องอาชีพเกิดความสนใจอาชีพอย่างหลากหลายระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 2 นักเรียนจะได้เรียนหลักสูตรฐาน สมรรถนะอาชีพระยะสั้นในรายวิชาเพิ่มเติม ที่เป็นหน่วยสมรรถนะย่อย ๆ แบบหลากหลาย และเมื่อขึ้นระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนจะได้เรียนหน่วยสมรรถนะในประเภทและสาขาวิชาชีพตามที่นักเรียนสนใจ ตามบุคลิกภาพ และความถนัดของตัวนักเรียน นักเรียนจะได้ฝึกทักษะและสร้างสมรรถนะทางอาชีพต่าง ๆ โดยทำความร่วมมือขอใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะและบุคลากรหรือวิทยากร กับศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด วิทยาลัยสารพัดช่างจังหวัด หรือหน่วยงานอื่นที่จัดทำหลักสูตรฐานสมรรถนะอาชีพระยะสั้น นำมาจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติมของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ซึ่งจะใช้สถานประกอบการทั้งรัฐ และเอกชน ตลอดจนกลุ่มอาชีพอิสระเป็น สถานที่ฝึกและถอดประสบการณ์ให้กับนักเรียนการจัดโปรแกรมการเรียนเป็นหลักสูตรอาชีพระยะสั้นในรายวิชาเพิ่มเติมจะจัดรองรับอาชีพที่เป็นไปตามความต้องการอัตรากำลังแรงงานของจังหวัดและอำเภอ และรองรับความ สนใจและบุคลิกภาพด้านอาชีพของนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นการเตรียมความพร้อมที่นักเรียนได้ฝึกทักษะและ สร้างสมรรถนะทางอาชีพต่าง ๆ ทำให้นักเรียนสามารถค้นหาความถนัดของตนเองได้ดีขึ้นก่อนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และจะสามารถใช้เป็นข้อมูลการตัดสินใจเลือกเรียนในโปรแกรมการเรียนตามสาขาวิชาชีพในระดับชั้นชั้น มัธยมศึกษาตอนปลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือเป็นสมรรถนะพื้นฐานตามกลุ่มอาชีพที่ใช้ประกอบอาชีพในกรณี ที่ไม่ได้ศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย การจัดทำผลการเรียนรู้และสาระสำคัญรายวิชาตามประเภทและสาขาวิชาชีพของหลักสูตรทวิศึกษา จะถูกปรับจากหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จากสมรรถนะของรายวิชามาเป็นผลการเรียนรู้รายวิชา ส่วนคำอธิบายรายวิชาจะถูกปรับมาเป็น สาระสำคัญรายวิชา ซึ่งได้มีการวิเคราะห์และจัดทำเอกสารแบบเทียบเคียงรายวิชา หรือกลุ่มวิชา ของสำนักมาตรฐานของทั้ง 2 สำนักงานไว้ตามข้อตกลงความร่วมมือกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้เรียบร้อยแล้วทั้งรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติม สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน และวิทยาลัย หรือสถาบันอาชีวศึกษา สามารถนำมาใช้เป็นเอกสารประกอบการจัดทำความร่วมมือกันได้เลย ซึ่งบทบาทของศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรทำการรวบรวมเอกสารแบบเทียบเคียง ดังกล่าวให้เป็นแหล่งความรู้กับสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน และทำความเข้าใจให้ความรู้ให้สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องสำหรับระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีการจัดทำหลักสูตรเตรียมพื้นฐานความถนัดตามกลุ่มสาขาวิชาในการศึกษาระดับอุดมศึกษาการจัดทำผลการเรียนรู้ และสาระสำคัญรายวิชาควรให้

มหาวิทยาลัยในแต่ละภูมิภาคเป็นที่เล็ง เนื่องจากผลการเรียนรู้และสาระสำคัญในกลุ่มสาขาความถนัดจะมีผลต่อพื้นฐานความรู้ใน สาขาวิชาชีพที่นักเรียนจะใช้เรียนต่อ ได้แก่ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ กลุ่มวิทยาศาสตร์กายภาพและชีวภาพ กลุ่มวิศวกรรมศาสตร์ กลุ่มสถาปัตยกรรมศาสตร์ กลุ่มเกษตรศาสตร์ กลุ่มบริหาร พาณิชยศาสตร์ การบัญชี การท่องเที่ยวและโรงแรม เศรษฐศาสตร์กลุ่มครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ พลศึกษาและสุขศึกษา กลุ่มศิลปกรรมศาสตร์ และกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งกลุ่มสาขาวิชาเหล่านี้จะถูกรองรับวิชาความถนัดทางอาชีพต่างกันไปได้แก่วิชาความถนัดทางคณิตศาสตร์ วิชาความถนัดทางวิทยาศาสตร์ วิชาความถนัดทางวิศวกรรมศาสตร์ วิชาความถนัดทางสถาปัตยกรรมศาสตร์ วิชาความถนัดทางวิชาชีพครู วิชาความถนัดทางศิลปกรรมศาสตร์ วิชาความถนัดทางภาษาต่างประเทศ (ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเยอรมัน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน ภาษาอาหรับ และภาษาบาลี) ส่วนรายวิชาฝึกและถอดประสบการณ์ในวันหยุดและภาคฤดูร้อน ควรจัดทำผลการเรียนร่วมกับสถานประกอบการ และ มหาวิทยาลัย เพื่อให้ไปสังเกต ถอดประสบการณ์ที่จะเรียนรู้ อุปกรณ์ เครื่องมือ เรียนรู้คำศัพท์และภาษาเฉพาะทาง ของกลุ่มสาขาวิชาชีพ เรียนรู้ทักษะกระบวนการและขั้นตอนวิธีการทำงาน รวมถึงบุคลิกภาพ และทัศนคติต่ออาชีพที่จะเข้าศึกษาต่อในคณะและสาขาวิชาชีพที่เลือกโปรแกรมการเรียนนั้น ๆ บทบาทศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จะต้องประสานความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในภูมิภาคที่เปิดกลุ่มสาขาวิชาชีพตามความต้องการอัตรากำลังแรงงานของจังหวัดและอำเภอร่วมกับงานหลักสูตรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์และ กำหนดผลการเรียนและสาระสำคัญในรายวิชาความถนัดที่เป็นพื้นฐานความรู้ในกลุ่มสาขาวิชาชีพ (โปรแกรมการเรียน) บทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือร่วมมือกับมหาวิทยาลัยให้ความรู้และสร้างความเข้าใจกับครูถึงความแตกต่างของวิชาความถนัดทางวิชา 7 วิชา กับวิชาพื้นฐานตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 6. ออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้แบบฝึกและถอดประสบการณ์บนฐานวิจัย (Problem-Based Learning & Project-Based Learning: PBL) การออกแบบหน่วยการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นไปที่การเปลี่ยนบทบาทของตัวครูจากบทบาทที่เป็นผู้สอน (Teacher) มาเป็นบทบาทผู้จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้ (Facilitator) และสร้างองค์ ความรู้ด้วยตนเอง เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เปลี่ยนจากเดิมที่สอนแบบ Passive Learning ซึ่งตามแนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ ได้นำกรอบทฤษฎี QSCCS มาเป็นกรอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และใช้แนวคิดพหุวิทยาการ (Multidisciplinary approach) มาจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการแบบข้ามสาขาวิชา (Transdisciplinary Integration) ของคณะครูผู้สอนบทบาทของศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรรวบรวมองค์ความรู้ให้ครูได้ศึกษาและลงไปช่วยพาคณะครูในแต่ละระดับชั้นทำหน่วยเรียนรู้บูรณาการของระดับชั้นที่ไม่แยกส่วนกันสอน การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ตามกรอบทฤษฎี QSCCS จะเป็นการเรียนรู้แบบฝึกและถอดประสบการณ์ (Problem-Based

การศึกษาสู่การประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี บทบาทของศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรทำสื่อให้ความรู้เรื่องการวัดผลที่ตรงตามระดับพฤติกรรมและตรงตามหลักความรู้ที่ ถูกกำหนดไว้แต่ละตัวชี้วัดรายวิชาหรือตรงตามฐานสมรรถนะและ ความรู้ที่ต้องการให้ปฏิบัติได้ และรวบรวมข้อทดสอบที่อิงมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดรายวิชาอิงระดับพฤติกรรมของผลการเรียนรู้ และอิงมาตรฐานของสมรรถนะ จัดทำคลังข้อทดสอบที่เป็นมาตรฐานระดับท้องถิ่น เพื่อแลกเปลี่ยนกันใช้ของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา 8. จัดการเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการในกิจกรรมชุมนุม นักเรียนมีทักษะและสมรรถนะตามประเภทวิชาชีพ และสาขาวิชาชีพนักเรียนสามารถเข้าอยู่ในสถานประกอบการอย่างมีฝีมือแรงงาน แต่ยังไม่สามารถไปเป็นผู้ประกอบการในอาชีพอิสระได้ประสบผลสำเร็จเนื่องจากขาดประสบการณ์การเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการ การจัดหลักสูตรสถานศึกษา ควรจัดกิจกรรมชุมนุม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเสริมหลักสูตรเป็นกระบวนการเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการโดยให้อิสระของนักเรียน ทุกคนได้เลือกจับกลุ่มที่สนใจ และมีความถนัดในการประกอบการค้าอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่มีการรวมตัวกันจดทะเบียนการประกอบการธุรกิจ ทำโครงการผลิตและจัดจำหน่ายสินค้า มีการวิเคราะห์ความต้องการตลาด ผลิต และจัดหาวัตถุดิบ กำหนดกระบวนการผลิตและแปรรูป สร้างกลยุทธ์การขาย การบรรจุผลิตภัณฑ์ การขายและจัด จำหน่าย ตลอดจนการจัดทำรายงานผลการประกอบการ ทำบัญชีรายรับรายจ่าย สามารถปฏิบัติจริงอย่างยั่งยืน บทบาทศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดหารวบรวมสื่อตัวอย่างที่แสดงกระบวนการและขั้นตอนการเป็นผู้ประกอบการ หรือนำผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิตการประกอบการใช้เป็สื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน ส่วนกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาควรมีการจัดแสดงผลงาน จัดเวทีตลาดการค้าเป็นระยะเพื่อติดตามผลความก้าวหน้าการเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการ 9. จัดการเทียบโอนหน่วยกิตรายวิชากรณีเปลี่ยนโปรแกรมการเรียน กรณีนักเรียนยังไม่ค้นพบตัวตน ที่เป็นบุคลิกภาพ และความถนัดด้านอาชีพมีเพียงความสนใจเมื่อ นักเรียนเลือกโปรแกรมการเรียนอาจจะไม่ตรงกับตัวตนที่แท้จริงของนักเรียน เมื่อนักเรียนเรียนไปสักระยะหนึ่งค่อยมาพบตัวตน สถานศึกษาจึงต้องปรับเส้นทางการศึกษาให้กับนักเรียนไม่ว่าจะเปลี่ยนจากเส้นทางสู่อุดมศึกษา มาเป็นเส้นทางสายTechnician หรือจากประเภทวิชาหนึ่งไปอีกประเภทวิชาหนึ่ง หรือกรณีอื่น ๆ สถานศึกษาจึงควรทำหลักเกณฑ์การเทียบโอนหน่วยกิตรายวิชาที่พื้นฐานเรียนร่วมกัน และเทียบสาระสำคัญรายวิชาและจำนวน ชั่วโมงการเรียน ซึ่งจะทำให้การจัดเส้นทางการศึกษาสู่การประกอบอาชีพได้ตรงกับศักยภาพของนักเรียนอย่างแท้จริงลดการสูญเสียการตงงานหรือเปลี่ยนงานในอนาคตสำหรับผู้เรียน

การจัดการศึกษาด้านอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 (2555 : คำนำ) ได้อธิบายไว้ว่า “กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 เป็นหลักสูตรที่ใช้แนวคิดหลักสูตรอิงมาตรฐาน คือเป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยมาตรฐาน การเรียนรู้ ได้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ เมื่อสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้ยึดเป็นแนวทางในการดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ซึ่งเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีหน้าที่หลักในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด ทั้งในระดับปฐมวัย และ การศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 มีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 21 โรงเรียน ซึ่งมีจุดเน้นมุ่งให้นักเรียนมีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรมและ ทักษะวิชาชีพ เพียงพอต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือประกอบอาชีพอิสระให้สอดคล้องกับการ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม แต่สภาพปัจจุบัน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะ ทักษะคิดและจิตสานึกต่องานอาชีพ จากสภาพปัญหาดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำพูน เขต 1 จึงถือเป็นภารกิจจำเป็นในการพัฒนาจุดเน้นด้านอาชีพเพื่อเป็นการสนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน กระบวนการ และเพิ่มโอกาสในการพัฒนาทักษะด้านอาชีพแก่นักเรียนในสังกัด โดยการสนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนขยายโอกาสจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กลุ่มสนใจงานอาชีพ และรายวิชาชีพเพิ่มเติมในโรงเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นมาซึ่งทางโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัด ได้ดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรและจัดการเรียนรู้โดยการเตรียมเนื้อหาสาระตามความต้องการของโรงเรียนและประสานงานกับหน่วยงานในการพัฒนาอาชีพในพื้นที่ เช่น วิทยาลัยเกษตรกรรมและเทคโนโลยีลำพูน วิทยาลัยการอาชีพป่าซาง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดลำพูน เข้าร่วมในการวางแผนการดำเนินงานตั้งแต่ต้น ซึ่งการดำเนินงานด้านหลักสูตรของโรงเรียนได้จัดทำเป็นเอกสารกลุ่มสนใจงานอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อเผยแพร่และเป็นแนวทางดำเนินการ กำกับ ติดตาม สนับสนุนส่งเสริมการดำเนินการของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่อไปและเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้อง นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้วัดผลและประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาทักษะ ทักษะคิด จิตสานึกต่อวิชาชีพ เป็นคนดี มีคุณธรรมและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข ต่อไป ”

การจัดการศึกษาที่ไม่เน้นปริญญา

เราควรให้โอกาสกับนักเรียนและถึงเวลาที่เราจะหาวิธีการสอนวิธีอื่น ๆ เข้ามาเสริมการเรียนการสอน เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีชีวิตชีวา และมีความสุขในการเรียน มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ ฝึกเผชิญปัญหาและหาทางแก้ไขด้วยตนเองให้มากขึ้นจริง ๆ ตามแนวคิดของการศึกษาไทยที่นำเสนอกันออกมาในฟากของการจัดการเรียนการสอน หรือเรียกกันใหม่ว่าจัดการเรียนรู้ นั่นก็เป็นแนวคิดเช่นที่อาจารย์พูด เช่น เราจะเห็นจากการใช้โมเดลการเรียนการสอน การเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นสำคัญ นี้ดูกันตามคีย์เวิร์ดเลย แต่ในความเป็นจริง มันยังไม่ถึงเพราะหลายสาเหตุเริ่มต้นจากค่านิยมของคนในสังคมร่วมกับความเหลื่อมล้ำ ในหลายๆ ด้านจึงทำให้ความเท่าเทียมทางการศึกษาไม่เท่ากัน จึงส่งผลต่อ เป้าหมายของการเรียน การจัดการเรียนการสอน และความต้องการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกันไป

ค่านิยมของการเรียนในกลุ่มที่มีโอกาสทางการเรียน ก็เน้นไปที่เรียนต่อมหาวิทยาลัย เพราะค่านิยมพื้นฐานและการจัดการในภาครัฐซึ่งเข้าไปอย่างนั้น เช่น คนจบปริญญาตรีจะได้ค่าแรงเดือนละ 15,000 บาท เป็นต้น ในขณะที่ใครไปเรียนสายอาชีพ กลับไม่มีกระแสข่าวของการประกันราคาค่าแรง แถมมีแต่ข่าวทางลบ เช่นการตีกันไม่รู้จักจบสิ้น สำนักข่าวก็เล่นข่าวเหล่านี้จนสิ่งดีๆ ในสายอาชีพถูกปิดการรับรู้ไป ค่านิยมตัวต่อไปที่เป็นบ่อนทำลายการศึกษาก็คือ ค่านิยมของการทำงานสบาย เช่นการเป็นหัวหน้าคน การสั่งงาน การทำงานสำนักงาน การทำงานรับจ้างเพื่อให้ได้เงินเดือนในทุกๆ ระดับ ค่านิยมเหล่านี้จะต้องใช้วุฒิการศึกษาเป็นเครื่องมือ ให้เรียนสูงเข้าไว้ จึงทำให้คนชั้นกลางที่มีโอกาสที่จะเรียนได้ ทำงานได้ เลือกได้ เลือกที่จะเรียน เพื่อไม่ต้องทำงานด้วยข้ออ้างว่าเรียนสูงแล้วทำงานสบาย ซึ่งความคิดเหล่านี้สอดคล้องกับรูปแบบของการเรียนหนังสือ คือเรียนด้วยการอ่าน เขียน สอบ ไม่เน้นปฏิบัติ

ค่านิยมที่สำคัญอีกอย่างคือ ค่านิยมการรวมศูนย์อำนาจของผู้บริหาร จนประเทศเรามีโมเดลที่สำคัญในการบริหารจัดการก็คือ โมเดล One for All ไม่ว่าความแตกต่างระหว่างทุกระดับกับความสำเร็จรุ่งเรืองจะมากแค่ไหน เราก็ใช้กฎระเบียบและแนวปฏิบัติเดียวกัน และด้วยการเป็นคำสั่งจากส่วนกลาง ผู้ปฏิบัติจึงยากที่จะหลีกเลี่ยง ดังนั้นผลการเรียนของไทยจึงตกต่ำในทุกๆ ระดับเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน การจัดการเรียนการสอนไม่สามารถตอบสนองผู้เรียนเป็นรายคนได้ตามหลักการ ค่านิยมเหล่านี้ส่งผลต่อไปถึงกระบวนการในการวัดประเมินคุณภาพโรงเรียน ที่สร้างตัวชี้วัดแบบ One for All โรงเรียนที่เน้นการเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยก็ใช้เกณฑ์ การประเมินเล่มเดียวกันกับโรงเรียนขยายโอกาส เป็นต้น

กรณีลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ที่ดำเนินการกันอยู่ กระทบการได้ในโรงเรียน แต่เด็กส่วนหนึ่งต้องเรียนพิเศษเพิ่มขึ้น จะโดยความเข้าใจของเด็ก หรือผู้ปกครองก็แล้วแต่ ผลก็คือความสุขที่เป็น

เปลือยกนอก ชั่วโมงหนึ่งในการจัดกิจกรรม หลังจากนั้นเด็กก็ต้องวิ่งเรียนพิเศษเพิ่มเติมเพราะคะแนนการสอบมีผลต่อการเข้าเรียนต่อในมหาวิทยาลัยมากกว่า ดังนั้นจึงมีคำถามต่อไปว่า การเพิ่มเวลารู้เป็นจริงหรือ ในสภาพแวดล้อม และปัจจัยที่แตกต่างกันยังมีค่านิยมอีกหลายประการที่ชี้้นำให้การเรียนการสอนออกมาในรูปแบบที่เน้นการเรียนการสอนในห้อง เน้นทฤษฎี ที่ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้สนุก เป็นชีวิตจริง เป็นธรรมชาตินอกจากนั้นระบบเศรษฐกิจ สังคมและความเป็นอยู่ ก็ไม่สอดคล้องกับระบบการศึกษา ดังเช่น เราเน้นสร้างคนทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาหลายปีก่อนหลายๆ ประเทศในเอเชีย แต่เราไม่มีงานรองรับที่เหมาะสม เราจึงมีนักวิทยาศาสตร์อยู่ที่นาซ่า มีคณาจารย์ที่มีชื่อเสียงในมหาวิทยาลัยต่างประเทศ และส่วนหนึ่งเป็นทุนการศึกษาจากบ้านเรา

จากที่ได้ยกกล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่าครูไทยมีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีชีวิตชีวาและมีความสุขในการเรียน มีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ ฝึกเผชิญปัญหาและหาทางแก้ไขด้วยตนเอง แต่ที่ยังไม่สามารถทำได้ในห้องเรียนทั่วไปเพราะเหตุผลหลายประการ ที่สำคัญคือ ระบบการบริหารการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่กระทรวงลงมาถึงโรงเรียน ตั้งแต่โรงเรียนไปจนถึงมหาวิทยาลัย ตั้งแต่มหาวิทยาลัยไปสู่ภาคแรงงาน และจากภาคแรงงานไปสู่ครัวเรือนที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีเป้าหมายที่แตกต่างกัน ภายใต้กฎการควบคุมเดียวกันหนทางที่เป็นไปได้ในการแก้ปัญหาก็คือ หน่วยย่อยที่สุด คุณครู และหน่วยใหญ่ที่สุด คือโรงเรียน ที่ในแต่ละโรงเรียนต้องมาพูดคุยกันเองถึงเป้าหมายการพัฒนาที่ได้มาร่วมกับครอบครัวและชุมชน เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาจริง ๆ หาโอกาสที่จะส่งเสริม โดยไม่ต้องสนใจกับระบบบริหารเบื้องบนมากเกินไป ผู้บริหารโรงเรียนต้องชัดเจน ให้ครูลุยกับการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ สนับสนุน ลดภาระงานอื่น แล้วเราจะเห็นว่าศักยภาพของครูไทยนั้นท่วมท้นครับ

ก้าวแรกที่เป็นไปได้คือเราเริ่มเปลี่ยนที่การจัดการเรียนการสอนของเราเอง ที่นำกิจกรรมเป็นแกนนำการเรียนรู้บูรณาการในหลากหลายวิชา เชื่อมโยงกับชีวิตจริง กลั่นออกมาเป็นกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ให้เด็กได้ลงมือทำ ได้คิดวิเคราะห์ ได้ฝึกทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้เจอเจอปัญหา เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความเห็น และเมื่อเด็กได้ทำบ่อย ๆ ก็จะมีการเรียนรู้ก็คือการปรับเปลี่ยนตัวเองอย่างอัตโนมัติ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2013 : 1) (

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

ความหมายของรูปแบบรูปแบบในความหมายของทิสนา แคมมณี (2551 : 1) ภัลย์รัฐ วรเทพพุฒิพงษ์ (2540 : 21 – 23) และ Tosi and Carroll (1982 : 163) หมายถึง ตัวแทนหรือแบบหรือสิ่งจำลองที่สร้างขึ้น เพื่ออธิบายพฤติกรรมของลักษณะบางประการของสิ่งที่เป็นจริงอย่างหนึ่งหรือเป็นเครื่องมือทางความคิดที่ บุคคลใช้ในการหาความรู้ความเข้าใจปรากฏการณ์ ในส่วนของ อุทัย บุญประเสริฐ (2546 : 31) ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า หมายถึงสิ่งที่แสดงโครงสร้างของความสัมพันธ์หรือองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันและกัน เพื่อช่วยเข้าใจข้อเท็จจริงหรือปรากฏการณ์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ดังนั้น คำว่า “รูปแบบ” หรือ Model เป็นคำที่ใช้เพื่อสื่อความหมายหลายอย่าง โดยทั่วไปแล้วรูปแบบจะหมายถึงสิ่งหรือวิธีการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นตัวแทนของ โครงสร้างทางความคิดหรือองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญของ เรื่องที่ศึกษาเพื่ออธิบายพฤติกรรมและลักษณะบางประการของสิ่งที่เป็นจริงอย่างหนึ่งเช่น แบบจำลองสิ่งก่อสร้างรูปแบบในการพัฒนาชนบท เป็นต้น

ประเภทของรูปแบบ รูปแบบมีหลายประเภทด้วยกันซึ่งนักวิชาการด้านต่าง ๆ ก็ได้จัดแบ่งประเภทต่างกัน ออกไป สำหรับรูปแบบทางการศึกษาและสังคมศาสตร์นั้น ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คีฟส์ (Keeves, 1988 : 561 – 565) คือ

1. Analogue Model เป็นรูปแบบที่ใช้การอุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรม เช่นรูปแบบในการทำนายจำนวนนักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งอนุมานแนวคิดมาจากการเปิดน้ำเข้าและปล่อยน้ำออกจากถัง นักเรียนที่จะเข้าสู่ระบบเปรียบเทียบกับน้ำที่เปิดออกจากถัง ดังนั้นนักเรียนที่คงอยู่ในระบบจึงเท่ากับนักเรียนที่เข้าสู่ระบบลบด้วยนักเรียนที่ออกจากระบบ เป็นต้น

2. Semantic Model เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษา แผนภูมิ หรือรูปภาพ เพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้น ๆ เช่นรูปแบบการสอนของ จ้อยส์และเวลล์ Joyce and Weil (1985 : 41) เป็นต้น

3. Mathematical Model เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ รูปแบบประเภทนี้นิยมใช้กันทั้งในสาขาจิตวิทยาและศึกษาศาสตร์ รวมทั้งการบริหารการศึกษาด้วย

4. Causal Model เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path Analysis และหลักการสร้าง Semantic Model โดยการนำเอาตัวแปรต่าง ๆ มาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น เช่น The Standard Deprivation Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสภาพทางเศรษฐกิจสังคมของบิดา มารดา สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่บ้าน และระดับสติปัญญาของเด็ก เป็นต้น สำหรับการวิจัยครั้งนี้ รูปแบบที่ใช้เป็นประเภท Semantic Model ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้ ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาเพื่อให้เห็นมโนทัศน์ ซึ่งเป็นโครงสร้างทางความคิดในที่นี้ หมายถึงเป็นรูปแบบที่อธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของขอบข่ายการบริหารงานของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ลักษณะของรูปแบบ คีฟส์ (Keeves, 1988 : 560) กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรจะมีข้อกำหนด (Requirement) 4 ประการ คือ

1. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวม ๆ (Associative relationship)

2. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้ โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3. รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปร ในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา ดังนั้น ลักษณะของรูปแบบจึงเป็นการสร้างมโนทัศน์ใหม่ โดยเป็นการสร้างมโนทัศน์ไป ใช้กับขอบข่ายภารกิจการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

องค์ประกอบของรูปแบบ

องค์ประกอบของรูปแบบ บาร์โต้ และแฮร์ทแมน Bardo and Hartman, 1982 : 70 – 71) ให้ความเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่า การที่จะระบุว่ารูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดมากน้อยเพียงใดจึงจะเหมาะสม และรูปแบบนั้น ควรมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ไม่ได้มีข้อกำหนดที่แน่นอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้น ๆ เช่น รูปแบบระบบที่มีลักษณะบางประการของระบบเปิด อีแวนเชวิช (Ivancevich, et al., อ้างถึงใน จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม, 2545 : 10) เป็นรูปแบบที่แสดงถึงองค์ประกอบย่อยของระบบซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลผลิต 4) ข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อม การพิจารณาแบบในลักษณะนี้ ถือว่าผลผลิตของระบบเกิดผลผลิตขึ้น และให้ความสนใจกับข้อมูลป้อนกลับจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งแสดงถึงการเริ่มมีลักษณะของความเป็นระบบเปิดซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบจะเป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะของรูปแบบที่ดี

การพัฒนาแบบ การพัฒนาแบบ ซัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2544 : 7) ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดระบบ หรือการพัฒนาระบบ โดยมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ระบบ (System analysis) เป็นวิธีการระบุส่วนประกอบขององค์ประกอบ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งหลายที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบภายในระบบกับองค์ประกอบภายนอก การจัดเรียงองค์ประกอบ ทรัพยากรที่ต้องใช้ กลุ่มเป้าหมายของผู้ใช้ระบบ ภารกิจที่จะต้องดำเนินการ และผลผลิตหรือบริการที่จะเสนอแก่กลุ่มเป้าหมาย ในการวิเคราะห์ ระบบ ผู้วิเคราะห์มีกิจกรรมที่จะต้องวิเคราะห์ ดังนี้

- 1.1 วิเคราะห์ปณิธาน
- 1.2 วิเคราะห์จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์
- 1.3 วิเคราะห์หน้าที่
- 1.4 วิเคราะห์ภารกิจ
- 1.5 วิเคราะห์เครื่องมือ สื่อหรือช่องทาง
- 1.6 วิเคราะห์วิธีการ
- 1.7 วิเคราะห์การตรวจสอบ ควบคุม และการประเมิน

2. การสังเคราะห์ระบบ (System synthesis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการสร้าง

ระบบใหม่ โดยการนำองค์ประกอบความสัมพันธ์ทิศทางและลำดับขั้นตอนของระบบใหม่

3. การสร้างแบบจำลอง (System modeling) เป็นขั้นการสื่อสารระบบที่สร้างใหม่ เพื่อให้ถ่ายทอดการนำไปใช้ โดยการเขียนแบบจำลองแบบใดแบบหนึ่ง ดังนี้

3.1 แบบรูปภาพหรือหุ่นจำลองของจริง เช่น ภาพวาด หุ่นจำลองเครื่องบิน ฯลฯ

3.2 แบบจำลองเปรียบเทียบ เช่น นาฬิกา เป็นแบบจำลองของเวลา หรือ สีแดง ขาว น้ำเงิน ของธงชาติไทย เป็นแบบจำลองอุปมาอุปมัยของชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์เป็นต้น

3.3 แบบจำลองสัญลักษณ์ เช่น สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์

3.4 แบบจำลองแนวคิด ได้แก่ แบบจำลองที่แทนด้วยภาพแผนภูมิ หรือแผนภาพในรูปแบบต่าง ๆ แบบจำลองจะช่วยอธิบายขั้นตอนสำคัญของระบบ ช่วยในการสื่อสารให้ทราบ ขั้นตอนและการควบคุม และทำนายไว้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น เมื่อได้ดำเนินไปตามระบบ

4. การทดสอบระบบ (System testing) เมื่อได้มีการพัฒนาระบบด้วยการกำหนดขั้นตอนและแสดงออกมาในรูปของแบบจำลองแล้ว เรียกได้ว่า เราได้ระบบใหม่ขึ้นเป็นต้นแบบ แต่ยังไม่ได้ว่า ระบบที่พัฒนาขึ้นจะทำงานได้ตามวัตถุประสงค์ นักจัดระบบจึงจำเป็นต้องนำ “ต้นแบบระบบ” (System prototype) ไปทดสอบระบบในสถานการณ์จำลอง (Systems Simulation) คือ การนำระบบไปใช้ในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงความจริง แน่แน่นอน หากนำไปทดลองในสถานการณ์จริงมีปัญหามากในด้านค่าใช้จ่าย เวลา และความเสี่ยง โดยเฉพาะระบบที่เกี่ยวข้องกับคนและทรัพย์สิน นักจัดระบบจึงทดสอบระบบในสถานการณ์จำลองแทน บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 104 – 106) กล่าวถึง การวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบนั้น อาจกระทำได้ 2 ขั้นตอน คือ

1. สร้างหรือพัฒนารูปแบบ ผู้วิจัยจะสร้างหรือพัฒนารูปแบบขึ้นมาก่อน เป็นรูปแบบ ตามสมมติฐาน โดยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบที่มีผู้พัฒนาไว้แล้วในเรื่องเดียวกัน หรือเรื่องอื่น ๆ และผลการศึกษาหรือผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์สภาพการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้สามารถกำหนดองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ ภายในรูปแบบ รวมทั้งลักษณะในรูปแบบในการพัฒนารูปแบบนั้นจะต้องใช้หลักเหตุผลเป็นรากฐานสำคัญ และการศึกษาค้นคว้า ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนารูปแบบเป็นอย่างดี ผู้วิจัยอาจจะคิดโครงสร้างของรูปแบบขึ้นก่อนแล้วปรับปรุงโดยอาศัยสารสนเทศจากการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวความคิดรูปแบบหรือองค์ประกอบย่อยหรือตัวแปรที่สำคัญประกอบขึ้นเป็นโครงสร้างของรูปแบบก็ได้ หัวใจสำคัญของขั้นนี้อยู่ที่การเลือกเฟ้นองค์ประกอบในรูปแบบ (ตัวแปร/กิจกรรม) เพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมผู้วิจัยควรกำหนดหลักการในการพัฒนารูปแบบอย่างชัดเจน เช่น เป็นรูปแบบที่ไม่ซับซ้อน สามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย ตัวแปรในรูปแบบมีน้อยตัวแต่สามารถอธิบายผลได้มาก ฯลฯ ในการวิจัยบางเรื่อง จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม

2. ทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ หลังจากได้พัฒนารูปแบบในขั้นต้นแล้ว จำเป็นต้อง

ทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ หลังจากได้พัฒนารูปแบบในขั้นต้น แล้วจำเป็นต้องทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบดังกล่าว เพราะว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นถึงแม้ว่าจะพัฒนาโดยมีรากฐานจากทฤษฎี แนวคิด รูปแบบของคนอื่น และผลการวิจัยที่ผ่านมาแล้ว หรือแม้กระทั่งได้รับการกลั่นกรองจากผู้เชี่ยวชาญแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงรูปแบบตามสมมติฐานซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานการณ์จริง หรือทำการทดลองนำไปใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อทดสอบดูว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งในขั้นนี้บางครั้งใช้คำว่าทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ จากแนวคิดดังกล่าวในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ และการตรวจสอบรูปแบบมาปรับใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งในการตรวจสอบรูปแบบนั้นเป็นขั้นตอนที่ จะทำให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีความถูกต้องสมบูรณ์ และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

การตรวจสอบรูปแบบ

การตรวจสอบรูปแบบ ไอเซอร์ (Eisner, 1976 : 192 – 193) เสนอแนวคิดการตรวจสอบรูปแบบ โดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้ 1. การประเมินโดยแนวทางนี้ มิได้เน้นผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตาม รูปแบบการประเมินแบบอิงเป้าหมาย (Goal -based model) การตอบสนองปัญหาและความต้องการ ของผู้เกี่ยวข้องตามรูปแบบการประเมินแบบสนองตอบ (Responsive model) หรือกระบวนการตัดสินใจ (Decision Making model) แต่อย่างไรอย่างหนึ่ง แต่การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเป็น การวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งเฉพาะในประเด็นที่นำมาพิจารณาซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเสมอไปแต่อาจผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาต่าง ๆ เข้าด้วยกันตามวิจรรย์ญาณของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพประสิทธิภาพหรือความเหมาะสมของสิ่งที่ทำการประเมิน 2. เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (Specialization) ในเรื่องที่จะประเมินโดยที่พัฒนามาจากรูปแบบการวิจารณ์งานศิลป์ (Art Criticism) ที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง และต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย เนื่องจากเป็นการวัดคุณค่าไม่อาจประเมินด้วยเครื่องวัดใด ๆ ได้และต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง ต่อมาได้มีการนำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้ในทางการศึกษาระดับสูงในวงการอุดมศึกษามากขึ้นเฉพาะสาขานั้น ผู้ที่ศึกษาเรื่องนั้นจริง ๆ จึงจะทราบและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง 3. เป็นแบบที่ใช้ตัวบุคคล หรือผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเป็นเครื่องมือในการประเมิน โดยให้ความเชื่อถือกับผู้ทรงคุณวุฒินั้นเที่ยงธรรม และมีดุลพินิจที่ดี ทั้งนี้มาตรฐานและเกณฑ์พิจารณาต่าง ๆ นั้น จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และความชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒินั้นเอง 4. เป็นรูปแบบที่ยอมให้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิตาม อธิบาย และความถนัดของแต่ละคน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นสำคัญที่พิจารณา การบ่งชี้ข้อมูล ที่ต้องการ การเก็บรวบรวม การประมวลผล การวินิจฉัยข้อมูล ตลอดจนวิธีการนำเสนอ ทั้งนี้ การเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นที่สถานภาพทางวิชาชีพ

ประสบการณ์ และการเป็น ที่เชื่อถือ (High credit) ของวิชาชีพนั้นเป็นสำคัญ และอุทุมพร จามรมาน (2541 : 23) ให้แนวคิดการตรวจสอบรูปแบบว่าจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการสร้างรูปแบบก็เพื่อ ทดสอบ หรือตรวจสอบ รูปแบบนั้นด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ การตรวจสอบรูปแบบมีหลายวิธีซึ่งอาจใช้ การวิเคราะห์จาก หลักฐานเชิงคุณลักษณะ (Qualitative) และเชิงปริมาณ (Quantitative) โดยที่การ ตรวจสอบรูปแบบจากหลักฐานเชิงคุณลักษณะอาจให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบ ส่วนการตรวจสอบ โมเดลจาก หลักฐานเชิงปริมาณใช้เทคนิคทางสถิติ ซึ่งการตรวจสอบรูปแบบควรตรวจสอบคุณลักษณะ 2 อย่าง คือ 1. การตรวจสอบความมากน้อยของความสัมพันธ์ ความเกี่ยวข้องและเหตุผลระหว่างตัวแปร 2. การประมาณค่าพารามิเตอร์ของความสัมพันธ์ดังกล่าว ซึ่งการประมาณค่านี้สามารถประมาณ ข้ามกาลเวลา กลุ่มตัวอย่าง หรือสถานที่ได้ (Across Time, Sample, Sites) หรืออ้างอิงจากกลุ่ม ตัวอย่างไปหาประชากรได้ โดยผลการตรวจสอบนำไปสู่คำตอบ 2 ข้อ คือการสร้างรูปแบบใหม่ หรือ การปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบเดิม สำหรับการตรวจสอบรูปแบบในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการใช้ตัว บุคคลหรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ

ดังนั้นสรุปได้ว่า คำว่า “รูปแบบ” หรือ “Model” สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึงสิ่งที่ แสดงโครงสร้างและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของรูปแบบ ขอบข่าย ภาระงาน และกระบวนการ ในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาในโรงเรียนชายโอกาสทางการศึกษา เพื่อช่วยให้สามารถวิเคราะห์และเข้าใจการบริหาร สถานศึกษาได้ดีและง่ายยิ่งขึ้น โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีระบบไปสู่การพัฒนารูปแบบการบริหาร จัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ โดยการศึกษา สํารวจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างรูปแบบ การตรวจสอบรูปแบบ ซึ่งในการตรวจสอบรูปแบบนั้นเป็นขั้นตอนที่จะทำให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมา มี ความถูกต้องสมบูรณ์และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบความ เหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบไปด้วยผู้ที่เป็นนักวิชาการ ผู้ที่กำกับดูแลนโยบาย การศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ซึ่งต้องอาศัย ข้อคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถในการวิเคราะห์วิจารณ์ได้อย่าง ลึกซึ้งในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ

การสนทนากลุ่ม(Focus Group)

การสนทนากลุ่ม พิเชษฐ์ วงศ์เกียรติขจร (2559 : 271 – 282) กล่าวไว้ว่า เป็นการค้นคว้า หาข้อมูลเชิงคุณภาพแบบหนึ่ง ด้วยการเชิญกลุ่มบุคคลที่มีความรอบรู้ในเรื่องที่ทำการวิจัยเป็นอย่างดี และ ผ่านการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนประชากรศึกษา กลุ่มละประมาณ 10 – 12 คน โดยการจัดให้มีการ ประชุมร่วมปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นในประเด็นคำถามที่เป็นปัญหาตาม วัตถุประสงค์ในการวิจัย ซึ่งการดำเนินการสนทนากลุ่มผู้วิจัยควรรับหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการเอง เพราะ

เป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวในประเด็นปัญหาวิจัยเป็นอย่างดี และสามารถนำประเด็นคำถามไปสอบถาม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่เชิญมาให้รายละเอียดข้อมูลที่ต้องการ ด้วยวิธีการช่วยกันระดมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นให้ข้อมูลใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ในแง่มุมต่าง ๆ ที่หลากหลายได้อย่างอิสระ การสนทนากลุ่มเป็นการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพแบบเจาะลึกกับกลุ่มคนจำนวนน้อยที่ได้ถูกเลือกมารวมกัน และถกปัญหาหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งที่หลากหลายมาก ตั้งแต่เรื่องเบา ๆ เช่นอาหารการกินจนถึงเรื่องความปลอดภัยทางชีวิต เป็นการศึกษาข้อมูลอย่างลึก ๆ ซึ่งเป็นรายละเอียดที่การวิจัยเชิงสถิติไม่สามารถติดตามและเข้าใจได้ ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มช่วยอุดช่องว่างด้านข้อมูลสนเทศที่ขาดหายไปในการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้นการจัดสนทนากลุ่มจึงหมายถึงกลุ่มคนที่เป็นผู้รู้มีลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม อาชีพ หรือคุณลักษณะภูมิหลังต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกันที่สุด และคาดว่าเป็นกลุ่มที่สามารถตอบประเด็นคำถามที่นักวิจัยสนใจได้ดีที่สุด สมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่ม ระหว่าง 7 – 8 คน เป็นกลุ่มที่มีลักษณะโต้ตอบและโต้แย้งกัน ก่อให้เกิดการสนทนาที่เปิดกว้างที่จะให้ทุกคนอภิปรายวิพากษ์วิจารณ์ได้อย่างทั่วถึง สำหรับกลุ่มคนจำนวน 10 – 12 คน มีลักษณะเป็น กลุ่มใหญ่ วงสนทนาอาจจะมีการแบ่งกลุ่มย่อย อาจจะมีการพูดคุยกันเองมากขึ้น จะทำให้ขาดความ เป็นเอกภาพและลำบากในการนั่งสนทนาเป็นกลุ่ม และยากต่อการสรุปประเด็นปัญหาสำคัญหรือ วิเคราะห์ข้อมูล ประเด็นปัญหาสำคัญที่เป็นคำถามจะได้รับความรู้โดยการฟังและการสังเกต ปฏิกริยาโต้ตอบของคนได้อย่างละเอียดลึก ซึ่งการกระตุ้นให้คนหันมาสนใจสิ่งเดียวกัน และมาแสดง ความคิดเห็นร่วมกัน พิธีกรจะเป็นผู้ที่คอยซักถาม และจุดประเด็นการสนทนาในกลุ่มตลอดไปจนจบ การสนทนา การสนทนาต้องจัดเตรียมแนวคำถามเอาไว้เรียบเรียงคำถามให้เป็นข้อคำถามให้ต่อเนื่องง่ายต่อการถามวิเคราะห์ เช่น ถามประเด็นปัญหาให้อยู่ในกรอบของการวิจัยให้เป็นประเด็น ๆ ไปตามลำดับก่อนหลัง การถามที่ดีควรถามตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยของแต่ละข้อ ซึ่งทำให้ สะดวกในการนำไปวิเคราะห์ ก่อนจบการสนทนา ผู้ดำเนินรายการอาจเพิ่มเติมคำถามเสริมได้แต่ต้องไม่เป็นคำถามที่ยาว หรือมีจำนวนคำที่มากจนเกินไป คำถามเสริมนี้อาจจะเป็นคำถามที่ไม่ได้ เตรียมมาก่อน แต่ถามในเรื่องที่ปรากฏขึ้นมาระหว่างการสนทนา เป็นเรื่องที่ควรจะได้รับคำตอบ อย่างละเอียดชัดเจน สำหรับองค์ประกอบการจัดสนทนากลุ่มประกอบด้วย

1. การกำหนดเรื่องที่จะทำการศึกษา การกำหนดหัวข้อเรื่องนี้้อาจจะเกิดมาจากสภาพปัญหาต่าง ๆ ของสังคมในขณะนั้น หรือเรื่องที่ผู้วิจัยสนใจ ตลอดจนแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ
2. กำหนดประเด็นหรือตัวแปร หรือตัวบ่งชี้ที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา เพื่อมาสร้างเป็นแนวทางในการดำเนินการสนทนา
3. แนวคำถามหรือกรอบคำถาม คือแนวทางในการสนทนากลุ่มซึ่งได้จากการนำคำถาม ที่ร่างไว้มาเรียบเรียงเป็นข้อย่อยจัดเป็นลำดับ หรือผูกเป็นเรื่องราว เพื่อการสนทนาเป็นขั้นตอน และจัดตามลำดับความคิดเป็นหมวดหรือหัวข้อใหญ่

4. แบบคัดเลือกผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาเป็นแนวทางในการคัดเลือกสมาชิกเพื่อเข้าร่วมในกลุ่มสนทนาที่ถือว่าเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในการศึกษาครั้งนี้ ได้ตรงวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด

5. บุคลากรในการจัดสนทนากลุ่มในการจัดสนทนากลุ่มแต่ละครั้งควรประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้ คือ

5.1 พิธีกร เป็นผู้ถามคำถามและเป็นผู้นำตลอดจนกำกับการสนทนาของกลุ่มให้เป็นไปตามแนวทางของหัวข้อการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนละเอียดที่สุดในเวลาที่กำหนด พิธีกรจะต้องเป็นผู้รู้จักปัญหา รู้จักทฤษฎี และรู้จักควบคุมประเด็น ควบคุมการสนทนาแบบกลุ่ม เป็นอย่างดี

5.2 ผู้จัดบันทึกคำสนทนา เป็นผู้ที่คอยจัดบันทึกคำสนทนา จะทำหน้าที่จดคำพูดที่จะจดบันทึกตลอดจนการจดอากัปกิริยาท่าทางของสมาชิกผู้เข้าร่วมกลุ่มด้วย เพราะการไม่พูดและการนั่งเฉย ๆ อาจไม่ใช่ไม่มีความเห็น เพราะแววตาท่าทางก็อาจจะแสดงถึงความเห็นหรือคำตอบได้ การพยักหน้า การส่ายหน้า และสีหน้าก็เป็นการแสดงออกถึงคำตอบได้ ผู้จัดบันทึกคำสนทนาต้อง จดบันทึกสิ่งเหล่านี้ด้วย ข้อบันทึกของผู้จัดบันทึกนี้จะสามารถใช้อ่านเป็นข้อสรุปของการสนทนา กลุ่มในแต่ละครั้งได้ และก็สามารถนำไปประกอบการถอดเทปข้อมูลได้

5.3 เจ้าหน้าที่บริการทั่วไป และผู้คอยกันผู้ที่จะเข้ามาร่วมวงในกลุ่ม โดยไม่ได้รับเชิญ เป็นบุคคลที่คอยเฝ้าอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่อยู่ในวงสนทนา มีหน้าที่คอยบริการน้ำดื่ม ขนม บันทึกรูปภาพ ตลอดจนคอยกันไม่ให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องในวงสนทนากลุ่มเข้าไปเสนอความคิดเห็นในกลุ่ม หรือเข้าไปรบกวนสมาธิของสมาชิกในกลุ่ม

6. อุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูล ในการจัดสนทนากลุ่ม อุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูล คือ เทปบันทึกเสียง เพราะในวงสนทนานั้น ตลอดการดำเนินกลุ่มสนทนาจะมีการถกประเด็น ปัญหาการโต้แย้ง เป็นกระแสความคิดสวนกันไปสวนกันมาหลายเสียงหลายความเห็น ดังนั้นจึงต้องบันทึกเสียงเอาไว้ เพราะคำตอบที่เป็นกระแสโต้แย้งหรือการถกประเด็นกันด้วยเหตุผลและการแสดงความสอดคล้องเห็นด้วย สิ่งเหล่านี้เป็นหัวใจสำคัญของการสนทนากลุ่ม

7. อุปกรณ์เสริม เป็นอุปกรณ์ที่ช่วยให้วงสนทนากลุ่มดำเนินไปด้วยบรรยากาศราบรื่น และดูเป็นธรรมชาติไม่เคร่งเครียด สร้างบรรยากาศให้เป็น “การนั่งจับเข่าคุยกัน” อุปกรณ์ที่จะช่วย เสริมการสนทนากลุ่มให้ดูเป็นธรรมชาติก็ได้แก่ น้ำดื่ม ขนม ของขบเคี้ยวเล็ก ๆ น้อย ๆ หรืออาจจะ รวมถึงรูปภาพ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มได้เข้าใจเรื่องหรือประเด็นที่เราสนใจจะถามมากยิ่งขึ้น

8. สถานที่ที่จะจัดสนทนากลุ่ม ควรมีการกำหนดให้แน่นอน ศึกษาในท้องถิ่นหรือ หมู่บ้าน ไหนก็จัดกลุ่มที่นั่นให้สะดวกแก่สมาชิกกลุ่มมากที่สุด

9. ของก้านลหรือของที่ระลึก มอบไว้ก่อนจากกัน

10. ระยะเวลาของการดำเนินการจัดสัมมนากลุ่ม พิธีกรควรจะใช้เวลาในการสนทนาที่เหมาะสมไม่มากเกินไปประมาณ 2 ชั่วโมง กับ 15 นาที นับตั้งแต่เริ่มคำถามแรกรวมระยะเวลาตั้งแต่ต้อนรับสมาชิกกลุ่มจนจบการสนทนาประมาณ 2 ชั่วโมงกับ 30 นาทีพอดี เพราะถ้าช้าหรือนานกว่านี้ สมาชิกกลุ่มจะเหนื่อยล้า คำตอบที่ได้ตอนท้ายจะเป็นคำตอบที่สັกแต่ว่า ตอบ ๆ หรือตอบโดยไม่ค่อยได้ตั้งใจคิดก่อน เพื่อให้เสร็จสิ้นการสนทนาและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะน้อยลง การดำเนินการสนทนากลุ่มประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. แนะนำตนเองและทีมงาน ประกอบด้วย พิธีกร ผู้จัดบันทึก และผู้บริการทั่วไป โดยปกติ ไม่ควรให้มีผู้สังเกตการณ์ อาจมีผลต่อการแสดงออก

2. อธิบายถึงจุดมุ่งหมายในการมาสัมมนากลุ่มวัตถุประสงค์ของการศึกษา

3. เริ่มเกริ่นนำด้วยคำถามอุ่นเครื่องสร้างบรรยากาศเป็นกันเอง

4. เมื่อเริ่มคุ้นเคยเริ่มคำถามในแนวการสนทนาที่จัดเตรียมไว้

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าการสนทนากลุ่มเป็นการประชุมเสวนาอภิปราย ถกเถียง แสดงความคิดเห็นที่หลากหลายเป็นไปอย่างธรรมชาติ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลประเด็นปัญหาที่เป็นจริงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 โดยได้ใช้การวิจัยแบบวิธีผสม (Mixed Methods Research) โดยมีวิธีการดำเนินงาน 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

ขั้นตอนที่ 4 การยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

ในขั้นตอนนี้ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ดังนี้

1.1 สภาพปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

1.2 แนวคิดในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ตารางวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวกับเนื้อหาการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความเรียง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

โดยศึกษาสภาพบริบทของโรงเรียนและแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านปัจจัยนำเข้าซึ่งประกอบด้วย งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคลากร งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป ด้านกระบวนการด้านผลผลิต และสภาพแวดล้อม ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต4 ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จได้รับการคัดเลือกให้นำผลงานไปนำเสนอผลงานในระดับภาคใต้และระดับชาติ โดยการคัดเลือกโรงเรียนที่มีบริบทการบริหารที่แตกต่างกัน จำนวน 5โรงเรียน เป็นตัวแทนอำเภอละ 1 โรงเรียน ได้แก่

1. โรงเรียนบ้านวังลู่ อำเภอพรหมคีรี
2. โรงเรียนบ้านเขายวนเฒ่า อำเภอสิชล
3. โรงเรียนวัดเทวดาราม อำเภอท่าศาลา
- 4.โรงเรียนชุมชนวัดบางคู อำเภอขนอม
- 5.โรงเรียนเคียงศิริ อำเภอนบพิตำ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1) แบบศึกษาเอกสารเพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

2) แบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง(Semi – Structured Interview)โดยมีวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์

2) กำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

3) นำร่างแบบศึกษาเอกสารและแบบสัมภาษณ์การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสม

4) นำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไข แบบศึกษาเอกสารและแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (ภาคผนวก ข :) เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview) และการวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะการศึกษาก่อนลงภาคสนาม และการศึกษาภาคสนาม โดยมีรายละเอียดแต่ละระยะ ดังนี้

3.1 ระยะการศึกษาก่อนลงภาคสนาม มีขั้นตอน ดังนี้

1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ก่อนลงภาคสนาม ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างเป็นกรอบแนวทางในการสังเกตปฏิสัมพันธ์และปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดในสนามสร้างแนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) การเลือกสนาม ผู้วิจัยได้เลือกโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารตามเกณฑ์ และมีการติดต่อประสานงานโรงเรียนผ่านสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 เพื่อขออนุญาตเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3) การเตรียมตัวทำงานภาคสนามเพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพครั้งนี้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนตรงตามความเป็นจริงและประหยัดเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดเตรียมรายละเอียดต่าง ๆ ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น แบบบันทึกการสัมภาษณ์แบบบันทึก การศึกษาเอกสาร และอุปกรณ์ประกอบการสัมภาษณ์ เช่น เครื่องบันทึกเสียง กล้องบันทึกภาพ เป็นต้น

3.2 ระยะการศึกษภาคสนาม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1) การสร้างความสัมพันธ์การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นกระบวนการดำเนินการที่ต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลจะช่วยให้ผู้วิจัยเข้าถึงข้อมูลที่สะท้อนปรากฏการณ์จริงเกี่ยวกับการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยแท้จริง

2) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ลุ่มลึก มีความชัดเจนเพียงพอที่จะตอบปัญหาการวิจัยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เอกสาร โดยมีรายละเอียดในการศึกษา ดังนี้

2.1) การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยกำหนด

ประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพและแนวทางในทางการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ดังนี้

- การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน โดยกำหนดประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารจัดการสถานศึกษา

- การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและนักเรียน

2.2) การวิเคราะห์เอกสาร ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากเอกสารซึ่งประกอบด้วยแผนกลยุทธ์ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รายงานผลการประเมินคุณภาพการจัดการสถานศึกษาหลักสูตรของสถานศึกษา รายงานผลการดำเนินงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสารสนเทศอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา สภาพและแนวทางของการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพให้กับนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนาความเรียง

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

การศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 เป็นการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาถึงแนวปฏิบัติ หรือวิธีปฏิบัติในการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านปัจจัยนำเข้า ซึ่งประกอบด้วย งานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และสภาพแวดล้อม

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ หรือประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยคัดเลือกจากผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

1.1 ผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นผู้บริหารระดับ ผู้อำนวยการสำนักเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่กำกับดูแลด้าน นโยบายระดับเขตพื้นที่หรือสูงกว่า จำนวน 3 คน

1.2 ผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ที่กำกับ ดูแลด้านนโยบายระดับเขตพื้นที่หรือสูงกว่า หรือผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ สถานศึกษาเพื่องานอาชีพ จำนวน 3 คน

2.3 นำร่างแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงาน อาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความ สมบูรณ์

2.4 นำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุง แก้ไขแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 และ จัดทำฉบับสมบูรณ์

2.5 นำแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ปรับแก้เรียบร้อยแล้ว ไปใช้ทดลองเก็บข้อมูล

2.6 นำแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษาส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ที่นำไปสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง และนำเสนออาจารย์ ที่ปรึกษา

2.7 นำแบบสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ที่สมบูรณ์ไปใช้เก็บข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอความอนุเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ในการออกหนังสือเพื่อนัดหมายการสัมภาษณ์

3.2 ประสานกับผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์

3.3 เข้าพบผู้ผู้บริหารสถานศึกษา ในวันเวลา และสถานที่ ตามที่นัดหมายไว้เพื่อสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการบันทึก และนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอแบบพรรณนำความเรียง

ขั้นตอนที่ 4 การยกกร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

การยกกร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 -3 มาดำเนินการ ดังนี้

1. นำผลที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ในขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3 มาสังเคราะห์และยกกร่างรูปแบบ

2. นำร่ากร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ได้นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

3. ปรับ แก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และจัดทำเป็นรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบร่ากร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

การดำเนินการตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ
สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

การดำเนินการตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 11 คน โดยคัดเลือกจากบุคคลที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

1.1 เป็นหรือเคยเป็นผู้บริหารที่กำกับนโยบายระดับ ที่ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 6 คน

1.2 เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จได้รับการยอมรับในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 ร่าง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 (ภาคผนวก ง :)

2.2 ประเด็นสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) มีวิธีการสร้าง ดังนี้

1) วิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 เพื่อกำหนดประเด็นสัมมนา

2) สร้างประเด็นสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความถูกต้องและความสมบูรณ์

3) นำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไข

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ในการทำหนังสือถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อขอเชิญเข้าร่วมสัมมนา

3.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอเชิญเข้าร่วมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิ โดยแนบ

1) โครงร่างวิทยานิพนธ์ฉบับย่อ

2) ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

3) ประเด็นการสนทนากลุ่ม

3.3 ผู้วิจัยประสานผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อแจ้ง และยืนยันการเข้าร่วมสนทนากลุ่มอีกครั้งทางโทรศัพท์

3.4 ดำเนินการสนทนากลุ่มในวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ. 2562 เวลา 09.00 – 12.00 น.

ณ โรงแรมราวี อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยในการดำเนินการสนทนากลุ่มในครั้งนี้ ประธาน คือศาสตราจารย์ ดร. ฐาปนา บุญหล้าผู้ทำหน้าที่ดำเนินการสนทนา คือรองศาสตราจารย์ ดร.วีระยุทธ ชาทะกาญจน์ ผู้วิจัยเป็นผู้นำเสนอร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ผู้ทำหน้าที่บันทึกเสียงและถ่ายภาพ คือนายวิสุทธิศักดิ์ หวานพร้อม และผู้จัดบันทึกการสนทนากลุ่มคือ นายณชธร รอบคอบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาฉันทามติ (Consensus) ให้ความเห็นชอบหรือเพิ่มเติมประเด็นของร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

ขั้นตอนที่ 6 การตรวจสอบความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

การตรวจสอบความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 เป็นการตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 20 คน โดยกำหนดคุณสมบัติกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 20 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย (ภาคผนวก จ :)

2.1 การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 เพื่อหาระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2 แบบสอบถามเพื่อความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 โดยมีวิธีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1) ผู้วิจัยนำการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มากำหนดประเด็นคำถาม

2) ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเพื่อความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม

4) ผู้วิจัยปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช ในการทำหนังสือถึงผู้บริหารโรงเรียน เพื่อขอเชิญเข้าร่วมประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น

3.2 ผู้วิจัย ส่งหนังสือขอเชิญเข้าร่วมประชุมรับฟังความคิดเห็นถึงผู้บริหารโรงเรียนโดยแนบ

1) รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

2) แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้และความมีประโยชน์รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

3.3 ผู้วิจัยประสานผู้บริหารโรงเรียน เพื่อแจ้งและยืนยันการเข้าร่วมสัมมนารับฟังความคิดเห็นอีกครั้ง

3.4 ดำเนินการสัมมนารับฟังความคิดเห็นโรงเรียน ดังนี้

ในวันศุกร์ที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2562 เวลา 13.30 -16.30 น. ณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ผู้เข้าร่วมสัมมนาเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัด นครศรีธรรมราช

3.5 ดำเนินการประชุมรับฟังความคิดเห็น โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้นำเสนอรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

เชิญผู้เข้าร่วมประชุมร่วมแสดงความคิดเห็นและตรวจสอบความเป็นไปได้และความมีประโยชน์การนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ด้วยแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

3.6 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ที่ได้รับกลับคืนมา จากผู้เข้าร่วมสัมมนา 20 คน มีความสมบูรณ์ จำนวน 20ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตาม ดังนี้

ระดับดีมาก 5 คะแนน

ระดับดี 4 คะแนน

ระดับปานกลาง 3 คะแนน

ระดับน้อย 2 คะแนน

ระดับน้อยที่สุด 1 คะแนน

โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50– 5.00 หมายถึง การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีความเป็นไปได้และมีความมีประโยชน์ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50– 4.49 หมายถึง การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีความเป็นไปได้และมีความมีประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50– 3.49 หมายถึง การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีความเป็นไปได้และมีความมีประโยชน์อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50– 2.49 หมายถึง การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีความเป็นไปได้และมีความมีประโยชน์อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00– 1.49 หมายถึง การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีความเป็นไปได้และมีความมีประโยชน์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินความเป็นไปได้ ความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการ สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไปและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าไม่เกิน 1.00 ถือว่าผ่านการประเมินตามเกณฑ์ (เทียม จันท์ พานิชย์ผลินไชย, ม.ป.ป : 183) ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ผู้วิจัยนำเสนอตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สภาพและแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 รายละเอียดของผลการวิจัยในแต่ละตอนเป็นดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพและแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

สภาพและแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ผู้วิจัยได้นำเสนอเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

ขั้นตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี

ขั้นตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

รายละเอียดผลการวิจัยในแต่ละส่วนเป็น ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาลำปางเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จากการสังเคราะห์ เอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาลำปางเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 สรุปได้ดังนี้

แนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งฝึกทักษะด้านการประกอบอาชีพให้ผู้เรียน โดยมุ่งหวังให้เรียนเกิดทักษะด้านฝีมือ มีความขยันอดทนและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพจัดได้ในทุกระดับตั้งแต่ระดับประถมศึกษาโดยเป็นการให้ผู้เรียนมีความรู้และเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้งานและพื้นฐานอาชีพหรือบูรณาการในสาระวิชาอื่น นอกจากนั้น แล้วยังสามารถจัดในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้อีกด้วย ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นการให้ผู้เรียนค้นหาความถนัดหรือความชอบในการประกอบอาชีพ โดยโรงเรียนสามารถจัดไว้ในสาระการเรียนรู้งานและพื้นฐานอาชีพ การจัดหลักสูตรสาระเพิ่มเติมโดยการพัฒนาหลักสูตรการสอนวิชาชีพต้องมีความสอดคล้องกับสภาพบริบทหรืออาชีพในท้องถิ่น และสัมพันธ์กับภาคการตลาดความต้องการแรงงานในพื้นที่และอาศัยความร่วมมือกับเครือข่ายทั้งสถานประกอบการ ผู้ประกอบการสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนอาชีพ ซึ่งในหลายประเทศมีการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพให้กับผู้เรียนให้กับเด็กเพื่อเป็นทางเลือกให้กับเด็กในการตัดสินใจเรียนต่อสายสามัญหรือสายอาชีพหรือทำงานได้ตั้งเช่นองค์กรเอกชนในออสเตรเลีย จัดทำโครงการช่วยเหลือเยาวชนที่ตกงาน ให้ได้รับการฝึกฝนและทำงานหรือในประเทศประเทศอังกฤษได้จัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเพื่อการประกอบอาชีพอย่างมากมาย ได้แก่ การศึกษาและฝึกอบรมการประกอบอาชีพเบื้องต้นสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (IVET at lower secondary level) สำหรับประเทศไทยมีการส่งเสริมการเรียนอาชีพในโรงเรียน แต่ส่วนใหญ่เป็นการเรียนการสอน ผ่านกิจกรรม เช่น การทำโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน การเย็บปักถักร้อย ไม่มีรูปแบบการจัดการสอนอาชีพให้กับเด็กที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้หลังจบการศึกษา ส่วนของวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษามีการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กที่จบการศึกษาภาคบังคับให้เรียนในหลายสาขาอาชีพ ทั้งงานช่างงานเกษตร งานบริการ โดยจัดให้มีการเรียนการสอน ทั้งในวิทยาลัย และสถานประกอบการในปัจจุบันมีการพัฒนาการเรียนการสอนอาชีพให้กับเด็กที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในรูปแบบเตรียมอาชีวศึกษา (Pre - Vet) โดยให้นักเรียนเริ่มเรียนวิชาสายอาชีพในมัธยมศึกษาปีที่ 2 และเก็บสะสมหน่วยกิตไว้สำหรับเรียนต่อในอนาคตแนวคิด การบริหารจัดการสถานศึกษาแนวคิดการบริหารจัดการสถานศึกษามีแนวคิดดังนี้ คือการบริหารแบบมีส่วนร่วมและ แนวคิดทฤษฎีระบบ มีรายละเอียดดังนี้

การบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน เป็นการบริหารตามการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนตามปกติ แบ่งงานได้เป็นบริหารงาน 4 ด้านได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป โดยกระบวนการบริหารประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และ การปรับปรุง (Act) เน้นการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทฤษฎีระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) สภาพแวดล้อมและผลผลิต (Output) เป็นการทำงานด้วยระบบที่มีความสัมพันธ์กันในองค์การจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามองค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สรุปได้ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1. ปัจจัยนำเข้า การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีการบริหารงาน 4 ด้านตามโครงสร้างการบริหารโรงเรียนนิติบุคคลในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ งานวิชาการ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสอดคล้องกับอาชีพ ในท้องถิ่นและสอดคล้องการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติโดยเปิดโอกาสให้เครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ควรจัดกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง มีการเสริมสร้างทัศนคติในการประกอบอาชีพมีความคิดสร้างสรรค์ และมีคุณธรรม ความขยันหมั่นเพียร โดยยึดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการวัดผลประเมินผลโรงเรียนควร มีการวัดผลประเมินผลในด้านทักษะการปฏิบัติและความรู้โดยการสังเกตการทำงานและผลงานที่เกิดจากการปฏิบัติของนักเรียนและมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพบริบทของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนควรมีการนำหลักสูตรของ สถาบันอาชีวศึกษามาปรับใช้โดยการทำให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติมีการวัดผลตามสภาพจริง และมีการฝึกงานในสถานประกอบการ งานบริหารงานบุคคล โรงเรียนมีการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับการ จัดการเรียนการสอนด้านอาชีพโดยความร่วมมือกับสถาบันอาชีวศึกษาหรือสถานประกอบการในการพัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่มีความเชี่ยวชาญในอาชีพได้มีส่วนร่วมในการสอนวิชาชีพในโรงเรียน งานงบประมาณ การจัดสรรทรัพยากรและการระดมทรัพยากร ควรจัดสรรและระดม ทรัพยากร เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อส่งเสริมงานอาชีพโรงเรียนเป็นการเฉพาะและสนับสนุนให้มีการนำทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีการแลกเปลี่ยน หรือทำข้อตกลงร่วมกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและเอกชน ในการใช้ทรัพยากรร่วมกันในการจัดการสถานศึกษาซึ่งในการจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพในต่างประเทศรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณ เป็นการเฉพาะ เพื่อสนับสนุนหรือโรงเรียนมีชัยพัฒนาได้จัดสรรงบประมาณใช้ในการก่อสร้าง แปลงเกษตรเพื่อขจัด ความยากจน และจัดตั้งเงินกองทุนประจำโรงเรียนเพื่อสนับสนุนเงินลงทุนใน การทำธุรกิจ นักเรียนสามารถกู้ยืมเงินไปลงทุนทำธุรกิจงานบริหารทั่วไป การมีส่วนร่วม การ

ประสานงาน และการสร้างเครือข่ายการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพกับเครือข่ายทั้งในท้องถิ่นและนอกท้องถิ่น ทั้งภาครัฐและเอกชน อย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งด้านองค์ความรู้ การบริหารจัดการและการสนับสนุน ด้านการตลาด อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 2. กระบวนการ ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) 1. เป็นกระบวนการทำงานโดยการมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงานหรือเครือข่ายที่สนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่อวางแผนการพัฒนา 2. มีการกำหนดเป้าหมาย ขั้นตอนการปฏิบัติ การติดตามผล เพื่อให้เด็กนักเรียนให้มีทักษะงานอาชีพ ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Do) เป็นการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ โดยการทำงานบนความร่วมมือของเครือข่าย ต่าง ๆ ที่สนับสนุนการจัดการสถานศึกษา ทั้งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หน่วยงาน องค์กร คณะ ครู ผู้ปกครอง ชุมชน ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) 1. เป็นการติดตามตรวจสอบการทำงานทุกขั้นตอน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้ 2. มีการรายงานผลการดำเนินงานในทุกระยะ ๆ ซึ่งเป็นการประเมินในระหว่างการดำเนินงานจะทำให้การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพบรรลุเป้าหมาย ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (Act) เป็นการนำผลจากการตรวจสอบนำไปปรับปรุงโดยการร่วมมือของทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะด้านอาชีพ เมื่อดำเนินการตามขั้นทั้ง 4 แล้ว จะต้องนำเสนอผลการดำเนินงานของโรงเรียนให้กับหน่วยงานต้นสังกัดเครือข่าย ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับรู้ ชื่นชมในความสำเร็จร่วมกัน ซึ่งกลไกสู่ความสำเร็จคือการประสานงาน (Coordinating) เป็นการประสานงานกับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่าย คณะครู และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของกระบวนการ

องค์ประกอบที่ 3. ผลผลิต 1. ผลผลิตด้านคุณภาพของผู้เรียน 1) ผู้เรียนมีความรู้ที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ ทั้งอาชีพในท้องถิ่นและอาชีพ สำคัญ ในการพัฒนาประเทศ 2) ผู้เรียนมีเจตคติ ความคิดสร้างสรรค์มีความขยันอดทน และมีทักษะที่สามารถนำไป ประกอบอาชีพได้ 3) ผู้เรียนมีรายได้ระหว่างเรียน 2. ผลผลิตด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ 1) สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางการพัฒนาของชุมชน 2) สถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนองค์ความรู้ด้านอาชีพ การเป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้ปกครองและชุมชน

องค์ประกอบที่ 4. สภาพแวดล้อม 1. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ให้การสนับสนุน มีนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน 2. หน่วยงานต้นสังกัดมีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องทุกปี 3. โรงเรียนยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐในพื้นที่และเอกชน ทั้งองค์ความรู้ บุคลากร และงบประมาณ ขั้นตอนที่ 2 ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ

สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดีผลการศึกษาศาภาพ และแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยศึกษาตามองค์ประกอบ สรุปได้ดังนี้ ด้านบริบทสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบท นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ทุรกันดาร ห่างไกล การเดินทางยากลำบากสำหรับสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่วนใหญ่เปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีอัตราการเรียนต่อในสายอาชีพและสายสามัญที่ค่อนข้างต่ำ สำหรับข้าราชการครู ส่วนมากเป็นข้าราชการครูที่ได้รับการบรรจุใหม่ มีอายุราชการน้อยอยู่ระหว่าง 1 – 10 ปี เท่านั้นทำให้โรงเรียนประสบปัญหาการพัฒนาที่ต่อเนื่องครูมีการโยกย้ายบ่อย สำหรับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนพบว่าชุมชนมีอาชีพทำสวนยางพารา และสวนผลไม้ มีฐานะยากจนแต่ชุมชนให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาดี ทั้งด้านแรงงาน ภูมิปัญญาในการสนับสนุนโรงเรียนในบางโรงเรียนมีโครงการของหน่วยงานของรัฐที่ตั้งในชุมชนให้การสนับสนุน

องค์ประกอบด้านที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย คือ งานบริหารสถานศึกษา การบริหารสถานศึกษา ผลการศึกษาโรงเรียนที่บริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน พบว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีการจัดการศึกษาตามขอบข่ายและภารกิจงานตามแบบสถานศึกษาโดยทั่วไป สำหรับงานด้านการส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน โรงเรียนดำเนินงานตามขอบข่ายและภารกิจดังนี้ ด้านวิชาการ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษาในลักษณะโรงเรียนทั่วไป เน้นการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลาง มีกิจกรรมส่งเสริมงานอาชีพด้านการเกษตร เพื่ออาหารกลางวันหรืออาชีพในท้องถิ่น เช่น งานประดิษฐ์งานทำสวน งานจักสานที่ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มุ่งเน้นผลผลิตมากกว่ากระบวนการเรียนการสอน แต่มีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมงานอาชีพในสาระเพิ่มเติม โดยให้มีความสอดคล้องกับสภาพบริบทโรงเรียนส่วนใหญ่มีการพัฒนาหลักสูตรสาระวิชาเพิ่มเติม ซึ่งเป็นตามความถนัดและความสนใจของครูมากกว่าความต้องการของตลาดแรงงานและข้อค้นพบเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนยังเป็นลักษณะของหลักสูตรทั่ว ๆ ไปที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากผลทดสอบระดับชาติทำให้การสอนงานอาชีพในโรงเรียนเป็นเพียงแค่งิจกรรมเท่านั้น ไม่มีรูปแบบการจัดการศึกษาที่ชัดเจนและไม่ส่งผลให้กับเด็กที่จบการศึกษาแล้วนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้อย่างแท้จริง

2) ด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องการสอนงานอาชีพ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยีในระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้นมีการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระเพิ่มเติมที่โรงเรียนจัดทำขึ้น ซึ่งการจัดการเรียนการสอนยังมีลักษณะการจัดกิจกรรมที่สอนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติมีการเชิญผู้ที่มีความรู้ในสาขาวิชาชีพทั้งจากภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่สนับสนุน เช่น วิทยาลัยการอาชีพ มาถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียน เช่น โรงเรียนบ้านวังลุง อำเภอพรหมคีรี ร่วมกับวิทยาลัยการอาชีพพรหมคีรี จัดการเรียนการสอนสายอาชีพให้กับนักเรียนแต่มีปัญหาและอุปสรรค คือการจัดการเรียนการสอนมักประสบกับปัญหาการขาดแคลนวัสดุฝึก เครื่องมือและบุคลากรขาดความรู้ในด้งานอาชีพ และขาดความต่อเนื่องของกิจกรรมและโรงเรียนยังมุ่งเน้นจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรปกติทั่วไป

3) ด้านการวัดผลประเมินผล การวัดผลประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางและมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับผลของการทดสอบระดับชาติ สำหรับการสอนอาชีพในโรงเรียน พบว่าโรงเรียน ไม่ได้จัดทำระเบียบเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับงานอาชีพ แต่ถ้าหากโรงเรียนได้มีการนำหลักสูตรระยะสั้นของสถาบันอาชีวศึกษามาใช้ก็จะมีผลประเมินผลตามหลักสูตรนั้น ๆ ด้านบริหารงานบุคคล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีการพัฒนาครูตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเน้นการพัฒนาในกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ เหมือนกับโรงเรียนทั่วไป โรงเรียนไม่มีการพัฒนาครู ในเรื่องการสอนงานอาชีพเป็นการเฉพาะนอกจากนั้นไม่ค่อยพบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีคุณลักษณะที่เป็นผู้บริหารที่มีอุดมการณ์ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพให้พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เป็นนักประสานงาน เพื่อระดมทรัพยากรและระดมเครือข่ายที่จะสนับสนุนการจัดการสถานศึกษา รู้จักเลือกใช้ทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอนส่วนการพัฒนาให้มีคุณลักษณะเป็นผู้แสวงหาและเรียนรู้เกี่ยวกับการสอนงานอาชีพ การเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี การประสานงานกับภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวิทยากรภายนอก เพื่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครูส่วนใหญ่เป็นครูที่มีอายุราชการไม่มาก จึงมีความใฝ่รู้ที่จะเรียนรู้และทุ่มเทเวลาให้กับการจัดกิจกรรมการสอนได้มากการสร้างขวัญและกำลังใจและการสร้างแรงจูงใจให้กับครูนั้น โรงเรียนมีการสร้างบรรยากาศให้ครูได้อยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุข

ด้านบริหารทั่วไป การบริหารทั่วไปของโรงเรียน ด้านการมีส่วนร่วม การประสานงาน และการสร้างเครือข่าย โรงเรียนมีการบริหารแบบการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งในชุมชนทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน ผู้ปกครอง มีการประสานงานกับเครือข่ายทั้งในและนอกโรงเรียน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษาแต่ปัญหาที่พบคือการประสานงาน ที่ไม่ชัดเจน หรือการขาดการวางแผนร่วมกันของหน่วยงาน ทำให้เกิดปัญหาเรื่องเวลาหรือกิจกรรมของหน่วยงานอื่นไม่ตรงกับแผนงานกิจกรรมของโรงเรียน ทำให้การบริหารจัดการของโรงเรียนไม่เป็นไปตามแผนงานของโรงเรียนที่กำหนดไว้

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ โรงเรียนมีการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพใช้วงจรบริหารคุณภาพ มีอยู่ 5 ขั้นตอน และมีการสร้างเครือข่ายเป็น กลไกการขับเคลื่อน มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) โรงเรียนมีการวางแผนการจัดการศึกษาธิการ กำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ตามแนวทางการพัฒนาการศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป สำหรับการจัดการเรียน การส่งเสริมวิชาชีพนั้น มีการวางแผนการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน โดยกำหนด เป้าหมายให้นักเรียนมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ และการให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนเพื่อช่วยเหลือครอบครัว นอกจากนั้นแล้วโรงเรียนยังนำเอาผลผลิตที่ได้จากการเรียนการสอนให้นักเรียนไปใช้ในการประกอบอาหารสำหรับนักเรียนอีกด้วย

ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ(Do) โรงเรียนดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้ มีการกำหนดหน้าที่และภารกิจของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน โดยมีการแบ่งหน้าที่ นอกจากนั้นแล้วโรงเรียนมีการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการพัฒนาผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) โรงเรียนมีการติดตามตรวจสอบการทำงานทุกขั้นตอน และมีการรายงานผลการดำเนินงานในทุกๆระยะ ๆ โดยมีการรายงานให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับทราบ

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (Act) โรงเรียนมีการประเมินกิจกรรมตามแผนงานและนำไปปรับปรุง เมื่อดำเนินงานครบตามขั้นตอนทั้ง 4 แล้ว โรงเรียนมีการจัดทำรายงาน (Report)ผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ให้กับหน่วยงานต้นสังกัด กลไกสู่ความสำเร็จคือการประสานงาน (Coordinating) โรงเรียนมีการประสานงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่าย หน่วยงานต้นสังกัดในการสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งนี้โรงเรียนขยายโอกาสมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานต่าง ๆ อยู่เสมอ

องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิตด้านผลผลิต ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ ผลผลิตด้านคุณภาพของผู้เรียนและผลผลิตด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

1. ผลผลิตด้านคุณภาพของผู้เรียน คุณภาพของผู้เรียน โรงเรียนมีการกำหนดคุณลักษณะผู้เรียนด้านอาชีพ ไว้ดังนี้

1.1 นักเรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพ โรงเรียนหลายโรงเรียนมีการฝึกทักษะด้านอาชีพให้กับนักเรียน อาทิ การฝึกนักเรียนในการเลี้ยงไก่ ปลูกผัก เลี้ยงกบ การฝึกงานซ่อมผ้า

1.2 นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน โรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนนำสินค้าที่ได้จากการผลิตนำไปขายทั้งในโรงเรียนและชุมชน เพื่อให้ นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน เช่น กรณีโรงเรียนเคียงศิริ อำเภอนบพิตำ ส่งเสริมให้นักเรียนนำพืชผักที่ปลูกไปขายให้กับโครงการอาหาร

กลางวัน ของโรงเรียน หรือนำไปขายให้กับผู้ปกครอง หรือกรณีโรงเรียนวัดเทวदारาม อำเภอท่าศาลา จัดร้านจำหน่ายเสื้อผ้าจากการทำผ้ามัดย้อมจำหน่ายให้ผู้คนที่สนใจ และให้กับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

2. ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

2.1 โรงเรียนมีการจัดการศึกษาที่หลากหลาย การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมงานอาชีพของโรงเรียนมีการสอนงานอาชีพอย่างหลากหลายตามสภาพและบริบท วัฒนธรรมประเพณีเพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน

2.2 โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง องค์กรประกอบที่ 4 สภาพแวดล้อมด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย 2 องค์กรประกอบย่อย คือ 1. สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 2. สภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

1. สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากหลายหน่วยงานในการส่งเสริมการสอนอาชีพในระยะสั้น โดยได้รับการสนับสนุนทั้งด้านองค์ความรู้ งบประมาณ ครู และ บุคลากร ได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานอื่น เช่น การอบรมการเพาะเห็ดจากสำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นต้น ด้านงบประมาณได้รับการสนับสนุนทั้งจากภาครัฐและเอกชน ในทุก ๆ ด้านจากหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงชุมชนและเอกชน

2. สภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4ขาดแคลนอาคารเรียนอาคารประกอบ โรงเรียนไม่มีแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการสอนวิชาชีพที่หลากหลายส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพเกษตรกรรม หรืออาชีพหัตถกรรมตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งอาชีพเหล่านี้ไม่ได้เป็นสินค้าที่ตลาดมีความต้องการในปัจจุบัน เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมมากกว่างานอาชีพ ขั้นตอนที่ 3 ผลการศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการศึกษาแนวการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทาง

การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวทางการจัดการศึกษาตามองค์ประกอบ สรุปดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย คือ งานบริหาร สถานศึกษา การบริหารสถานศึกษา มีขอบข่ายภารกิจที่ต้องดำเนินการ 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านวิชาการ 2. ด้านบริหารงานบุคคล 3. ด้านงบประมาณ และ 4 ด้านบริหารทั่วไป โดยแต่ละด้านโรงเรียนควร ดำเนินงานดังนี้ ด้านวิชาการ การบริหารวิชาการซึ่งเป็นภารกิจหลักหรือหัวใจของการบริหารจัดการ สถานศึกษา ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนควรมีการจัดทำหลักสูตรการส่งเสริม วิชาชีพระียนให้นักเรียนได้เรียนรู้ โดยมีการประสานงานกับวิทยาลัยในสังกัดกรมอาชีวศึกษาในการจัดทำ หลักสูตร หรือการนำ หลักสูตรของวิทยาลัยอาชีวศึกษามาจัดการเรียนการสอน เช่น การนำหลักสูตร ระยะสั้น สอนในโรงเรียน การพัฒนาหลักสูตรควรศึกษาบริบทและความต้องการของตลาดแรงงานใน พื้นที่ เพื่อนำมากำหนดเนื้อหาวิชา ซึ่งสอดคล้องกับ วิทยา จันทรศิลา ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพของโรงเรียน ต้องมีการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาในพื้นที่ และ ได้ยกตัวอย่างการที่ทางสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ให้วิทยาลัยอาชีวศึกษา ในจังหวัด เชียงใหม่ นำร่องการพัฒนาการสอนอาชีพในโรงเรียนร่วมกับโรงเรียนแม่ต๋อน อำเภออมก๋อย 2) การ จัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนวิชาชีพโรงเรียนควรร่วมมือกับวิทยาลัยอาชีวหรือ สถานประกอบการในพื้นที่เพื่อจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ซึ่ง ดร.สมเกียรติ ชอบผล ได้ยกตัวอย่างโรงเรียนบ้านบ่อเปี้ย ที่ร่วมมือกับวิทยาลัยเทคนิค จังหวัดอุดรดิษฐ์ ในการ จัดการเรียนการสอนกันร่วมกับโรงเรียน หรือให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการทำงานในสถาน ประกอบการ นอกจากนั้นควรให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยในการเป็นวิทยากรให้ความรู้กับนักเรียนได้ เรียนรู้เกี่ยวกับงานอาชีพในท้องถิ่น 3) การวัดผลประเมินผล การวัดผลประเมินผลควรมีการวัดผลตาม สภาพจริง โดยการวัดผลจากการปฏิบัติจริง การวัดผลประเมินผลมีความยืดหยุ่นโดยใช้เกณฑ์วัดผล ร่วมกับวิทยาลัยอาชีวศึกษาหรือสถานประกอบการในการประเมินผลของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ รังสรรค์ มณีเล็ก รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กล่าวไว้ว่า การวัดผลประเมินผล สำหรับสอนอาชีพต้องประเมินตามสภาพจริง เน้นประเมินด้านทักษะที่เกิดกับ ผู้เรียนมากกว่าการประเมินด้านความรู้ ด้านบุคลากร การพัฒนาบุคลากรโรงเรียนควรพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้เกี่ยวกับการสอนวิชาชีพ ทั้งนี้ เนื่องจากบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษา ด้านอาชีพ ดังนั้นจึงควรประสานกับสถาบันที่เปิดสอนวิชาชีพในการพัฒนาบุคลากร ดังกรณี วัชรพงษ์ ฝันดี ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคสารภี ได้ยกตัวอย่างของวิทยาลัยเทคนิคสารภีได้จัดอบรมเรื่อง การซ่อมเครื่องยนต์ ให้กับคณะครูโรงเรียนอมก๋อย นอกจากนี้การเรีนรู้อบรมร่วมกับครูภูมิปัญญา หรือ สถานประกอบการ ยังเป็นการพัฒนาบุคลากรให้เกิดการเรียนรู้ในด้านอาชีพอีกด้วย ซึ่งหน่วยงานต้น

สังกัดควรจัดสรรตำแหน่งวิชาเอกที่ตรงกับการสอนอาชีพให้กับโรงเรียน นอกจากนั้นแล้วผู้ทรงคุณวุฒิ ยังให้ความสำคัญกับผู้บริหารและครู รายละเอียดดังนี้

1. ด้านผู้บริหาร ในด้านนโยบายการพัฒนาผู้บริหารควรเน้นให้ผู้บริหารมีทักษะหรือความรู้ เกี่ยวกับการสอนอาชีพในโรงเรียน การกำหนดนโยบายหรือสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริหารจัดการ สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน การแก้ไขกฎระเบียบให้เอื้อต่อการจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน

2. ด้านครู การคัดสรรครูควรกำหนดคุณสมบัติครูที่มีความรู้เกี่ยวกับการสอนอาชีพ การพัฒนาครูในเรื่องการสอนอาชีพในโรงเรียน การส่งเสริมให้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้าน การประกอบอาชีพในพื้นที่ได้เข้ามาบรรจุเป็นครู การสร้างแรงจูงใจให้ครูสอนอาชีพในโรงเรียน ด้านงบประมาณ รัฐบาลควรดำเนินการ ดังนี้ จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนหรือฝึกอาชีพให้นักเรียน ควรจัดสรรงบประมาณให้กับวิทยาลัยอาชีวศึกษาในการจัดสอน วิชาชีพให้กับนักเรียนในโรงเรียน การส่งเสริมให้โรงเรียนใช้ทรัพยากรร่วมกับหน่วยงานอื่นให้เกิด ประสิทธิภาพ อำนาจ วิทยานวัตกรรม ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ นำเสนอแนวทางไว้ว่า โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณที่ โรงเรียนได้รับจาก เงินอุดหนุนรายหัวและเงินสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกเพื่อส่งเสริมการสอน อาชีพในโรงเรียน ให้เกิดประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ด้านการบริหารงานทั่วไป การ บริหารทั่วไปของโรงเรียนด้านการมีส่วนร่วม การประสานงาน และการสร้างเครือข่าย โรงเรียนขยาย โอกาสด้านการมีส่วนร่วม โรงเรียนควรมีการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการ จัดการศึกษาในโรงเรียน ทั้งผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน เครือข่ายทั้ง ในและนอกชุมชนทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งถือเป็นโอกาสของโรงเรียนที่จะนำความร่วมมือจากทุกภาค ส่วนเข้ามาพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพได้เป็นอย่างดี ในด้านการสร้างเครือข่าย โรงเรียนควรมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันที่เปิดสอนวิชาชีพในพื้นที่ หน่วยงานที่ ส่งเสริมงานอาชีพ เช่นเกษตรอำเภอ เป็นต้น นอกจากนี้ควรประสานความร่วมมือกับสถาน ประกอบการเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และสถานที่ฝึกงาน ให้กับนักเรียน และโรงเรียนควรมีการวางแผน ร่วมกันกับเครือข่ายในการจัดการสถานศึกษาองค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ การบริหารจัดการ สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ใช้วงจรบริหารคุณภาพ 4 ขั้นตอน และมีการสร้างเครือข่ายเป็นกลไกการขับเคลื่อน มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการวางแผน (Plan) โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายให้นักเรียนได้เรียนรู้ เกี่ยวกับอาชีพ มีการกำหนดแผนงานกิจกรรมในการสอนวิชาชีพในโรงเรียนร่วมกับภาคีเครือข่าย

ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Do) โรงเรียนควรมีการแบ่งหน้าที่ นอกจากนั้นแล้วโรงเรียนควรมีการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่ได้รับบสนับสนุนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในการพัฒนาผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) โรงเรียนมีการติดตามตรวจสอบการทำงานทุกขั้นตอน และมีการรายงานผลการดำเนินงานในทุกระยะ ๆ โดยการดำเนินการให้เป็นระบบ โดยมีการรายงาน ให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (Act) โรงเรียนมีการประเมินกิจกรรมตามแผนงาน และนำผลไปปรับปรุง โดยการดำเนินงานให้เป็นระบบ

เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนทั้ง 4 แล้ว โรงเรียนควรมีการรายงานผลการดำเนินงาน (Report) โดยมีการจัดทำให้เป็นปกติในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน ไม่ควรจัดทำรายงานหลังสิ้นสุดกิจกรรม ซึ่งกลไกสู่ความสำเร็จ คือ การประสานงาน (Coordinating) โรงเรียนมีการประสานงานกับเครือข่ายในการสนับสนุนการจัดการสถานศึกษาทั้งนี้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ การสร้างเครือข่ายการจัดการศึกษาทั้งในชุมชนและนอกชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ โดยมีการประสานความร่วมมือกันจัดการสถานศึกษาทั้งสถาบันที่เปิดสอนวิชาชีพ สถานประกอบการในพื้นที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมงานอาชีพ องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิตด้านผลผลิต ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ ผลผลิตด้านคุณภาพของผู้เรียนและ ผลผลิตด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

1. ด้านคุณภาพของผู้เรียน คุณภาพของผู้เรียนโรงเรียนมีการกำหนดคุณลักษณะผู้เรียนด้านอาชีพ ไว้ดังนี้

- 1.1 นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ
- 1.2 นักเรียนมีลักษณะพื้นฐานของการประกอบอาชีพได้แก่ ความขยัน อดทน ความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์

1.3 นักเรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพ

1.4 นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน

2. ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

2.1 โรงเรียนเป็นสถานฝึกหรือส่งเสริมงานอาชีพให้กับนักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

2.2 โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชนและโรงเรียนใกล้เคียง

2.3 ผู้ปกครองชุมชนได้รับการส่งเสริมงานอาชีพพร้อมกับนักเรียน

องค์ประกอบที่ 4 สภาพแวดล้อม ด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบย่อย คือ 1. สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 2. สภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 1. สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด ดังนั้น โรงเรียนควรมีการวางแผนและประสานงานกับหน่วยงานอย่างเป็นระบบเพื่อให้การดำเนินงานให้ บรรลุผลสำเร็จ 2. สภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โรงเรียนขาดแคลนครู และบุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับการสอนอาชีพ โรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ทุรกันดารห่างไกลสถาบันที่เปิดสอนด้าน อาชีพ การเดินทางยากลำบากทำให้การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกทำได้ลำบากมี แหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพน้อยไม่หลากหลายส่วนใหญ่เป็นอาชีพในท้องถิ่น สรุปผลการศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 หากพิจารณาตามระบบการบริหารจะประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ โดยแต่ละองค์ประกอบมีความสัมพันธ์เชิงระบบ (System Approach) ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย งานบริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1) งานวิชาการ 2) งานบุคลากร 3) งานงบประมาณ และ 4) งานบริหารทั่วไป

องค์ประกอบที่ 2 ปัจจัยด้านกระบวนการ ประกอบด้วยขั้นตอน ได้แก่ 1) การวางแผน 2) การดำเนินงาน 3) การตรวจสอบติดตามผล 4) การปรับปรุง และการรายงานผลการดำเนินงานซึ่งมีกลไกขับเคลื่อนคือการประสานงาน

องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยด้านผลผลิต ประกอบด้วย 1) ผลผลิตด้านคุณภาพของผู้เรียน 2) ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

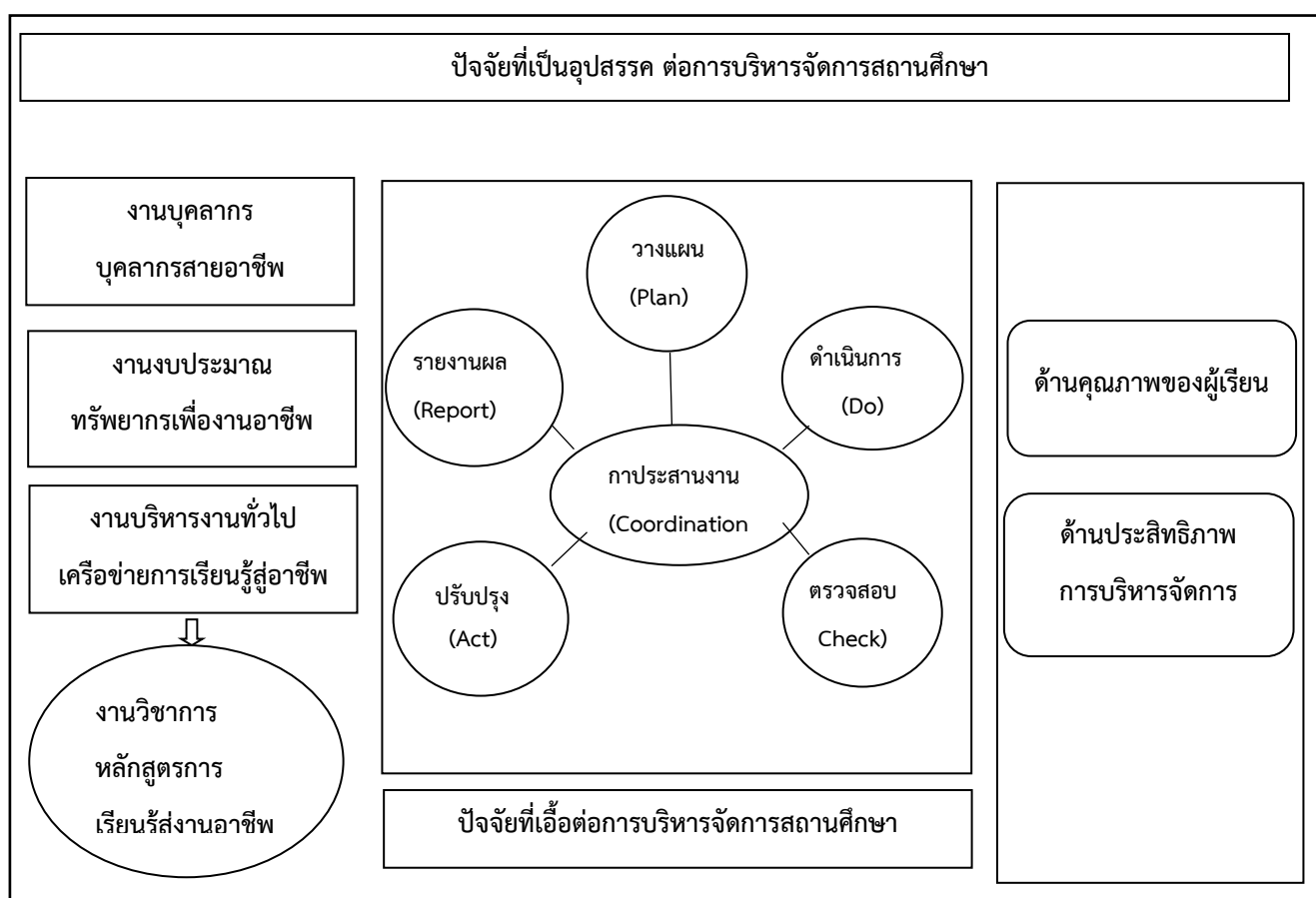
องค์ประกอบที่ 4 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา 2) สภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

ผู้วิจัยได้นำผลในขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มาสร้างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โดยนำเสนอ 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผลการยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

ส่วนที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีรายละเอียดดังนี้ ส่วนที่ 1 ผลการยกร่างการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบดังนี้ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และสภาพแวดล้อม ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 ผลการยกวางรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบดังนี้ ปัจจัยนำเข้ากระบวนการ ผลผลิต และสภาพแวดล้อม โดยมีรายละเอียดตามแหล่งที่มา ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า คือ งานบริหารสถานศึกษา ซึ่งการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีการบริหารงาน 4 ด้านซึ่งประกอบไปด้วย งานหลักสูตรการเรียนรู้สู่งานอาชีพ บุคลากรสายอาชีพ ทรัพยากรเพื่องานอาชีพ และเครือข่าย การเรียนรู้สู่งานอาชีพ

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ใช้วงจรบริหารคุณภาพ มีอยู่ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุง (Act)

องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต ด้านผลผลิตของการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ประกอบด้วย 1) ด้านคุณภาพของผู้เรียน 2) ด้านประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ

องค์ประกอบที่ 4 สภาพแวดล้อม องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม มี 2 องค์ประกอบย่อย คือ ปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 สรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 ผลการยกร่างขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกร่าง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
องค์ประกอบที่ 1. ปัจจัยนำเข้า งานบริหารสถานศึกษา	หลักสูตรการเรียนรู้สู่งานอาชีพ	การพัฒนาหลักสูตร	✓	✓	✓
		1. หลักสูตรมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับสภาพบริบทของพื้นที่	✓	✓	✓
		2. หลักสูตรมีความสอดคล้องกับอาชีพในท้องถิ่นและความต้องการของตลาด	✓	✓	✓
		3. ร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษาในพื้นที่ในการพัฒนาหลักสูตรการสอนอาชีพในโรงเรียน	✓	✓	✓
		4. หลักสูตรเน้นให้นักเรียนมีเจตคติและมีทักษะในการประกอบอาชีพ	✓	✓	✓

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกย่อง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
		5. หลักสูตรมีความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน			

ตารางที่ 4.1 ผลการยกย่องขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกย่อง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
		การพัฒนาหลักสูตร			
		1. หลักสูตรมีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับ สภาพบริบทของพื้นที่	✓	✓	✓
		2. หลักสูตรมีความสอดคล้องกับอาชีพใน ท้องถิ่น และความต้องการของตลาด	✓	✓	✓
		3. ร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษาในพื้นที่ในการพัฒนา	✓	✓	✓

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกร่าง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
		หลักสูตรการสอนอาชีพในโรงเรียน	✓	✓	✓
		4. หลักสูตรเน้นให้นักเรียนมีเจตคติและมีทักษะในการประกอบอาชีพ			
		5. หลักสูตรมีความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน	✓	✓	✓

ตารางที่ 4.1 ผลการยกร่างขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกร่าง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
		การจัดการเรียนการสอน			
		1. จัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง	✓	✓	✓

		2. จัดการเรียนการสอน ในสถานที่จริง เช่น ใน สถานประกอบการใน ชุมชน	✓	✓	✓
		3. จัดการเรียนการ สอนร่วมกับสถาบัน อาชีวะหรือ ผู้ประกอบการในพื้นที่	✓	✓	✓
		4. จัดการเรียนการสอน ให้นักเรียนได้มีโอกาส เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ หลากหลายและ เหมาะสมกับผู้เรียน	✓	✓	✓
		5. จัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมี รายได้ ระหว่างเรียน	✓	✓	✓

ตารางที่ 4.1 ผลการยกเว้นขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกเว้น	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
		การวัดผลประเมินผล			
		1. การวัดผลประเมินผล มีความ ยืดหยุ่น เหมาะสมกับผู้เรียน	✓	✓	✓
		2. การวัดผล ประเมินผล ตามสภาพจริง เน้นการประเมินทักษะปฏิบัติและ ประเมินผลงานของนักเรียนมากกว่าการประเมินทฤษฎีหรือด้านความรู้	✓	✓	✓
		3. มีการสร้างเกณฑ์การวัดผลประเมินผล ร่วมกับสถานประกอบการ ภูมิปัญญาหรือสถาบัน การสอนอาชีพ	✓	✓	✓
		4. จัดทำ ระเบียบการ ถ่ายโอนความรู้จาก ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ	✓	✓	✓

ตารางที่ 4.1 ผลการยกร่างขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกร่าง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
บุคลากรสายอาชีพ	บุคลากรสายอาชีพ	1. ให้โรงเรียนได้โอกาสสรรหาครูที่มีความรู้เกี่ยวกับการสอนอาชีพหรือครูที่มีทักษะด้านการประกอบอาชีพ	✓	✓	✓
		2. ให้โรงเรียนมีโควตาพิเศษสำหรับการเลื่อนเงินเดือนสำหรับครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน	✓	✓	✓
		3. โรงเรียนร่วมกับสถาบันสอนอาชีพหรือสถานประกอบในการพัฒนาครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการสอนอาชีพ	✓	✓	✓
		4. ส่งเสริมให้บุคลากรที่มีความรู้ มีทักษะด้านอาชีพ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปฏิบัติการ	✓	✓	✓

		สอนหรือบรรจุเป็นครู ในโรงเรียน			
--	--	-----------------------------------	--	--	--

ตารางที่ 4.1 ผลการยกย่องขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกย่อง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
บุคลากรสายอาชีพ	บุคลากรสายอาชีพ	5. เป็นบุคคลที่มีความรู้ เข้าใจในการจัดการศึกษาเพื่องานอาชีพให้กับนักเรียนและชุมชน	✓	✓	✓
		6. เป็นนักประสานงานทั้งในองค์กรและนอกองค์กรสามารถจะสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้เข้ามาสนับสนุนการจัดการศึกษา	✓	✓	✓
		7. มีภาวะผู้นำมีความยืดหยุ่นในการทำงานเป็นที่ยอมรับทั้งในโรงเรียนและชุมชน	✓	✓	✓
		8. มีความสามารถในการบูรณาการด้านหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียน	✓	✓	✓

ตารางที่ 4.1 ผลการยกย่องขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกย่อง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
บุคลากรสายอาชีพ	บุคลากรสายอาชีพ	9. มีความคิดสร้างสรรค์สามารถสร้างอัตลักษณ์ของโรงเรียนโดยมีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ของชุมชน และนโยบายของรัฐ	✓	✓	✓
		10. มีความรู้และเข้าใจเรื่องของ เศรษฐศาสตร์และการตลาดเพื่อนำมาประยุกต์ในการวางแผนการจัดการสถานศึกษา	✓	✓	✓
		11. มีความรู้ ทักษะความสามารถ ตลอดจน มีแนวคิดหรืออุดมการณ์ในการจัดการศึกษาด้านงานอาชีพ	✓	✓	✓

ตารางที่ 4.1 ผลการยกเว้นขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกเว้น	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
บุคลากรสายอาชีพ		12. มีความเสียสละทุ่มเท ในการจัดการเรียนการสอนทั้งในเวลา และนอกเวลา ราชการ อุทิศเวลา ในการจัดการ เรียน การสอน สามารถประสานงานกับ ชุมชน สถานประกอบการในการจัดการเรียน การสอน	✓	✓	✓
		13. มีความรู้และเข้าใจเรื่อง เศรษฐศาสตร์และ การตลาดนำความรู้ มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้	✓	✓	✓
		14. มีความคิดสร้างสรรค์ใฝ่เรียนรู้สิ่งใหม่และนำความรู้ที่ได้มา	✓	✓	✓

		ออกแบบการเรียน การสอนให้ทันการ เปลี่ยนแปลง			
--	--	--	--	--	--

ตารางที่ 4.1 ผลการยกย่องขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของ งาน	ผลการยกย่อง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มี การปฏิบัติที่ ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
	บุคลากรสาย อาชีพ	15. มีความสามารถ ใน การบูรณาการ หลักสูตรให้ สอดคล้องกับบริบท ของโรงเรียนอีกทั้ง นำทรัพยากรใน ชุมชนมาสนับสนุน การจัดการเรียนการ สอน	✓	✓	✓
		16. มีประสบการณ์ ด้านการประกอบ อาชีพอื่น สามารถ นำประสบการณ์ ของตนเองมา ถ่ายทอดให้กับ นักเรียนตลอดจนถึง ผู้ปกครองในการ ประกอบอาชีพ	✓	✓	✓

ตารางที่ 4.1 ผลการยกร่างขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกร่าง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า งานบริหาร สถานศึกษา	ทรัพยากรเพื่อ งานอาชีพ	1. จัดสรร งบประมาณ ด้าน การสอนงานอาชีพ เพิ่มเติมจากงบปกติ ทั่วไป	✓	✓	✓
	เครือข่ายการ เรียนรู้สู่สถาน อาชีพ	2. สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์สำหรับการ สอนอาชีพให้กับ โรงเรียน 3. ส่งเสริมให้ โรงเรียนและ หน่วยงานอื่นที่ เกี่ยวข้องใช้ ทรัพยากรร่วมกัน ในการสอนวิชาชีพ 4. โรงเรียนนำ ทรัพยากรที่มีอยู่ใน ท้องถิ่นมาจัดการ เรียนการสอน วิชาชีพ	✓ ✓ ✓	✓ ✓ ✓	✓ ✓ ✓

ตารางที่ 4.1 ผลการยกร่างขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกร่าง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
	เครือข่ายการเรียนรู้สู่งานอาชีพ	5. การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสอนงานอาชีพ ทั้งสถาบันการสอนอาชีพ สถานประกอบการ ภูมิปัญญาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นการช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับงานอาชีพอย่างหลากหลาย	✓	✓	✓
		6. การประสานงานกับ สถานประกอบการในพื้นที่เพื่อให้นักเรียนได้เข้าไปฝึกงานในสถานที่จริงโดยให้นักเรียนได้เรียนรู้การประกอบอาชีพรวมทั้งการให้ นักเรียนได้ช่วยเหลือผู้ปกครองในการประกอบอาชีพ	✓	✓	✓

--	--	--	--	--	--

ตารางที่ 4.1 ผลการยกร่างขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกร่าง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
	เครือข่ายการเรียนรู้สู่งานอาชีพ	5. การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสอนอาชีพทั้งสถาบันการสอน	✓	✓	✓
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ	ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการวางแผน (Plan)	1. กำหนดเป้าหมาย การจัดการศึกษาของโรงเรียนโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาค ส่วนและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ มีการกำหนดแผนงานกิจกรรมในการสอนวิชาชีพใน โรงเรียน	✓	✓	✓
	ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Do)	2. การทำงานมีการบูรณาการการทำงานกับภาคีเครือข่ายที่มีหน้าที่สนับสนุนโรงเรียนขยายโอกาสเพื่อให้	✓	✓	✓

		นักเรียนได้รับ ความรู้และทักษะ			
--	--	-----------------------------------	--	--	--

ตารางที่ 4.1 ผลการยกร่างขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกร่าง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
	<p>ขั้นตอนที่3 การตรวจสอบ (Check)</p> <p>ขั้นตอนที่4 การปรับปรุง (Act)</p>	<p>การประกอบอาชีพอย่างหลากหลายตามความสนใจของตนเอง</p> <p>3. สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้มีการติดตามตรวจสอบการทำงานทุกขั้นตอนและมีการรายงานผลการดำเนินงานในทุกระยะ ๆ โดยเป็นระบบ</p> <p>4. มีการปรับปรุงและพัฒนางานในทุกระยะหรือนำผลการประเมินมา</p>	<p>✓</p> <p>✓</p>	<p>✓</p> <p>✓</p>	<p>✓</p> <p>✓</p>

	ขั้นตอนที่5 การรายงานผล (Report)	ปรับปรุงให้ดีขึ้น ตลอดเวลา 5. มีการรายงานผล การดำเนินงาน ให้กับ หน่วยงาน ต้นสังกัด และ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเป็น ประจำ	✓	✓	✓
--	---	---	---	---	---

ตารางที่ 4.1 ผลการยกย่องขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกย่อง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มี การปฏิบัติที่ ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
		สำหรับกลไกสู่ ความสำเร็จคือการ ประสานงาน (Coordinating) กับภาคีเครือข่ายทั้ง ภายในและนอก ชุมชนให้เข้ามา มีส่วนร่วมตาม หน้าที่ของภาคส่วน เพื่อส่งเสริมงาน อาชีพในโรงเรียน			

<p>องค์ประกอบ ที่ 3 ผลผลิต</p>	<p>ผลผลิตด้าน คุณภาพของ ผู้เรียน</p>	<p>1. นักเรียนมีเจตคติ ที่ดีต่อการประกอบ อาชีพ มีความสนใจ และได้เรียนรู้ เกี่ยวกับอาชีพอย่าง หลากหลาย สามารถตัดสินใจ เลือกเรียนต่อหรือ ประกอบอาชีพตาม ความสนใจของ ตนเอง</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>	<p>✓</p>
------------------------------------	--	---	----------	----------	----------

ตารางที่ 4.1 ผลการยกร่างขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกร่าง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
		2. นักเรียนมีคุณลักษณะพื้นฐานของการประกอบอาชีพได้แก่ความขยันอดทน ความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์เป็นต้น	✓	✓	✓
		3. นักเรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพ และสามารถประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจได้หลังจบ การศึกษา	✓	✓	✓
		4. นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปหารายได้ โดยการช่วยเหลือครอบครัวประกอบอาชีพหรือฝึกงานในสถานประกอบการหรือผลิตสินค้า	✓	✓	✓

		จำหน่ายได้ในระหว่าง เรียน			
--	--	------------------------------	--	--	--

ตารางที่ 4.1 ผลการยกร่างขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกร่าง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
	ด้าน ประสิทธิภาพ การบริหาร จัดการ	5. โรงเรียนเป็นสถานที่ฝึกหรือส่งเสริมงานอาชีพให้กับนักเรียนและผู้ปกครองโดยโรงเรียนจัดการเรียนการสอนด้านงานอาชีพให้กับนักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนเพื่อให้ นักเรียนและผู้ปกครองมีรายได้เพิ่ม	✓	✓	✓
		6. โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชนและเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอาชีพชุมชนเป็นทั้งสถานที่ฝึกอบรมและค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องการประกอบ	✓	✓	✓

		อาชีพโดยทำหน้าที่ ประสานงานกับ เครือข่ายในการ ส่งเสริมงานอาชีพ			
--	--	---	--	--	--

ตารางที่ 4.1 ผลการยกร่างขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกร่าง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
องค์ประกอบที่ 4 ด้านสภาพแวดล้อม	สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา	ด้านนโยบายของภาครัฐโรงเรียนขยายโอกาสเป็นโรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากภาครัฐอย่างต่อเนื่อง		✓	✓
		ด้านการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ได้รับการสนับสนุนจากภาคส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ให้การสนับสนุนทำให้โรงเรียนได้มีวัสดุ		✓	✓

		อุปกรณ์การเรียน การสอนครบ			
--	--	------------------------------	--	--	--

ตารางที่ 4.1 ผลการยกร่างขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกร่าง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
	สภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา	<p>ลักษณะสภาพของบริบทและสังคม</p> <p>1. สภาพทางภูมิศาสตร์โรงเรียนขยายโอกาสตั้งอยู่ในพื้นที่การคมนาคมยากลำบากทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย</p> <p>2. สภาพทางเศรษฐกิจประชาชนมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำสวนมีฐานะยากจนทำให้ผู้ปกครองขาดความสนใจในการศึกษาของบุตรหลาน ชุมชนขาด</p>	<p>✓</p> <p>✓</p>	<p>✓</p> <p>✓</p>	

		การมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษา			
--	--	-----------------------------------	--	--	--

ตารางที่ 4.1 ผลการยกร่างขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	ผลการยกร่าง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
		3. สภาพทางสังคมนักเรียนและผู้ปกครองมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมีภาษาถิ่นใต้ใช้ ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองทำให้การเรียนรู้การอ่านออกเขียนได้ซ้ำ	✓	✓	
		สภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา 1. ผู้บริหารและครูมีการย้ายบ่อยทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาขาดความต่อเนื่อง 2. การบริหารงานต้องดำเนินการตามนโยบายของภาครัฐเช่นเดียวกับโรงเรียนทั่ว ๆ ไปทั้งงานวิชาการงาน	✓ ✓	✓ ✓	

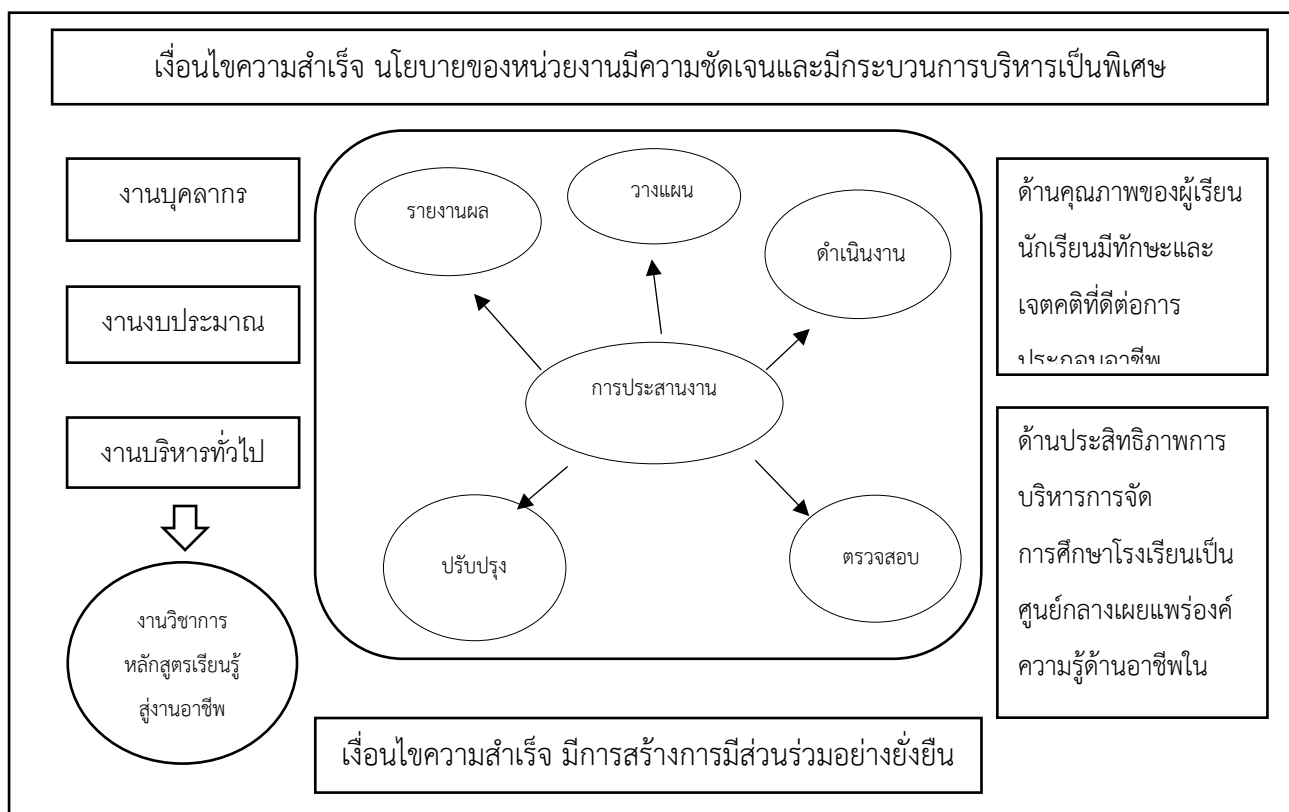
		งบประมาณ งาน บุคลากร และงาน บริหารทั่วไป			
--	--	--	--	--	--

ตารางที่ 4.1 ผลการยกร่างขององค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของ งาน	ผลการยกร่าง	แหล่งที่มา		
			เอกสาร	โรงเรียนที่มี การปฏิบัติที่ ดี	ผู้ทรงคุณวุฒิ
		สภาพการบริหาร จัดการสถานศึกษา 1. ผู้บริหารและครู มี การย้ายบ่อยทำ ให้การดำเนินงาน ของสถานศึกษา ขาดความต่อเนื่อง 2. การบริหารงาน ต้องดำเนินการตาม นโยบายของภาครัฐ เช่นเดียวกับ โรงเรียน ทั่ว ๆ ไป งบประมาณ งาน บุคลากร และ งาน บริหารทั่วไป	 ✓ ✓	 ✓ ✓	

ส่วนที่ 2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

ผู้วิจัยได้นำร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ด้วยการสนทนากลุ่ม

ภาพที่ 4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว

จากภาพที่ 4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Inputs) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Outputs) และเงื่อนไขความสำเร็จ ดังรายละเอียดดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย คือ การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป ซึ่งงานวิชาการถือเป็นหัวใจหลักและ เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ส่วนงานบุคคล งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป เป็นส่วนสนับสนุน ซึ่งแต่ละด้านมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ใช้วงจรบริหารคุณภาพ มีอยู่ 5 ขั้นตอน และมีการสร้างเครือข่าย เป็นกลไกการ ขับเคลื่อน คือ การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) การปรับปรุง (Act) และการรายงานผล (Report) องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิต ด้านผลผลิตของ กระบวนการ การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ประกอบด้วย ผลผลิตด้านคุณภาพของผู้เรียน และ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ เงื่อนไขความสำเร็จ องค์ประกอบที่ 4 ด้านสภาพแวดล้อม ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ ข้อเสนอแนะในขั้นตอนการตรวจสอบร่างรูปแบบให้เปลี่ยนจากองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมให้ เป็นเงื่อนไขความสำเร็จสรุปผลได้ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	รูปแบบการบริหารจัดการ สถานศึกษา
องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า 1. งานบริหารสถานศึกษา	หลักสูตรการเรียนรู้สู่งานอาชีพ	<p>ด้านการพัฒนาหลักสูตร</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาหลักสูตรให้มีความ ยืดหยุ่นสอดคล้องกับสภาพบริบท ของพื้นที่ 2. หลักสูตรการสอนอาชีพ สอดคล้องกับอาชีพในท้องถิ่น และความต้องการของตลาด 3. ร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษาใน พื้นที่ในการพัฒนาหลักสูตรการสอน อาชีพในโรงเรียน 4. หลักสูตรเน้นให้นักเรียนมีเจต คติมีทักษะในการในการ ประกอบ

		อาชีพ และให้ผู้เรียนมีรายได้ระหว่างเรียน 5. หลักสูตรเน้นให้นักเรียนมีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
--	--	--

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา
		6. พัฒนาหลักสูตรบูรณาการ การสอนอาชีพร่วมกับรายวิชา อื่น ๆ 7. หลักสูตรการสอนอาชีพมีความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน
		ด้านการจัดการเรียนการสอน 1. การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง 2. การจัดการเรียนการสอนในสถานที่จริง เช่น ในสถานประกอบการในชุมชน 3. การจัดการเรียนการร่วมกับสถาบันอาชีวะหรือผู้ประกอบการในพื้นที่ 4. การจัดการเรียนให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน 5. การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีรายได้ระหว่างเรียน

		6. การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในสาระวิชาอื่น ๆ
--	--	--

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา
		<p>การวัดผลประเมินผล</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การวัดผลประเมินผลมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับผู้เรียน 2. มีการประเมินตามสภาพจริง เน้นการประเมินทักษะปฏิบัติ และประเมินผลงานของนักเรียน มากกว่าการประเมิน ทฤษฎีหรือด้านความรู้ 3. มีการสร้างเกณฑ์การวัดผล ประเมินผลร่วมกับสถานประกอบการ ภูมิปัญญา หรือสถาบันการสอนอาชีพ 4. มีการจัดทำระเบียบการเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของนักเรียน
	<p>บุคลากรสายอาชีพ</p>	<p>งานด้านการพัฒนา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนร่วมกับสถาบันสอนอาชีพหรือสถานประกอบในการพัฒนาครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการสอนอาชีพ 2. ส่งเสริมให้บุคคลให้มีความรู้และเข้าใจและอุดมการณ์ในการจัดการศึกษาเพื่องานอาชีพ

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา
		<p>3. ส่งเสริมให้ครูมีความสามารถในการบูรณาการด้านหลักสูตร ให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียน</p> <p>4. พัฒนาครูให้มีความเสียสละทุ่มเท ในการจัดการเรียนการสอน ทั้งในเวลาและนอกเวลาราชการ อุทิศเวลาในการจัดการเรียนการสอน สามารถประสานงานกับชุมชน สถานประกอบการ ในการจัดการเรียนการสอน</p> <p>5. พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และเข้าใจเรื่องของเศรษฐศาสตร์ และการตลาด สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้</p>
		<p>การสร้างขวัญกำลังใจ</p> <p>1. ผู้บริหารประสานงานทั้งในองค์กรและนอกองค์กรสามารถที่จะสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้เข้ามาสนับสนุนการจัดการสถานศึกษา</p>

		<p>2. โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนงานอาชีพ</p> <p>3. โรงเรียนและชุมชนมีการกำหนดทิศทางการศึกษาของโรงเรียนเพื่อการส่งเสริมงานอาชีพอย่างชัดเจนของนักเรียน</p>
--	--	--

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา
		<p>การสร้างแรงจูงใจ</p> <p>1. โรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคลากรมีรายได้โดยการจัดการเรียนการสอนอาชีพในโรงเรียนร่วมกับนักเรียน 2. โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ 3. ส่งเสริมให้บุคลากรที่มีความรู้ทักษะด้านงานอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ปฏิบัติการสอน หรือ บรรจุเป็นครูในโรงเรียน</p>
		<p>การสร้างขวัญกำลังใจ</p> <p>1. ผู้บริหารประสานงานทั้งในองค์กรและนอกองค์กร สามารถที่จะสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้เข้ามา สนับสนุนการจัดการสถานศึกษา</p>

		<p>2. โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนอาชีพ</p> <p>3. โรงเรียนและชุมชนมีการกำหนดทิศทางการศึกษาโรงเรียนเพื่อการส่งเสริมงานอาชีพอย่างชัดเจนของนักเรียน</p> <p>4. ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากร ให้เกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ นอกเหนือจากหน่วยงานต้นสังกัด</p>
--	--	---

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา
		<p>5. สนับสนุนให้บุคลากรนำประสบการณ์ด้านการประกอบอาชีพอื่น หรือสามารถนำประสบการณ์ของตนเองมาถ่ายทอดให้กับนักเรียน ตลอดจนถึงผู้ปกครองในการประกอบอาชีพ</p>
	ทรัพยากรเพื่องานอาชีพ	<p>การจัดสรรทรัพยากร</p> <p>1. การจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนเพื่อการสนับสนุนด้านการสอนงานอาชีพอย่างเพียงพอ</p>

		2. การวางแผนร่วมกับชุมชนในการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนอาชีพในโรงเรียน 3. มีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อสำหรับการเรียนการสอนงานอาชีพ 4. โรงเรียนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องใช้ทรัพยากรร่วมกันในการสอนงานอาชีพ
		การระดมทรัพยากร 1. โรงเรียนวางแผนร่วมกับหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน 2. โรงเรียนนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนอาชีพ

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา
		3. โรงเรียนใช้สถานประกอบการให้เป็นแหล่งเรียนรู้กับของนักเรียน
	เครือข่ายการเรียนรู้สู่สถานอาชีพ	การมีส่วนร่วม 1. การส่งเสริมให้สถาบัน อาชีวศึกษา สถานประกอบการ ภูมิ

		<p>ปัญญาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษาเพื่อเป็นการช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพอย่างหลากหลาย</p> <p>2. การส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการดำเนินงาน</p> <p>3. การส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดรายวิชาหรืออาชีพสำหรับการเรียนการสอน</p>
		<p>การประสานงาน</p> <p>1. การประสานงานกับสถานประกอบการในพื้นที่ เพื่อให้ นักเรียนได้เข้าไปฝึกงานในสถานที่จริง โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้การประกอบอาชีพ รวมทั้งการให้นักเรียนได้ช่วยเหลือผู้ปกครองในการประกอบอาชีพ</p>

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา
------------	--------------	--------------------------------

		2.การประสานงานกับสถาบัน อาชีวศึกษาในพื้นที่เพื่อสร้างความร่วมมือในทางวิชาการเพื่อการจัดการศึกษาเพื่องานอาชีพ
		การประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดและโรงเรียนขยายโอกาสอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงานการสร้างเครือข่าย 1. การสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนขยายโอกาสโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการสอนงานอาชีพ
	เครือข่ายการเรียนรู้สู่สถานอาชีพ	การมีส่วนร่วม 1. การส่งเสริมให้สถาบัน อาชีวศึกษา สถานประกอบการ ภูมิปัญญาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสถานศึกษาเพื่อเป็นการช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพอย่างหลากหลาย 2. การส่งเสริมให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการดำเนินงาน 3. การส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดรายวิชาหรืออาชีพสำหรับการเรียนการสอน

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา
		<p>การประสานงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การประสานงานกับสถานประกอบการในพื้นที่ เพื่อให้ นักเรียนได้เข้าไปฝึกงานในสถานที่จริง โดยให้นักเรียนได้เรียนรู้การประกอบอาชีพ รวมทั้งการให้นักเรียนได้ช่วยเหลือผู้ปกครองในการประกอบอาชีพ 2. การประสานงานกับสถาบันอาชีวศึกษาในพื้นที่เพื่อสร้างความร่วมมือในทางวิชาการเพื่อการจัดการศึกษาเพื่องานอาชีพ 3. การประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดและโรงเรียนขยายโอกาสอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงาน <p>การสร้างเครือข่าย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนขยายโอกาสโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการสอนงานอาชีพ

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา
		2. การสร้างเครือข่ายกับสถาบันอาชีวศึกษา เพื่อให้การช่วยเหลือด้านวิชาการและวัสดุอุปกรณ์ในลักษณะโรงเรียนพี่ช่วยน้อง 3. การสร้างเครือข่ายร่วมกับ เอกชน สถานประกอบการหรือ เครือข่ายในชุมชนเพื่อสนับสนุน
		การประสานงาน 1. การประสานงานกับสถานประกอบการในพื้นที่ เพื่อให้ นักเรียนได้เข้าไปฝึกงานใน สถานที่จริงโดยให้ นักเรียนได้เรียนรู้การประกอบอาชีพ รวมทั้งการให้นักเรียนได้ ช่วยเหลือผู้ปกครองในการประกอบอาชีพ 2.การประสานงานกับสถาบันอาชีวศึกษาในพื้นที่เพื่อสร้างความร่วมมือในทางวิชาการเพื่อ การจัดการศึกษาเพื่องานอาชีพ 3. การประสานงานกับหน่วยงาน ต้นสังกัดและโรงเรียนขยายโอกาสอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การดำเนินงาน

--	--	--

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา
		<p>การสร้างเครือข่าย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การสร้างเครือข่ายกับโรงเรียนขยายโอกาสโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการสอนงานอาชีพ 2. การสร้างเครือข่ายกับสถาบันอาชีวศึกษาเพื่อให้การช่วยเหลือด้านวิชาการและวัสดุอุปกรณ์ในลักษณะโรงเรียนพี่ช่วยน้อง 3. การสร้างเครือข่ายร่วมกับเอกชน สถานประกอบหรือเครือข่ายในชุมชนเพื่อสนับสนุน
<p>องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการ</p>	<p>การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ใช้วงจรบริหารคุณภาพ มีอยู่ 5 ขั้นตอน และ มีการสร้างเครือข่ายเป็นกลไกการขับเคลื่อน</p> <p>ขั้นตอนที่ 5 การรายงานผล (Report) มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กับหน่วยงานต้น</p>	<p>ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการวางแผน (Plan) เป็นการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ มีการกำหนดแผนงาน กิจกรรม ในการสอนวิชาชีพในโรงเรียน</p> <p>ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Do) การทำงานมีการบูรณาการการทำงานกับภาคีเครือข่ายที่มีหน้าที่สนับสนุนโรงเรียนขยายโอกาส เพื่อให้นักเรียนได้รับ</p>

	สังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นประจำ	ความรู้และทักษะด้านการ ประกอบอาชีพอย่างหลากหลาย ตามความสนใจของตนเอง
--	---	---

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	รูปแบบการบริหารจัดการ สถานศึกษา
		<p>ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้มีการติดตามตรวจสอบการทำงานทุกขั้นตอน และมีการรายงานผลการดำเนินงานในทุก ๆ ระยะเวลา โดยการดำเนินการให้เป็นระบบ</p> <p>ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (Act) มีการปรับปรุงและพัฒนางาน ในทุก ๆ ระยะเวลาหรือนำผลการประเมินมาปรับปรุงให้ดีขึ้นตลอดเวลา</p> <p>ขั้นตอนที่ 5 การรายงานผล (Report) มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กับหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นประจำ สำหรับกลไกสู่ความสำเร็จ คือ การประสานงาน (Coordinating) มีการประสานงานกับภาคีเครือข่ายทั้งภายใน</p>

		ชุมชนและนอกชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมตามความถนัดหรือหน้าที่ของแต่ละภาคส่วนในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน
--	--	--

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา
องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิต	ผลผลิตด้านคุณภาพของ ผู้เรียน	1. นักเรียนมีคุณลักษณะพื้นฐานของการประกอบอาชีพ ได้แก่ ความขยัน อดทน ความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น
		<p>2. นักเรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพและสามารถประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจได้หลังจบการศึกษา</p> <p>3. นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนช่วยเหลือครอบครัวประกอบอาชีพหรือฝึกงานในสถานประกอบการหรือผลิตสินค้าจำหน่ายได้ในระหว่างเรียน</p> <p>4. โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชน โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาด้านอาชีพของชุมชนเป็นทั้งสถานที่ฝึกอบรมสถานที่ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องการประกอบอาชีพ โดยโรงเรียนทำหน้าที่</p>

		ประสานงานกับเครือข่ายในการส่งเสริมงานอาชีพ
--	--	--

ตารางที่ 4.2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว (ต่อ)

องค์ประกอบ	ประเภทของงาน	รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา
องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ	เงื่อนไขความสำเร็จการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	นโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 1. การกำหนดนโยบายการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้ดำเนินงานตาม วัตถุประสงค์มีการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนา 2. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับสภาพของการจัดการศึกษาทั้งระบบ การจัดสรรงบประมาณ การคัดสรรบุคลากร ตลอดจนการพัฒนางานวิชาการให้เอื้อต่อการสอนวิชาชีพในโรงเรียน 3. การเปิดโอกาสให้องค์กรภายนอก ทั้งภาครัฐและ เอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

		<p>การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ</p> <p>1. โรงเรียนประสานความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ในการจัดการสถานศึกษา</p> <p>2. ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในลักษณะที่ โรงเรียนเป็นสถาบันหรือศูนย์วิทยากรในชุมชน</p>
--	--	---

ตอนที่ 3 ผลการประเมิน 2 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

ในการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ผู้วิจัยได้จัดสัมมนารับฟังความคิดเห็นที่มีต่อความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 20 คน รายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ที่มีต่อความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 โดยพิจารณาใน 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบไปใช้หมายถึงความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ที่มีต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยาย

โอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่สามารถนำไปใช้ได้มากนักน้อยเพียงใด

ประเด็นที่ 2 ความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบไปใช้ หมายถึงความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ที่มีต่อการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ว่านักเรียนมีคุณลักษณะและทักษะด้านงานอาชีพในการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีเกณฑ์การให้ค่าคะแนนระดับไว้ ดังต่อไปนี้

4.21 – 5.00 หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีความเป็นไปได้/มีประโยชน์ ในการนำไปใช้ อยู่ ในระดับมากที่สุด

3.41 – 4.20 หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีความเป็นไปได้/มีประโยชน์ ในการนำไปใช้ อยู่ ในระดับมาก

2.61 – 3.40 หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีความเป็นไปได้/มีประโยชน์ในการนำไปใช้ อยู่ ในระดับปานกลาง

1.81 – 2.60 หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีความเป็นไปได้/มีประโยชน์ในการนำไปใช้ อยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.80 หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีความเป็นไปได้/มีประโยชน์ในการนำไปใช้ อยู่ ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของประเด็นคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การบริหารสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของประเด็นคำถามเกี่ยวกับ องค์ประกอบที่1 ปัจจัยนำเข้าคือการบริหารสถานศึกษาของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อ ส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ประกอบด้วยงาน วิชาการ งานบริหารบุคคล งาน งบประมาณและงานบริหารทั่วไป มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อ ความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงาน อาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ด้านงานวิชาการ

รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเป็นไปได้			ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการนำความมีประโยชน์ไปใช้ไปใช้		
	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	ระดับความ เป็นไปได้	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	S.D.	ระดับความ เป็นไปได้
งานวิชาการ	4.06	0.68	มาก	4.48	0.74	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.3 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบ การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ในการบริหาร สถานศึกษาด้านงานวิชาการอยู่ในระดับ มาก (\bar{X} = 4.06, S.D. = 0.68) และระดับความคิดเห็นที่มีต่อ ความมีประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุด (\bar{X} = 4.18, S.D. = 0.74)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อ ความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงาน อาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ด้านงานบุคลากร

รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อ ความเป็นไปได้			ระดับความคิดเห็นที่มีต่อ การนำความมีประโยชน์ไปใช้		
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	S.D.	ระดับความ เป็นไปได้	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	S.D.	ระดับความ เป็นไปได้
ด้านงาน บุคลากร	3.74	0.96	มาก	4.56	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.4 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ ด้านงานบุคลากรอยู่ในระดับ มาก (\bar{x})= 3.74, S.D. = 0.96) และระดับความคิดเห็นที่มีต่อความมีประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุด (\bar{x}) = 4.56, S.D. = 0.50)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ดำเนินงานงบประมาณ

รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อ ความเป็นไปได้			ระดับความคิดเห็นที่มีต่อ การนำความมีประโยชน์ไปใช้		
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	S.D.	ระดับความ เป็นไปได้	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	S.D.	ระดับความ เป็นไปได้
ดำเนินงาน งบประมาณ	3.69	0.89	มาก	4.54	0.64	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.5 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ ดำเนินงานงบประมาณอยู่ในระดับ มาก (\bar{x})= 3.69, S.D. = 0.89) และระดับความคิดเห็นที่มีต่อความมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x})= 4.54, S.D. = 0.64)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ ด้านงานบริหารทั่วไป

รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อ ความเป็นไปได้		ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการนำ ความมีประโยชน์ไปใช้	
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	S.D.	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	S.D.
ดำเนินงาน บริหารทั่วไป	3.69	0.89	4.54	0.64

ด้านงานบริหาร ทั่วไป	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	S.D.	ระดับความ เป็นไปได้	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	S.D.	ระดับความ เป็นไปได้
	4.19	0.62	มาก	4.44	0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.6 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ ด้านงานบริหารทั่วไปอยู่ในระดับ มาก (\bar{x}) = 4.19, S.D. = 0.62) และระดับความคิดเห็นที่มีต่อความมีประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุด (\bar{x}) = 4.44, S.D. = 0.54)

องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการ

ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของประเด็นคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ 2 ด้านรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ ด้านกระบวนการบริหาร

รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อ ความเป็นไปได้			ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการนำ ความมีประโยชน์ไปใช้		
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	S.D.	ระดับความ เป็นไปได้	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	S.D.	ระดับความ เป็นไปได้
ด้าน กระบวนการ บริหาร	4.01	0.69	มาก	4.57	0.57	มากที่สุด

--	--	--	--	--	--	--

จากตารางที่ 4.7 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ ด้านกระบวนการบริหารอยู่ในระดับ มาก (\bar{x} = 4.01, S.D. = 0.69) และ ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความมีประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.57, S.D. = 0.57)

องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิต

ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของประเด็นคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิตประกอบด้วย ผลผลิตด้านคุณภาพของผู้เรียนและด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ ด้านผลผลิตด้านคุณภาพของผู้เรียน

รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อ ความเป็นไปได้			ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการ นำความมีประโยชน์ไปใช้		
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	S.D.	ระดับความ เป็นไปได้	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	S.D.	ระดับความ เป็นไปได้
ผลผลิตด้าน คุณภาพของ ผู้เรียน	4.22	0.79	มากที่สุด	4.52	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.8 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ ผลผลิตด้านคุณภาพของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.22, S.D. = 0.79) และระดับความคิดเห็นที่มีต่อความมีประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุด (\bar{x} = 4.52, S.D. = 0.50)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อ ความเป็นไปได้			ระดับความคิดเห็นที่มีต่อ การนำความมีประโยชน์ไปใช้		
	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	S.D.	ระดับความ เป็นไปได้	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	S.D.	ระดับความ เป็นไปได้
ด้าน ประสิทธิภาพ การบริหาร จัดการ	3.70	0.84	มาก	4.44	0.50	มากที่สุด

ตารางที่ 4.9 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ อยู่ในระดับ มาก (\bar{x} = 3.70, S.D. = 0.84) และระดับความคิดเห็นที่มีต่อความมีประโยชน์ อยู่ในระดับ มากที่สุด (\bar{x} = 4.44, S.D. = 0.50)

องค์ประกอบที่ 4 เงื่อนไขความสำเร็จ

ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของประเด็นคำถามเกี่ยวกับ เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ประกอบด้วย 2 เงื่อนไข มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ ด้านเงื่อนไขความสำเร็จเงื่อนไขที่ 1 ด้านนโยบายของรัฐต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา

รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเป็นไปได้			ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการนำความมีประโยชน์ไปใช้		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเป็นไปได้	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความ
ด้านนโยบายของรัฐต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา	(\bar{X})			(\bar{X})		
	4.54	0.54	มากที่สุด	4.19	0.68	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.10 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ด้านเงื่อนไขความสำเร็จเงื่อนไขที่ 1 นโยบายของรัฐต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาอยู่ในระดับ มากที่สุด (\bar{X}) = 4.54, S.D. = 0.54) และระดับความคิดเห็นที่มีต่อความมีประโยชน์อยู่ในระดับ มากที่สุด (\bar{X}) = 4.19, S.D. = 0.68)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ ด้านเงื่อนไขความสำเร็จเงื่อนไขที่ 2 การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ

รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อความเป็นไปได้			ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการนำความมีประโยชน์ไปใช้		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเป็นไปได้	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความ
การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ	(\bar{X})			(\bar{X})		เป็นไปได้
	4.15	0.68	มาก	4.39	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.11 ผลการประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของ การนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ ด้านเงื่อนไขความสำเร็จข้อที่ 2 การสนับสนุนจากหน่วยงานและ องค์กรต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก (\bar{X})= 4.15, S.D. = 0.68) และระดับความคิดเห็นที่มีต่อความมีประโยชน์ไปใช้ อยู่ในระดับ มากที่สุด (\bar{X})= 4.39, S.D. = 0.53) ในการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4สรุปผลได้ดังตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้

รายการ	N=		
	ระดับความเป็นไปได้ (\bar{x})	S.D.	ผลการประเมิน
องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า	3.92	0.82	มาก
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ	4.01	0.69	มาก
องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต	3.90	0.85	มาก
เงื่อนไขความสำเร็จ 1	4.54	0.54	มากที่สุด
เงื่อนไขความสำเร็จ 2	4.15	0.68	มาก
รวม	4.03	0.79	มาก

จากตารางที่ 4.12 ผลการประเมินความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{x}) = 4.03, S.D. = 0.79) โดยองค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้าระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มาก (\bar{x}) = 3.92, S.D. = 0.69) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับ มาก(\bar{x})= 4.02,

S.D. = 0.69) องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 3.96, S.D. = 0.85) เงื่อนไขความสำเร็จ 1 ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.45, S.D. = 0.54) และ เงื่อนไข ความสำเร็จ 2 ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x} = 4.03, S.D. = 0.79)

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้

รายการ	N = 54		
	ระดับความเป็นไปได้ (\bar{x})	S.D.	ผลการประเมิน
องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัย นำเข้า	4.50	0.61	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ	4.57	0.57	มากที่สุด
องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต	4.48	0.50	มากที่สุด
เงื่อนไขความสำเร็จ 1	4.19	0.65	มาก
เงื่อนไขความสำเร็จ 2	4.39	0.53	มากที่สุด
รวม	4.46	0.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.13 ผลการประเมินความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีความเห็นว่รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีประโยชน์ในการนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด (\bar{x})= 4.46, S.D.= 0.59) โดยองค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้าระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x})= 4.50, S.D. = 0.61) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x})= 4.57, S.D. = 0.57) องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x})= 4.48, S.D. = 0.50) เงื่อนไข ความสำเร็จ 1 ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x})= 4.19, S.D. = 0.65) และเงื่อนไข ความสำเร็จ2 ระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{x}) = 4.39, S.D. = 0.53)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ ในการบริหารสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะจากผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ดังนี้

2.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรดำเนินการอย่างไร

- 1) ควรจัดสรรบุคลากรด้านการสอนงานอาชีพให้กับสถานศึกษา
- 2) จัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมให้กับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
- 3) ควรปรับปรุงระเบียบการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับสภาพของบริบทการสอนงานอาชีพ

4) ควรกำหนดนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

2.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาควรดำเนินการอย่างไร

- 1) ควรนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมิน อย่างต่อเนื่อง
- 2) ควรกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบขยายโอกาสทางการศึกษา อย่างชัดเจน
- 3) ควรประสานงานให้หน่วยงานที่สอนงานอาชีพในท้องถิ่นสนับสนุนการจัดการศึกษา

ให้กับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2.3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ควรดำเนินการอย่างไร

- 1) ควรสำรวจสภาพบริบทความต้องการแรงงานและอาชีพในชุมชน
- 2) ควรกำหนดทิศทางการบริการสถานศึกษาให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของโครงการ
- 3) ควรแสวงหาความร่วมมือสถานประกอบการในท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา

การศึกษา

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยได้ทดลองใช้นวัตกรรม มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 43. เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

การดำเนินการวิจัยได้ดำเนินการ 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ตารางวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4ที่มีการปฏิบัติที่ดี จำนวน 5 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบศึกษาเอกสารและแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4ที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี วิเคราะห์ข้อมูลโดย การวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 4 การยกร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 - 3 มายกร่างและนำเสนอเรียน ปรีกษาอาจารย์ที่ปรึกษา ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อ ส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ร่างรูปแบบและประเด็นในการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ขั้นตอนที่ 6 การประเมินความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของ รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 แหล่งข้อมูล ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย รูปแบบและ แบบสอบถามเพื่อความเป็นไปได้และความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อ ส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 พบว่า องค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อ ส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีอยู่ 4 องค์ประกอบ ได้แก่

1.1 องค์ประกอบด้านที่ 1 ด้านปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยการบริหารจัดการสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการด้านบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป

1.2 องค์ประกอบด้านที่ 2 ด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ การวางแผน การดำเนินงานการตรวจสอบ การปรับปรุง และการรายงานผล โดยมีการประสานงาน เป็นกลไก ขับเคลื่อนการบริหารงานในทุกขั้นตอน

1.3 องค์ประกอบด้านที่ 3 ด้านผลผลิต ประกอบด้วย ผลผลิตด้านคุณภาพผู้เรียนและ ผลผลิตด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

1.4 องค์ประกอบด้านที่ 4 ด้านสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรค และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

2. ผลการศึกษาการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้าได้แก่การบริหารงาน 4 ด้านของสถานศึกษาตามกฎกระทรวง ประกอบด้วย

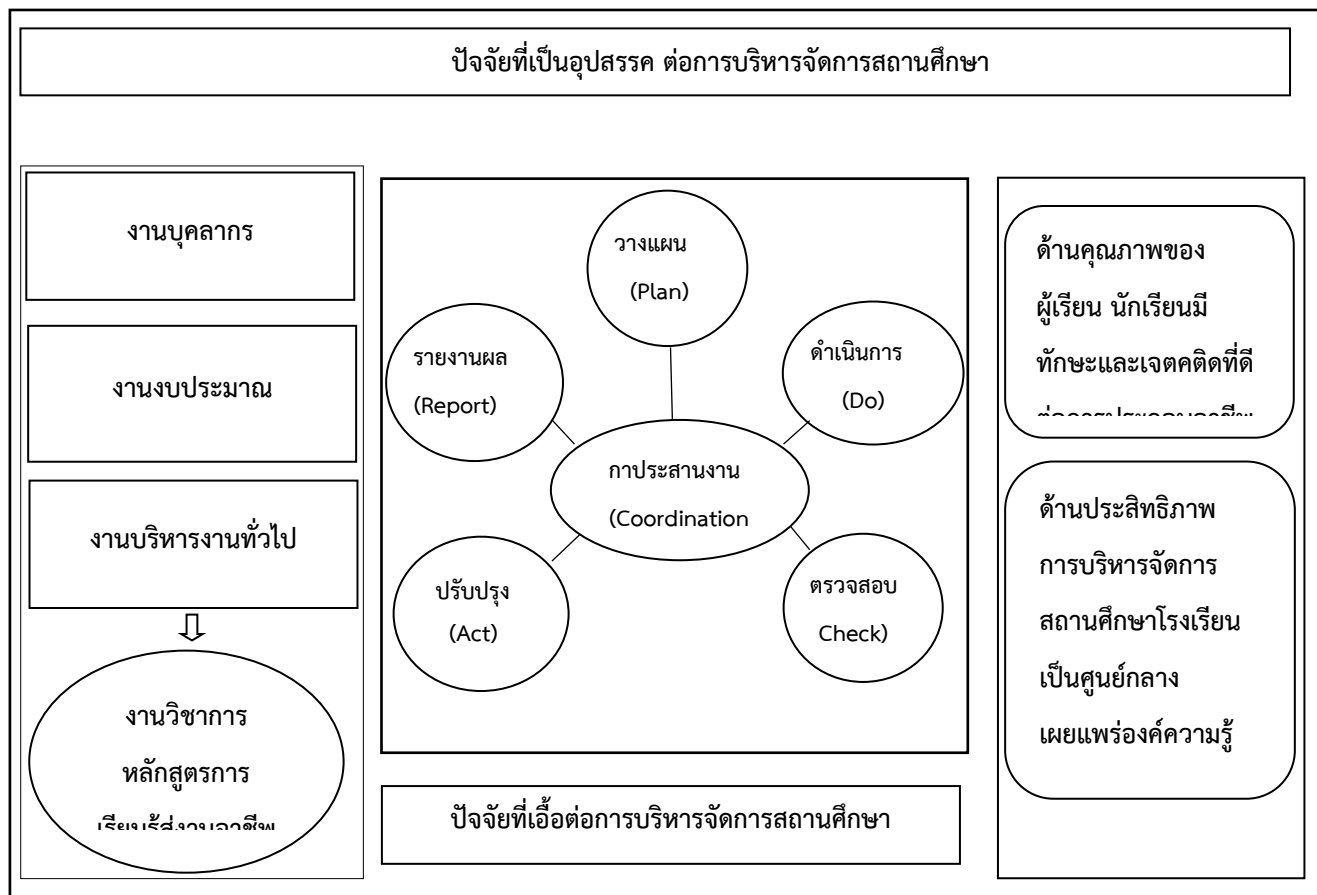
- 1) งานวิชาการ ประกอบด้วย งานด้านการพัฒนาหลักสูตร งานด้านการจัดการเรียนการสอน และงานด้านการวัดผลประเมินผล
- 2) งานด้านบุคลากร ประกอบด้วย งานด้านการพัฒนาการสร้างขวัญกำลังใจและการสร้างแรงจูงใจ
- 3) ด้านงบประมาณ ประกอบด้วย การจัดสรรทรัพยากร และการระดมทรัพยากร
- 4) ด้านการบริหารทั่วไป ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม การประสานงาน และการสร้างเครือข่าย

องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ใช้วงจรบริหารคุณภาพ มีอยู่ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการวางแผน (Plan) ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Do) ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (Act) ขั้นตอนที่ 5 การรายงานผล (Report) และสำหรับกลไกสู่ความสำเร็จ คือ การประสานงาน (Coordinating) องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิตของการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ประกอบด้วย

- 1) ด้านคุณภาพของผู้เรียน

2) ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ เงื่อนไขความสำเร็จของการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ประกอบด้วย 2 เงื่อนไข ได้แก่

1) นโยบายการจัดการศึกษาของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2) การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ดังภาพที่ 5.1

ภาพที่ 5.1 รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 โดยผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความคิดเห็นรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบของการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลผลิต และ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ โดยองค์ประกอบทางด้านปัจจัยนำเข้าประกอบด้วย การบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านงบประมาณ และด้านบริหารทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน (School Based

Management) ของอุทัย บุญประเสริฐ (2546) เดวิด เจ. แอล. David, J. L. (1996) เฉิง หยิน เจิ้ง Cheng ,Yin Cheong (1996) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ที่กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารประกอบด้วยงานวิชาการ งานบุคลากร งานงบประมาณ และงานบริหารทั่วไป สำหรับองค์ประกอบทางด้านกระบวนการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือการวางแผน การดำเนินงานการตรวจสอบ การปรับปรุง และการรายงานผล โดยมีการประสานงาน เป็นกลไกขับเคลื่อนการบริหารงานในทุกขั้นตอน โรงเรียนมีการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ใช้วงจรบริหารคุณภาพ 5 ขั้นตอน และมีการสร้างเครือข่ายเป็นกลไกการขับเคลื่อน โรงเรียนมีการวางแผนการจัดการสถานศึกษาการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ตามแนวทางการพัฒนาการศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนส่งเสริมวิชาชีพ โดยมีการวางแผนการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน โดยกำหนดเป้าหมายให้นักเรียนมีความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ และให้นักเรียนมีรายได้ ระหว่างเรียนเพื่อช่วยเหลือครอบครัว นำเอาผลผลิตที่ได้จากการเรียนการสอนให้นักเรียนนำไปใช้ในการประกอบอาชีพสำหรับนักเรียนอีกด้วย นอกจากนี้โรงเรียนยังมีการกำหนดหน้าที่และภารกิจของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจนโดยมีการแบ่งหน้าที่ และร่วมกับ หน่วยงานอื่นในการพัฒนาผู้เรียน มีการตรวจสอบ ติดตามการทำงานทุกขั้นตอน มีการนำผลที่ได้ไปปรับปรุง และรายงานผลการดำเนินงานในทุกระยะ ๆ ให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โรงเรียนมีการประสานงานกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการสนับสนุน การจัดการสถานศึกษาทั้งนี้ โรงเรียนมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ หน่วยงานต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2542 : 4 – 5) สมเดช สีแสง (2547 : 229) และสมยศ นาวิการ (2545 : 364) ซึ่งแสดงว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็น

กระบวนการที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีโอกาสได้ร่วมการดำเนินงานในทุกกระบวนการบริหาร ทั้งร่วมกัน เสนอแนะแนวทางการดำเนินงานร่วมกันแก้ไขปัญหา และร่วมกันชื่นชมความสำเร็จอย่างภาคภูมิใจ ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่ใช้การจูงใจให้ ผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาการปฏิบัติให้มีคุณภาพสูงขึ้น องค์กรประกอบด้วย ผลผลิต ด้านคุณภาพผู้เรียนและผลผลิต ด้านประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ การจัดการศึกษาสำหรับ นักเรียนมัธยมขยายโอกาส เป็นการจัดการสถานศึกษาที่มีความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับกับ ศักยภาพของผู้เรียน การจัดการศึกษาของโรงเรียนจึงมุ่งที่จะพัฒนาทักษะชีวิต หรือทักษะอาชีพให้กับ ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม มุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านฝีมือ มีความขยันอดทน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนในสาระการ เรียนการงานและพื้นฐานอาชีพและบูรณาการในสาระวิชาอื่น นอกจากนี้ยังจัดในกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนและหลักสูตรสาระเพิ่มเติม โดยการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพนั้น หลักสูตรการสอน วิชาชีพต้องมีความสอดคล้องกับสภาพบริบทหรืออาชีพในท้องถิ่น และสัมพันธ์กับภาคการตลาด ความต้องการแรงงานในพื้นที่ และต้องอาศัยความร่วมมือกับเครือข่ายทั้งสถานประกอบการ ผู้ประกอบการ สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิเชียร วิทยาอุดม (2548) ธร สุนทรายุทธ (2553) จันทรานี สงวนนาม (2551) อำนาจ ธีระวนิช (2553) และศิริพงษ์ เต่าภายน (2548) กล่าวไว้ว่าการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งฝึก ทักษะด้านการประกอบอาชีพให้ผู้เรียนโดยมุ่งหวังให้เรียนเกิดทักษะด้านฝีมือ มีความขยัน อดทน และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน องค์กรประกอบด้วยเงื่อนไขความสำเร็จ การบริหารจัดการสถานศึกษา ได้แก่ นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก โรงเรียนได้รับการ สนับสนุนจากหลายหน่วยงานในการส่งเสริมการสอนอาชีพในระยะสั้นโดยได้รับการสนับสนุนทั้งด้าน องค์กรความรู้ งบประมาณ ครูและบุคลากร ได้รับการพัฒนาจากหน่วยงานอื่น เช่น การอบรม การเพาะ เห็ด จากสำนักงานเกษตรอำเภอ เป็นต้นด้านงบประมาณได้รับการสนับสนุนทั้งจากภาครัฐและเอกชน

2. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ประกอบด้วย 4 มิประเด็นอภิปราย ดังนี้ รูปแบบการบริหารจัดการ สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ประกอบด้วย 4 ประกอบด้วย 3 องค์กรประกอบ และ 1 เงื่อนไขความสำเร็จ โดยในแต่ละองค์กรประกอบมีความสัมพันธ์กันในเชิงระบบ ซึ่ง สอดคล้องกับ อิวาน เซวิชและคณะ (Ivancevich, et al., อ้างถึงใน จินตนา ศักดิ์ภู่อรัมย์, 2545 : 10) ที่กล่าวถึงรูปแบบซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลผลิต 4) สภาพแวดล้อม การพิจารณารูปแบบในลักษณะนี้ ถือเป็นระบบเปิด ซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบจะ

เป็นส่วนสำคัญอีกประการหนึ่งที่บ่งบอกถึง คุณลักษณะของรูปแบบที่ดี สำหรับในแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีรายละเอียดดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้ารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และบริหารงานภายใต้ พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งกระจายอำนาจให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล ดังนั้นการบริหารโรงเรียน ผู้บริหาร คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชน จึงมีส่วนร่วมในการบริหาร มีความยืดหยุ่น และเหมาะสมกับแต่ละพื้นที่ โดยมีการปรับเปลี่ยนหรือประยุกต์ใช้หลักสูตรหรือมาตรฐานของการศึกษาชาติให้เหมาะสมโดยคำนึงถึงบริบทชุมชน ความต้องการของนักเรียนผู้ปกครอง ตลอดจนความต้องการของตลาดแรงงานหรือ อาชีพในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ อุทัย บุญประเสริฐ (2546 : 1 – 2) เดวิด เจ. แอล. David, J. L. (1996 : 4 – 5) และ เฉิง หยิน เจิ้ง Cheng ,Yin Cheong (1996 : 44) ที่กล่าวว่า การบริหารโรงเรียน เป็นฐานคือ การให้ผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนคณะครู ผู้ปกครอง ชุมชน มีอำนาจและความรับผิดชอบ ในการบริหารตนเองในลักษณะเชิงเบ็ดเสร็จ ให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียนผู้ปกครองและชุมชนที่มีความเชื่อว่าการให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่มากขึ้นจะทำให้ประสิทธิภาพของ โรงเรียนสูงขึ้น มีความยืดหยุ่นมากขึ้นและมีผลผลิตดีขึ้น สำหรับปัจจัยนำเข้าประกอบด้วย งานวิชาการงานบุคคล งานงบประมาณและงานบริหารทั่วไป ดังนี้

1) งานวิชาการ ได้แก่ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีนักเรียนที่มีฐานะยากจนเป็นส่วนใหญ่มีความต้องการประกอบอาชีพ เพื่อหารายได้ช่วยเหลือครอบครัวหลังจบการศึกษาภาคบังคับ แต่โรงเรียนได้จัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียนปกติทั่วไปมุ่งเน้นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้ข้อสอบหรือผลการทดสอบระดับชาติเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการจัดการสถานศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่ไม่ได้ยึดโยงกับสภาพของพื้นที่ (Area Based) ทำให้การจัดการศึกษาไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ผู้เรียนที่จบการศึกษาแล้วไม่สามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนได้ เต็มศักยภาพสำหรับเด็กด้อยโอกาสแล้วการแข่งขันในระบบการศึกษาไทยที่ผู้ปกครองและนักเรียน ต้องมีความพร้อมในด้านเศรษฐกิจ มีการแข่งขันแบบแพ้คัดออกให้ได้คนเก่งและพร้อมเท่านั้นที่จะได้รับโอกาสทำให้เด็กหลายกลุ่มต้องหลุดจากระบบการศึกษาเป็นจำนวนมาก ในส่วนของการ ส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน เป็นเพียงแค่จัดกิจกรรมหรือเป็นหลักสูตรระยะสั้นที่หน่วยงานอื่นมาสนับสนุนหรือการสอนอาชีพตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ได้มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน ทำให้เด็กที่จบการศึกษาแล้วไม่ได้มีโอกาสเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นไม่ได้สามารถนำความรู้ ที่ได้ไปประกอบอาชีพได้หรือเด็กจบไปแล้ว

กลายเป็นแรงงานไร้ฝีมือ ดังนั้นการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ต้องมีการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมงานอาชีพที่สอดคล้องกับสภาพบริบท ชุมชน อาชีวอาชีพในชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่น ความต้องการของตลาดและทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ หรือของโลก โดยมีการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพที่หลากหลาย การสร้างเจตคติ และการสร้างคุณลักษณะที่ดีต่อการประกอบอาชีพ เช่น ความขยัน อดทน มีคุณธรรม มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น มีการออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นเหมาะสมกับนักเรียน มีการจัดการเรียนที่หลากหลาย ทั้งการเรียนในห้องเรียน เรียนในสถานประกอบการ เรียนร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษา หรือการเรียนร่วมกับการทำงาน และมีการวัดผลที่หลากหลายเหมาะสม เน้นการประเมินตามสภาพจริงมากกว่าการทดสอบความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนอาชีพ ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554 : 9) ที่กำหนดการจัดการศึกษาเพื่อ การประกอบอาชีพในการศึกษาขั้นพื้นฐานปรากฏในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สารที่ 4 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี คือ สาระการอาชีพ เริ่มต้นจัดให้กับนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้นไป เพื่อให้เด็กนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพในชุมชนของตน และสามารถสำรวจความสนใจ ความสามารถ และทักษะอาชีพของตน และเมื่อเข้าสู่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จึงเริ่มเรียนรู้สาระเกี่ยวกับแนวทางการเลือก อาชีพ และการสร้างเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ รวมทั้งได้ฝึกทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพโดยทั่วไป เช่น ทักษะกระบวนการทำงานทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะแสวงหาความรู้ และทักษะการจัดการ เป็นต้น ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาชีพ ควรนำหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) มาประยุกต์ทั้งด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียน ได้ฝึกปฏิบัติจริงทั้งในโรงเรียนและในสถานประกอบการ มีการฝึกประสบการณ์จริง การวัดผลประเมินตามสภาพจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะด้านอาชีพ มีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ

2) งานบุคคล ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร การสร้างขวัญกำลังใจ และการสร้างแรงจูงใจให้จัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนและบุคลากรโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เป็นข้าราชการครูที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาทั่ว ๆ ไป ไม่ได้มีครูที่จบการศึกษาเฉพาะทางหรือครูที่จบด้านอาชีพ ดังนั้นจึงขาดความรู้ความสามารถในด้านการสอนอาชีพที่ต้องใช้ความรู้เฉพาะทาง เช่น การสอนวิชาช่าง เป็นต้นแต่ครูที่มีความสนใจหรือมีความชำนาญทางด้านวิชาชีพบางสาขาก็สามารถสอนอาชีพได้ เช่น การแกะสลักผลไม้ หรืองานเกษตร เป็นต้น ดังนั้น การพัฒนาครู การเสริมสร้างแรงจูงใจ การสร้างขวัญกำลังใจของครูและบุคลากรนั้น ทางโรงเรียนควรทำความร่วมมือกับเครือข่ายที่สนับสนุน โรงเรียนในการพัฒนาครูให้มีความรู้ด้านการสอนอาชีพให้เข้ามาสนับสนุน อาทิเช่น สถาบัน อาชีวศึกษา หน่วยงานราชการ เช่น กรมปศุสัตว์ สถาบันพัฒนาฝีมือ และผู้ประกอบการในพื้นที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ก็เป็นแหล่งเรียนรู้ของครูได้เช่นกัน หากครูได้รับการพัฒนาและมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ตรงกับสิ่งที่ครู โรงเรียน และชุมชน คาดหวังไว้จะทำให้การเรียน การสอนประสบผลสำเร็จได้ ทั้งนี้ เนื่องจากครูเป็นหัวใจของการพัฒนาสอดคล้องแนวคิดของ วัชรพงษ์ ผึ้งดีบ ผู้อำนวยการ วิทยาลัยเทคนิคสารภี ที่ดำเนินการพัฒนาคณะครูโรงเรียนอมก๋อย โดยวิทยาลัยเทคนิคสารภีได้จัด อบรมเรื่องการซ่อมเครื่องยนต์ เพื่อให้คณะครูโรงเรียนอมก๋อยได้ เรียนรู้ร่วมกันกับคณะครู วิทยาลัยเทคนิคสารภี ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การจัดสรรอัตราครูบุคลากรสำหรับโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา ควรกำหนดตำแหน่งครูที่มีวุฒิทางด้านสายอาชีพ ตามความต้องการของ โรงเรียนหรือการให้บุคคลที่มีความเชี่ยวชาญอาชีพต่าง ๆ ในพื้นที่สามารถเข้ารับการบรรจุเป็นครูได้ เป็น การเฉพาะ นอกจากนั้นสำหรับการพัฒนาครูควรจัดสรรงบประมาณให้โรงเรียนในการพัฒนาครู ด้านการส่งเสริมงานอาชีพตามความต้องการของโรงเรียน

3) งานงบประมาณ ได้แก่ การจัดสรรทรัพยากร และการระดมทรัพยากร งบประมาณ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐานตามรายหัวนักเรียนเหมือนกับโรงเรียนทั่วไป ซึ่งการจัดสรรงบประมาณแบบรายหัวที่ให้การ อุดหนุนรายหัวนักเรียนเท่ากันหมดทุกคนนั้น ยิ่งทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคมสูงขึ้นเด็กชนบท ห่างไกล ด้อยโอกาสควรจะได้รับ การสนับสนุนงบประมาณมากกว่าเด็กปกติทั่วไป เพื่อเป็นการเพิ่ม โอกาสให้กับนักเรียนสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาแล้วนอกจากเงินอุดหนุนรายหัวแล้ว นั้น ยังมีงบ สนับสนุนตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาแต่ผ่านทางหน่วยงาน อื่นให้ การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ดังนั้นโรงเรียนจึงมีการใช้ทรัพยากร ร่วมกันเพื่อการส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียนอย่างเหมาะสม เช่น การเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ในชุมชน การเรียนรู้ในสถานประกอบการ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ รุ่ง แก้วแดง (2546 : 51) ซึ่งกล่าวถึงการ ระดมสรรพกำลังทุกส่วนในสังคมเพื่อการจัดการศึกษาทุกส่วนของสังคมทั้งครอบครัว ชุมชน รัฐ เอกชน องค์กรชุมชน สื่อมวลชน จะต้องตระหนักสานักรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการสถานศึกษาทุก ชั้นตอนแทนการผลักภาระให้เป็นความรับผิดชอบของรัฐเพียงอย่างเดียว ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดสรรงบประมาณในลักษณะงบแลกเป้า (โครงการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพตาม กลยุทธ์) หรือแบบ Top up เพิ่มเติมให้กับเด็กยากจน ห่างไกล เพื่อให้โรงเรียนได้มีงบประมาณเป็น การเฉพาะในการจัดทำหลักสูตรการจัดหาวัสดุฝึกหรือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้าน ส่งเสริมงานอาชีพให้บรรลุตามเป้าหมาย

4) งานบริหารทั่วไป ได้แก่ การมีส่วนร่วม การประสานงาน และการสร้างเครือข่าย โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนตลอดจนชุมชนได้เข้ามามีส่วน ร่วมในการจัดการศึกษาเป็นจำนวนมาก ดังนั้นการประสานงานของโรงเรียนกับหน่วยงานมี ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อลดปัญหาและความซ้ำซ้อนของงานลงได้สำหรับการส่งเสริมงานอาชีพ

ในโรงเรียนมีหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ ประมง ปศุสัตว์ และองค์กรเอกชน ได้เข้ามาส่งเสริมงานอาชีพให้กับนักเรียนอย่างหลากหลาย โรงเรียนมีการประสานงานและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนอย่างชัดเจนเป็นลักษณะของหุ้นส่วนพัฒนา(Partnership) ที่มีการวางแผนร่วมกันของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษามากกว่าการที่โรงเรียนเป็นฝ่ายรับการสนับสนุนเพียงฝ่ายเดียวซึ่งสอดคล้องกับ สมิต สัจฉกร (2546 : 1 – 5) ที่กล่าวว่า การประสานงานเกิดจากความต้องการที่จะ ให้งาน หรือกิจกรรมย่อย ๆ ที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จ โดยปฏิบัติอย่างสอดคล้องในจังหวะเวลาเดียวกัน ได้ผลงานที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่เป็นไปตามข้อกำหนด ประหยัดเวลา และทรัพยากร ในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ประเวศ วะสี (2543 : 9 – 10) ยังกล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาว่า การศึกษาเป็นความหวังของสังคมและเป็นเสมือนต้นทางแห่งสภาพจิตใจ ครอบครัว วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม เป็นกระบวนการทางการศึกษา จึงมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา เป็นกระบวนการที่เป็นกลาง ทุกคนจึงสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายควรส่งเสริมให้โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายพัฒนาด้านวิชาการร่วมกัน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในลักษณะของหุ้นส่วนพัฒนา(Partnerships) องค์กรประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการ กระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ 5 ขั้นตอนได้แก่ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการวางแผน (Plan) ขั้นตอนที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Do) ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (Act) ขั้นตอนที่ 5 การรายงานผล (Report) และมีประสานงาน (Coordinating) เป็นกลไกสู่ความสำเร็จ การดำเนินงานของแต่ละขั้นตอนมีความสัมพันธ์กัน ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพและ บรรลุตามวัตถุประสงค์โดยกระบวนการที่สำคัญ คือ การรายงานผลการดำเนินงานซึ่งโรงเรียน ต้องรายงานผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ให้กับหน่วยงานต้นสังกัดในทุก ๆ ปี สอดคล้องกับ ลูเธอร์ กุลlick และ ลินดอลล์ เออร์วิค (Luther Gulick and Lyndall Urwick , อ้างถึงใน สุนทร โคตรบรรเทา 2554 : 56 – 57) นำแนวคิดของ อองรี ฟาโยล์ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการ เป็นงานในหน้าที่ของผู้บริหารในองค์การราชการโดยทั่วไปโดยได้เพิ่มการประสานงาน (Coordinating) เพื่อให้เกิดความร่วมมือเพื่อดำเนินการไปสู่เป้าหมายเดียวกัน การรายงาน (Reporting) ผลการปฏิบัติขององค์การ เพื่อให้สมาชิกขององค์การทราบความก้าวหน้าของการดำเนินงานองค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิต ด้านผลผลิตของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาประกอบด้วย 1) ด้านคุณภาพของผู้เรียน 2) ด้านประสิทธิภาพ การบริหาร ด้านคุณภาพผู้เรียนเนื่องด้วยนักเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนมีฐานะยากจน ผู้ปกครองมีอาชีพทำสวนยางพารา ดังนั้น โรงเรียนจึงส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความรู้ ทักษะ และ คุณลักษณะที่ดีในการประกอบอาชีพ ซึ่งจะทำให้นักเรียนที่จบการศึกษาแล้วเป็นแรงงานที่มี คุณภาพสามารถประกอบอาชีพเลี้ยง

ตนเองและช่วยเหลือครอบครัวได้ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ในศตวรรษที่ 21 นี้ สอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการศึกษาของอาชีวศึกษา (สำนักมาตรฐาน การอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, 2556) และโรงเรียนมีชัยพัฒนา (<http://mechaipattana.ac.th>, 2557) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนให้มีทักษะด้านอาชีพและสามารถประกอบอาชีพได้หลังจบการศึกษา สำหรับด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการนั้น โรงเรียนเป็นองค์กรที่ได้รับ การยกย่องและเชื่อถือใน ชุมชน ดังนั้น โรงเรียนจึงเป็นแหล่งวิทยาการที่เผยแพร่องค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้กับชุมชนในทุก ๆ เรื่อง ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม อาทิเช่น โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการส่งเสริมงานอาชีพให้กับชุมชน สอดคล้องกับหลักการของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สำนักงานโครงการ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2551 : 11 - 12) ทรงใช้ในการดำเนินงานพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่ว่าโรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นฐานของการพัฒนาทั้งนี้เพราะสถานศึกษาเป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน เป็นสถานที่รวมเด็กในวัยเรียนของชุมชน ทำให้เข้าถึงเด็กได้ง่ายและเป็นสถานที่ที่มีผู้ที่มีความรู้ คือครู ซึ่งเป็นแกนสำคัญในการถ่ายทอดให้ เด็กได้พัฒนาความรู้ และทักษะต่าง ๆ เงื่อนไขความสำเร็จเงื่อนไขความสำเร็จของกระบวนการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 2 เงื่อนไข ได้แก่ 1) นโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2) การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีโครงการสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีงบประมาณในการพัฒนาและมีการนิเทศกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งมีหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีโครงการสนับสนุนช่วยเหลือทั้งเรื่องงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนองค์ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเงื่อนไขความสำเร็จของ การจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี แต่ผู้บริหารหรือบุคลากรในโรงเรียนตลอดจนชุมชนต้องมีการ ประสานงานกับเครือข่ายให้ชัดเจน และสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในทุกชั้นตอน สอดคล้องกับ สมิต สัจฉกร (2546 : 1 - 5) ที่กล่าวว่า การประสานงานเกิดจากความต้องการที่จะให้ งานหรือกิจกรรมย่อย ๆ ที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จ โดยปฏิบัติอย่างสอดคล้องในจังหวะเวลาเดียวกันได้ ผลงานที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่เป็นไปตามข้อกำหนด ประหยัดเวลาและทรัพยากรในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ หากการประสานงานกับเครือข่ายไม่ชัดเจนหรือตรงกับเป้าหมายของการจัดการศึกษาจะทำให้โรงเรียนประสบกับปัญหาการดำเนินงานเพราะว่าในแต่ละหน่วยงานมี การกำหนด แผนงาน โครงการ และระยะเวลาในการทำงานต่างกัน ก็เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อน ไม่เหมาะสมกับระยะเวลา เช่น บางโครงการมีระยะเวลาตรงกับช่วงเวลาสอบปลายปีของโรงเรียน เป็นต้น ดังนั้น การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับเด็กขาดโอกาสโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้นั้น การประสานงานและการมีส่วนร่วมจึงเป็น เงื่อนไขที่สำคัญ การประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยผู้บริหารโรงเรียน มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบ ตามระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) สอดคล้องกับ บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 104 – 106) กล่าวถึงการวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบนั้นอาจกระทำได้ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนคือ 1) สร้างหรือการพัฒนารูปแบบ เพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ และ 2) ทดสอบความเที่ยงตรงของรูปแบบ เพื่อทดสอบความเหมาะสม ของรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไอซ์เนอร์ (Eisner, 1976 : 192 – 193) ที่ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ โดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยโดยการมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์และปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาสภาพและแนวทางการจัดการศึกษาจากโรงเรียนและผู้ทรงคุณวุฒิ การยกร่างรูปแบบ การตรวจสอบรูปแบบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และการประเมินรูปแบบโดยผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ส่งผลให้รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความเป็นไปได้ในระดับมาก และ มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ได้ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำรูปแบบไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับระดับนโยบาย

1) ผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดนโยบายให้โรงเรียนมีการจัดการศึกษาที่ยึดพื้นที่เป็นฐานในการพัฒนาเน้นให้มีรูปแบบการจัดการศึกษาที่หลากหลายเน้นการส่งเสริมงานอาชีพให้กับผู้เรียน

2) ผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรปรับระเบียบกฎเกณฑ์ให้เอื้อต่อการจัดการนำรูปแบบไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพบริบท

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา

1) ควรศึกษาสภาพบริบทของพื้นที่ ความต้องการของตลาดแรงงาน สภาพเศรษฐกิจของชุมชน สภาพความพร้อมของโรงเรียนเพื่อให้การนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริม

งานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพบริบทของพื้นที่

2) ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียนให้ตอบสนองความต้องการของนักเรียนและชุมชนอย่างแท้จริง

1.3 ผู้บริหารของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการสอนงานอาชีพโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้ชัดเจน

2 ควรนำผลการวิจัยไปเผยแพร่ ใช้พัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมการสอนงานอาชีพให้กับผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการส่งเสริมงานอาชีพที่สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

3.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบ เพื่อส่งเสริมงานอาชีพของนักเรียน

3.3 รูปแบบการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษา

3.4 รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อการส่งเสริมงานอาชีพ

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูป
การศึกษา. กรุงเทพฯ : ซีเคสมิเดีย, 2543.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การวัดและประเมินผลสภาพ
แท้จริงของนักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2540.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย จำกัด, 2544.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การจัดการศึกษาด้านอาชีพ
สำหรับเด็กด้อยโอกาสในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร. เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ
จัดการศึกษาด้านอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสในพื้นที่สูงและถิ่นทุรกันดาร : โรงแรมคุ้มภูคำ
เชียงใหม่. (26 – 29 กรกฎาคม 2554).
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ภูเขา
สูงและ ถิ่นทุรกันดาร, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
จำกัด, 2552.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. การวิจัยแนวโน้มการจัดการศึกษา
ที่มีประสิทธิภาพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรง
พิมพ์องค์การค้ำของสำนักงานคณะกรรมการ สกสค., 2549.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. นโยบายและกรอบทิศทางการ
พัฒนาการ บริหารจัดการและการจัดการศึกษาของ สพฐ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.
2554. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด , 2554.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. แนวทางการส่งเสริมการจัด
การศึกษาวิชาชีพพระดัมมัธยมศึกษาตอนต้น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย., 2553.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ พุทธศักราช 2542. แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุ
รุษสภาลาดพร้าว, 2545.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551.
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 43 ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2551.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. คณะกรรมการการอาชีวศึกษา. มาตรฐานการอาชีวศึกษาและ

- วิชาชีพ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2556.
- การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวง. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549).** กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี, 2544.
- การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวง. **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559).** กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2544.
- จักรปรุฬห์ วิชาอัครวิทย์. **รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดเชียงใหม่และแม่ฮ่องสอน.** เชียงใหม่ : ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2553.
- จันทรานี สงวนนาม. **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บุ๊คพอยท์, 2551.
- จินตนา ศักดิ์ภู่อารัม. **การนำเสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนในกำกับของรัฐสำหรับประเทศไทย.** กรุงเทพฯ : ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- จุฬาลงกรณ์, มหาวิทยาลัย. **ปัจจัยมบพแห่งความจงรักภักดี.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- เจษฎาภรณ์ รอบคอบ. **สภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 30. เชียงใหม่ : การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.**
- ชนินทร์ แสงแก้ว. **การบริหารงานตามมาตรฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2541 ด้วยวัฏจักรคุณภาพของเดิมมีงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี.** กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์และคณะ. **การจัดระบบการศึกษา : หน่วยที่ 1 – 2. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2544.**
- ทรงกรด เหล็กสมบุรณ์. **อนาคตภาพการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพสำหรับผู้ด้อยโอกาสในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2555.**
- ทิตนา แคมมณี. **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.
- ธงชัย สันติวงษ์. **องค์การและการบริหาร.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2543.

- ธรรมากร สุนทรายุทธ. การบริหารจัดการเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : บริษัท เนติกุลการพิมพ์ จำกัด, 2553.
- นงราม เศรษฐพานิช และคณะ. การบริหารและการจัดการศึกษาของการมัธยมศึกษา : การส่งเสริมเพื่อการประกอบอาชีพส่วนตัวและก้าวเข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2533.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิค และกรณีตัวอย่าง. กรุงเทพฯ : สิริลักษณ์การพิมพ์, 2546.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. การจัดการสำนักงาน. กรุงเทพฯ : มณฑลการพิมพ์, 2545.
- บุญชม ศรีสะอาด. การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2546.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2553.
- ประเวศ วะสี. “ปฐมภคา” การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : ครูสภา ลาดพร้าว, 2543.
- ไพฑูริย์ สีนลรัตน์. การจัดการหลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2554.
- มนต์นภัส มโนการณ. การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงและทุรกันดาร. พิษณุโลก : ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2553.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2550.
- รุ่ง แก้วแดง. โรงเรียนนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2546.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2550.
- รุจิร ภูสาระ. การพัฒนาหลักสูตร: ตามแนวปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : บัคพอยท์, 2545.
- วรรณภา ทับเที่ยง. แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ : กรณีศึกษาศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขา แม่ฟ้าหลวง บ้านห้วยวอกจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : ปริญญาณิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2550.
- วันชัย โกลละสุด. ความหมายและความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม.
- วีระยุทธ ชาศะกาญจน์. เทคนิคการบริหาร สำหรับนักบริหารการศึกษามีอาชีพ. สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.
- ศิริพงษ์ เสาภายน. หลักการบริหารการศึกษา : ทฤษฎี และแนวปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บัคพอยท์, 2548.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(สสวท.) **ข้อตกลงและเงื่อนไขการใช้งาน (Terms and Conditions)**, 2013.

สมเดช สีแสง. **คู่มือการบริหารโรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ.**

ชยันนาท: ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย และพัฒนามาตรฐานวิชาชีพครู, 2547.

สมยศ นาวิการ. **การบริหารแบบมีส่วนร่วม : QC.** กรุงเทพฯ : ชาญวิทย์เซ็นเตอร์, 2545.

สมิต สัจฉกร. **เทคนิคการประสานงาน.** กรุงเทพฯ : สายธาร, 2546.

สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา และคณะ. **แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ.**

ทุณวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2544.

สุนทร โคตรบรรเทา. **หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :ปัญญาชน, 2554.

สุนีย์ ภูพันธ์. **แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตร.** เชียงใหม่ : The Knowledge Center, 2546.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ. **รูปแบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.**<http://www.moe.go.th/webtcs/SEAMSAK/seamsak.doc> (26 มิถุนายน 2556)

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. **สภาพการจัดการศึกษาชายขอบภาคใต้.** กรุงเทพฯ : วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น, 2552.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. **รายงานวิจัย เรื่อง สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้.**

กรุงเทพฯ : สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2552.

ศึกษานิเทศก์, หน่วย. **สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. คัมภีร์ กศน.** กรุงเทพฯ : เอ็น.เอ.รัตนะเทรตติ้ง, 2551.

อมรวิซซ์ นาครทรรพ. **เด็กด้อยโอกาสจุดพลิกผันอนาคตของชาติ.** กรุงเทพฯ : มาตาการพิมพ์ จำกัด, 2557.

อรุณศรี จิตต์แจ้ง. **เมื่อนหาวิทยาลัยก้าวไปพร้อมกับโรงเรียน.** กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2553.

อำนาจ ธีระวนิช. **การจัดการยุคใหม่.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2553.

อำนาจ ศรีแสง. **การบริหารบุคลากรในสถานศึกษา หน่วยที่ 7.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 2552.

อุทัย บุญประเสริฐ. **การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management).** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2543.

- อุทัย บุญประเสริฐ. **หลักการบริหารแบบฐานโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : พระรามสี่การพิมพ์, 2546.
- อุทุมพร จามรมาร. “การประกันคุณภาพระดับอุดมศึกษาตามเกณฑ์ทบวงมหาวิทยาลัย” กรุงเทพฯ : โม่เดล, 2541.
- Bardo, J. W., & Hartman, J. J. **Urban society: A systematic introduction**. New York : F.E. Peacock, 1982.
- Bovee, C. L. et al. **Management**. New York : McGraw – Hill, 1993.
- Cheng, Yin Cheong. **School Effectiveness and School-based Management : A Mechanism for Development**. London : The Falmer Press, 1996.
- David, Jane L. “The Who, What, and Why of Site-Based Management”, **Educational Leadership**. 53, 4 (December 1995/January 1996) : 4 – 9.
- Dubrin, A. J. **Essentials of Management**. (5thed). New York: South-Western College Publishing, 2000.
- Eisner, E. **Education Connoisseurship and Criticism**. Their form and functions in education evaluation : *Journal of Aesthetic Education*, 1976.
- Joyce, B., and Weil. M. **1991 Models of Teaching**. (5th ed). New York : Allyn & Bacon, 1996.
- Kast, F.E. and Rosenzweig, J.E. **Organization and Management: A System and contingency approach**. (4thed). New York : McGraw – Hill, 1985.
- Keeves, P. J. **Educational research methodology, and measurement: An international handbook**. Oxford, England : Pergamon Press, 1988.
- Saylor, J. Galen, William M. Alexander and Arthur J. Lewis. **Curriculum Planning for Better Teaching and Learning**. (4th ed). New York : Holt, Rinehart and Winston, 1981.
- Tosi, H.L. and Carroll, S.J. **Management**. New York : John Wiley and Sons, 1982.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน
มัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

1. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

1.1 ชื่อโรงเรียน.....

1.2 ที่ตั้ง.....

1.3 ระดับชั้นที่เปิดการสอน ชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นอนุบาลถึงชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3

1.4 จำนวนครูและบุคลากรคน ชาย.....คน หญิง.....คน

2. ข้อมูลการบริหารสถานศึกษา

2.1 สภาพบริบททั่วไป

2.1.1 สภาพบริบทของชุมชน

.....

.....

.....

.....

2.1.2 สภาพทั่วไปของสถานศึกษา

.....

.....

.....

.....

2.2 ด้านการบริหารสถานศึกษา

2.2.1 งานบริหารวิชาการ

2.2.1.1 งานพัฒนาหลักสูตร

.....

.....

.....

2.2.1.2 การจัดการเรียนการสอน

.....

.....

.....

2.2.1.3 การวัดผลประเมินผล

.....

.....

.....

.....

2.2.2 งานบริหารบุคคล

2.2.2.1 การพัฒนาบุคลากร

.....

.....

.....

2.2.2.2 การสร้างขวัญกำลังใจ

.....

.....
.....

2.2.2.3 การสร้างแรงจูงใจ

.....
.....
.....

2.2.3 งานงบประมาณ

2.2.3.1 การจัดสรรทรัพยากร

.....
.....
.....

2.2.3.2 การระดมทรัพยากร

.....
.....
.....

2.2.4 งานบริหารทั่วไป

2.2.4.1 การมีส่วนร่วม

.....
.....
.....

2.2.4.2 การประสานงาน

.....
.....
.....

2.2.4.3 การสร้างเครือข่าย

.....

.....

.....

2.3 กระบวนการบริหาร

2.3.1 การวางแผน

.....

.....

.....

2.3.2 การดำเนินการ

.....

.....

.....

2.3.3 การนิเทศติดตาม

.....

.....

.....

2.3.4 การปรับปรุง

.....

.....

.....

2.3.5 การรายงานผล

.....

.....

.....

2.3.6 การประสานงาน

.....

.....

 3.2 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับ
 นักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

.....

 4. ข้อค้นพบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน
 มัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการ
 บริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส
 ทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

1. นักวิชาการ

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1.ศ.ดร.ฐาปนา บุญหล้า	ประธานมูลนิธิสถาบันโลจิสติกส์แห่งเอเชีย

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
2. รศ.ดร.สมาน อัครภูมิ	ประธานหลักสูตรปริญญาเอกสาขา การบริหารการศึกษา มรภ.ศรีสะเกษ
3. รศ.ดร.ชูศักดิ์ เอกเพชร	อดีตรักษาการอธิการบดี มรภ.สุราษฎร์ธานี
4. รศ.ดร.วีระยุทธ ชาทะกาญจน์	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มรภ.นครศรีธรรมราช
5. ผศ.ดร.บรรจง เจริญสุข	อดีตคณบดีคณะครุศาสตร์ มรภ.สุราษฎร์ธานี
6. ผศ.ดร.นพรัตน์ ชัยเรือง	อดีตรองอธิการบดี มรภ.นครศรีธรรมราช
7. ดร.อโนทัย ประสาน	อดีตรองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มรภ. นครศรีธรรมราช

ผู้บริหารการศึกษา

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1. ดร.กิตติกร คัมภีร์ปรีชา	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญพิเศษ ที่ปรึกษาอดีต รมต. กระทรวงศึกษาธิการ
2. ดร.เจียร ทองนุ่น	ศึกษาธิการจังหวัด นครศรีธรรมราช
3. ผอ.วิรัตน์ ไกรแก้ว	ผู้อำนวยการสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

ชื่อ-สกุล

ตำแหน่ง

ผู้บริหารสถานศึกษาวิทยฐานะเชี่ยวชาญหรือวิทยฐานะชำนาญการพิเศษและจบการศึกษาในระดับปริญญาเอกสาขาบริหารการศึกษา

ชื่อ-สกุล

วุฒิการศึกษา

ตำแหน่ง

1.นางฉัตรพิสุทธิ์ วิจารณ์

ผู้อำนวยการโรงเรียน

ประเด็นที่ 1 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง
<p>1. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4</p> <p>ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้</p> <p>องค์ประกอบที่ 1 ด้านปัจจัยนำเข้า</p> <p>องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการ</p> <p>องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลลัพธ์</p> <p>องค์ประกอบที่ 4 ด้านสภาพแวดล้อม</p>	✓	
<p>2. องค์ประกอบด้านปัจจัยนำเข้า (Inputs)</p> <p>1. งานบริหารสถานศึกษา</p>	✓	

<p>ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4</p>	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง
<p>3. องค์ประกอบด้านกระบวนการ (Process) การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) การปรับปรุง (Act) การรายงานผล (Report) การประสานงาน (Coordinating)</p>	✓	
<p>4. องค์ประกอบด้านผลลัพธ์ (Output) คุณภาพของผู้เรียนประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษา</p>	✓	
<p>5. องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม (Environment)</p> <p>1. สภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4</p> <p>2. สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4</p>	✓	

ประเด็นที่ 2 องค์ประกอบของรูปแบบบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ
สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 4 ด้าน ปัจจัยนำเข้า

ร่างรูปแบบบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 4	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง
1. ด้านการบริหารสถานศึกษาขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยงาน 4 ดังนี้ 1.1 งานด้านวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล	✓	
1.2 งานบริหารบุคคล การพัฒนาบุคลากร การสร้างขวัญกำลังใจ การสร้างแรงจูงใจ	✓	
1.3 ด้านงบประมาณ การระดมทรัพยากร การจัดสรรทรัพยากร	✓	
1.4 ด้านการบริหารทั่วไป การมีส่วนร่วม	✓	

การประสานงาน		
การสร้างเครือข่าย		

<p>ร่างรูปแบบบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4</p>	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง
<p>1.1 งานด้านวิชาการ ประกอบด้วย</p> <p>1.1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนขยายโอกาส มีการดำเนินการดังนี้</p> <p>1) การพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับสภาพบริบทของพื้นที่</p> <p>2) หลักสูตรการสอนอาชีพ สอดคล้องกับอาชีพในท้องถิ่น และความต้องการของตลาด</p> <p>3)ร่วมกับสถาบันอาชีวศึกษาในพื้นที่ในการพัฒนาหลักสูตรการสอนอาชีพในโรงเรียน</p> <p>4) หลักสูตรเน้นให้นักเรียนมีเจตคติมีทักษะในการในการประกอบอาชีพและให้ผู้เรียนมีรายได้ระหว่างเรียน</p> <p>5)หลักสูตรเน้น ให้นักเรียนมีคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่21</p> <p>6) พัฒนาหลักสูตรบูรณาการการสอนอาชีพพร้อมกับรายวิชาอื่น ๆ</p>	✓	<p>การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่21</p>

ร่างรูปแบบบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริม งานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุง
7) หลักสูตรการสอนอาชีพมีความ หลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน		

ร่างรูปแบบบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริม งานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุง

<p>1.1.2) ด้านการจัดการเรียนการสอน</p> <p>การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมโรงเรียนขยายโอกาสมีการดำเนินการดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง 2) การจัดการเรียนการสอนในสถานที่จริง เช่น ในสถานประกอบการในชุมชน 3) การจัดการเรียนการร่วมกับสถานอาชีวะหรือผู้ประกอบการในพื้นที่ 4) การจัดการเรียนให้นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน 5) การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ 6) การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในสาระวิชาอื่น ๆ <p>หรือสามารถนำประสบการณ์ของตนเองมาถ่ายทอดให้กับนักเรียนตลอดจนถึงผู้ปกครองในการประกอบอาชีพ</p>	✓	
--	---	--

ร่างรูปแบบบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริม งานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุง

<p>1.3 ด้านงบประมาณ</p> <p>1.3.1.การจัดสรรทรัพยากร</p> <p>1) การจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนเพื่อการสนับสนุนด้านการสอน อาชีพอย่างเพียงพอ</p> <p>2) การวางแผนร่วมกับชุมชน ในการใช้ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนอาชีพในโรงเรียน</p> <p>3) มีการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อสำหรับการเรียนสอนอาชีพ</p> <p>4) โรงเรียนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องใช้ทรัพยากรร่วมกันในการสอนงานอาชีพ</p> <p>1.3.2.การระดมทรัพยากร</p> <p>1) โรงเรียนวางแผนร่วมกับ หน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียน</p> <p>2) โรงเรียนนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนอาชีพ</p> <p>3) โรงเรียนใช้สถานประกอบการให้เป็นแหล่งเรียนรู้กับของนักเรียน</p>	✓	<p>การจัดสรรงบประมาณเป็นการจัดสรรงบประมาณจากเงินอุดหนุนของโรงเรียนและงบประมาณอื่นที่โรงเรียนได้รับจัดสรร</p>
--	---	--

<p>ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4</p>	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง
<p>1.1.3 การวัดผลประเมินผลการวัดผลประเมินผลโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีการดำเนินการดังนี้</p> <p>1) การวัดผลประเมินผลมีความยืดหยุ่นเหมาะสมเหมาะสมกับผู้เรียน</p> <p>2) มีการประเมินตามสภาพจริงเน้นการประเมินทักษะปฏิบัติและประเมินผลงานของนักเรียนมากกว่าการประเมินทฤษฎีหรือด้านความรู้</p> <p>3) มีการสร้างเกณฑ์การวัดผลประเมินผลร่วมกับสถานประกอบการภูมิปัญญาหรือสถานบันการสอนอาชีพ</p> <p>4) มีการจัดทำระเบียบการเทียบโอนความรู้จากประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของนักเรียน</p>	✓	

<p>ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4</p>	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง
<p>1.4 ด้านการบริหารทั่วไป</p> <p>1.4.1.การมีส่วนร่วม</p> <p>1) การส่งเสริมให้สถาบันอาชีวศึกษา สถานประกอบการ ภูมิปัญญาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นการช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพอย่างหลากหลาย</p> <p>2) การส่งเสริมให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของกระบวนการดำเนินงาน</p> <p>3) การส่งเสริมให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดรายวิชาหรืออาชีพสำหรับการเรียนการสอน</p> <p>1.4.2.การประสานงาน</p> <p>1) การประสานงานกับสถานประกอบการในพื้นที่เพื่อให้นักเรียนได้เข้าไปฝึกงานในสถานที่จริงโดยให้นักเรียนได้เรียนรู้การ</p>	✓	

ประกอบอาชีพรวมทั้งการให้นักเรียนได้ช่วยเหลือ ผู้ปกครองในการประกอบอาชีพ		
---	--	--

<p>ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4</p>	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง
<p>2) การประสานงานกับสถาบันอาชีวศึกษาในพื้นที่หรือในจังหวัดเพื่อสร้างความร่วมมือในทางวิชาการเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพ</p> <p>3) การประสานงานกับหน่วยงานต้นสังกัดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินงาน</p> <p>1.4.3 การสร้างเครือข่าย</p> <p>1)การสร้างเครือข่ายโรงเรียนขยายโอกาสเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการสอนอาชีพ</p> <p>2) การสร้างเครือข่ายกับสถาบันอาชีวศึกษา เพื่อให้การช่วยเหลือด้านวิชาการตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ในลักษณะโรงเรียนพี่ช่วยน้อง</p> <p>3) การสร้างเครือข่ายร่วมกับเอกชน สถานประกอบการหรือเครือข่ายในชุมชนเพื่อสนับสนุนการสอนงานอาชีพในโรงเรียน</p>	✓	

ประเด็นที่ 3 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 4

ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นศรีธรรมราช เขต 4	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง
<p>กระบวนการบริหารมีการดำเนินการดังนี้</p> <p>ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการวางแผน (Plan) เป็นการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ มีการกำหนดแผนงานกิจกรรมในการสอนวิชาชีพในโรงเรียน</p> <p>ขั้นตอน ที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Do) การทำงานมีการบูรณาการการทำงานกับภาคีเครือข่ายที่มีหน้าที่สนับสนุนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับความรู้แลทักษะด้านการประกอบอาชีพอย่างหลากหลายตามความสนใจของตนเอง</p> <p>ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check)สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้มีการติดตามตรวจสอบการทำงานทุกขั้นตอนและมีการ</p>	✓	

<p>ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา</p> <p>โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4</p>	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง
<p>รายงานผลการดำเนินงานในทุกกระยะ ๆ โดยการดำเนินการให้เป็นระบบ</p> <p>ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (Act) มีการปรับปรุงและพัฒนางานในทุก ๆ กระยะหรือนำผลการประเมินมาปรับปรุงให้ดีขึ้นตลอดเวลา</p> <p>ขั้นตอนที่ 5 การรายงานผล (Report) มีการรายงานผลการดำเนินงานให้กับหน่วยงานต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ</p> <p>สำหรับกลไกสู่ความสำเร็จ คือ การประสานงาน (Coordinating) มีการประสานงานกับภาคีเครือข่ายทั้งภายในชุมชนและนอกชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมตามความถนัดหรือ หน้าที่ของแต่ละภาคส่วนในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพในโรงเรียน</p>		

ประเด็นที่ 4 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ด้านผลผลิต

ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง
<p>ด้านคุณภาพของผู้เรียน</p> <p>1) นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพมีความสนใจและได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพอย่างหลากหลาย สามารถตัดสินใจเลือกเรียนต่อหรือประกอบอาชีพตามความสนใจของตนเอง</p> <p>2) นักเรียนมีคุณลักษณะพื้นฐานของการประกอบอาชีพได้แก่ความขยันอดทนความรับผิดชอบความคิดสร้างสรรค์เป็นต้น</p> <p>3) นักเรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพและสามารถประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจได้หลังจบการศึกษา</p> <p>4) นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปหารายได้โดยการช่วยเหลือครอบครัวประกอบอาชีพหรือฝึกงานในสถานประกอบการหรือผลิตสินค้าจำหน่ายได้ในระหว่างเรียน</p> <p>ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ</p>	✓	
	✓	

<p>ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4</p>	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง
<p>1) โรงเรียนเป็นสถานที่ฝึกหรือส่งเสริมอาชีพให้กับนักเรียนและผู้ปกครองโดยโรงเรียนจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพให้กับนักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครองมีรายได้เพิ่มมากขึ้น</p> <p>2) โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชนโรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาด้านอาชีพชุมชนเป็นทั้งสถานที่ฝึกอบรม สถานที่ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องการประกอบอาชีพโดยโรงเรียนทำหน้าที่ประสานงานกับ เครือข่ายในการส่งเสริมงานอาชีพ</p> <p>ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ</p> <p>1) โรงเรียนเป็นสถานที่ฝึกหรือส่งเสริมอาชีพให้กับนักเรียนและผู้ปกครองโดยโรงเรียนจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพให้กับนักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครองมีรายได้เพิ่มมากขึ้น</p> <p>2) โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชน โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาด้านอาชีพชุมชนเป็นทั้งสถานที่ฝึกอบรมสถานที่ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับ</p>		

<p>ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อ ส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4</p>	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุง
<p>เรื่องการประกอบอาชีพโดยโรงเรียนทำหน้าที่ ประสานงานกับเครือข่ายในการส่งเสริมอาชีพ</p>		

ประเด็นที่5 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4ด้านสภาพแวดล้อม

ร่างรูปแบบการบริหารจัดการ สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุง
<p>องค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม มี 2 องค์ประกอบย่อยคือ ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารจัดการศึกษาและปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีรายละเอียดดังนี้</p> <p>1) สภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีดังนี้</p> <p>1.1)ลักษณะสภาพของบริบทและสังคม</p> <p>1.1.1) สภาพทางภูมิศาสตร์โรงเรียนขยายโอกาสตั้งอยู่ในพื้นที่การคมนาคมยากลำบาก ทำให้นักเรียนขาดโอกาสในการเรียนรู้กับแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย</p>		

<p>ร่างรูปแบบการบริหารจัดการ สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4</p>	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุง
<p>1.1.2) สภาพทางเศรษฐกิจ ประชาชนมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำสวน มี ฐานะยากจน ทำให้ผู้ปกครองขาดความสนใจใน การศึกษาของบุตรหลานชุมชนขาดการมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษา</p> <p>1.1.3) สภาพทางสังคม นักเรียนและผู้ปกครองมีความหลากหลาย ใช้ภาษา ถิ่นได้ในชีวิตประจำวัน ใช้ภาษาไทย เป็นภาษาที่สอง ทำให้การเรียนรู้การอ่านออกเขียนได้ช้า</p> <p>1.2) สภาพการบริหารการจัด การศึกษา</p> <p>1.2.1) ผู้บริหารและครูมี การย้ายบ่อยทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษา ขาดความต่อเนื่อง</p> <p>1.2.2) การบริหารงานต้อง ดำเนินการตามนโยบายของภาครัฐเช่นเดียวกับ โรงเรียนทั่วไปทั้งงานวิชาการ งาน งบประมาณ งาน บุคลากรและงานบริหารทั่วไป</p>		

<p>ร่างรูปแบบการบริหารจัดการ สถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน มัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4</p>	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุง
<p>2) สภาพแวดล้อมที่เอื้อการบริหาร จัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับ นักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 มีดังนี้</p> <p>2.1) ด้านนโยบายของภาค รัฐเป็น โรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจาก ภาครัฐ เหมือนโรงเรียนปกติ ทั้งในด้านงบประมาณ ด้าน วิชาการ</p> <p>2.2) ด้านการสนับสนุนช่วยเหลือ จาก ภาครัฐเหมือนโรงเรียนปกติ</p>		

ประเด็นที่ 6 ภาพแสดงร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงาน
อาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4

<p>ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อ ส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขต</p>	การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ	
	คงเดิม	ข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุง

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานนครศรีธรรมราช เขต 4		
ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานนครศรีธรรมราช เขต 4		

ประเด็นที่ 7 การตรวจสอบความเหมาะสม (Propriety) ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานนครศรีธรรมราช เขต 4

ในภาพรวมความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานนครศรีธรรมราช เขต 4 โดยมีค่าความเหมาะสมดังนี้

5 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานนครศรีธรรมราช เขต 4 ในด้านนี้อยู่ในระดับ มากที่สุด

4 องค์ประกอบของการรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานนครศรีธรรมราช เขต 4 ในด้านนี้อยู่ในระดับ มาก

3 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ
สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ในด้านนี้อยู่ในระดับ ปานกลาง

2 องค์ประกอบของการรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ
สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ในด้านนี้อยู่ในระดับ น้อย

1 องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ
สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ในด้านนี้อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

<p>ร่างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงาน อาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4</p>	<p>ระดับความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิ</p>				
<p>1. ปัจจัยนำเข้า (Inputs)</p>					
<p>2. กระบวนการ(Process)</p>					
<p>3. ผลผลิต (Outputs)</p>					
<p>4. สภาพแวดล้อม (Environment)</p>					

ภาคผนวก ค

สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่มีต่อความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีต่อความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ ของการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่มีต่อความเป็นไปได้และความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาเป็นแบบปลายเปิด

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่มีต่อความเป็นไปได้และ
 ความมีประโยชน์ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน
 มัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 นครศรีธรรมราช เขต 4

คำชี้แจง ขอให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยพิจารณาใน 2
 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบไปใช้ หมายถึงความคิดเห็นของผู้บริหาร
 โรงเรียนขยายโอกาสที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียน
 มัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 นครศรีธรรมราช เขต 4ที่สามารถนำไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด

ประเด็นที่ 2 ความมีประโยชน์ของการนำรูปแบบไปใช้ หมายถึงความคิดเห็นของ
 ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสที่มีต่อการนำรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงาน
 อาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ว่านักเรียนมีคุณลักษณะและทักษะด้านอาชีพ

5 หมายถึง การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับ
 นักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 นครศรีธรรมราช เขต 4มีความเป็นไปได้/มีประโยชน์ ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ
 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4มีความเป็นไปได้/มีประโยชน์ ในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ
 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีความเป็นไปได้/มีประโยชน์ ในการนำไปใช้อยู่ในระดับปาน
 กลาง

2 หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ
 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีความเป็นไปได้/มีประโยชน์ ในการนำไปใช้อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพ
 สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 มีความเป็นไปได้/มีประโยชน์ ในการนำไปใช้อยู่ในระดับน้อย
 ที่สุด

องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า (Inputs)

งานบริหารสถานศึกษา

1. งานวิชาการ

รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการนำรูปแบบไปใช้									
	1. ความเป็นไปได้					2. ความมีประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
งานวิชาการ										
<p>งานวิชาการประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล โรงเรียนขยายโอกาสมีการดำเนินการ ดังนี้</p> <p>1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร</p> <p>1.1) การพัฒนาหลักสูตรให้มีความยืดหยุ่นสอดคล้องกับสภาพบริบทของพื้นที่</p> <p>1.2) หลักสูตรการส่งเสริมอาชีพสอดคล้องกับอาชีพในท้องถิ่นและความต้องการ ของตลาด</p> <p>1.3) ร่วมกับสถาบันอาชีววะในพื้นที่พัฒนาหลักสูตรการส่งเสริมอาชีพในโรงเรียน</p> <p>1.4) หลักสูตรการส่งเสริมอาชีพเน้นให้นักเรียนมีเจตคติและมีทักษะในการ ประกอบอาชีพ</p> <p>1.5) หลักสูตรการส่งเสริมงานอาชีพมีความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน</p> <p>2.1) การจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง</p> <p>2.2) การจัดการเรียนการสอนในสถานที่จริง ในสถานประกอบการ</p>										

2. งานด้านบุคลากร

รายการ	ระดับความคิดเห็นที่ต่อการนำรูปแบบไปใช้									
	1. ความเป็นไปได้					2. ความมีประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
งานด้านบุคลากร										
<p>ประกอบด้วยงานด้านการพัฒนาการสร้างขวัญกำลังใจและการสร้างแรงจูงใจ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ให้โรงเรียนได้มีโอกาสสรรหาครูที่มีความรู้เกี่ยวกับการสอนอาชีพหรือครูที่มีทักษะด้านการประกอบอาชีพ 2) ให้โรงเรียนมีโควตาพิเศษสำหรับการเลื่อนเงินเดือนสำหรับครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน 3) โรงเรียนร่วมกับ สถาบันอาชีวศึกษาหรือสถานประกอบการในการพัฒนาครูให้มีความรู้เกี่ยวกับการสอนอาชีพ 4) ส่งเสริมให้บุคลากรที่มีความรู้ทักษะด้านอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นไปปฏิบัติการสอน หรือบรรจุเป็นครูในโรงเรียน 										

3. งานด้านงบประมาณ

รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มต่อการนำรูปแบบไปใช้									
	1. ความเป็นไปได้					2. ความมีประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
งานด้านงบประมาณ										
<p>ประกอบด้วย การจัดสรรทรัพยากร และการระดมทรัพยากร มีรายละเอียดดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การจัดสรรงบประมาณด้านการสอนอาชีพเพิ่มเติมจากงบปกติทั่วไป 2) การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับการสอนอาชีพให้กับโรงเรียน 3) การส่งเสริมให้โรงเรียนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องใช้ทรัพยากรร่วมกันในการสอนวิชาชีพ 4) โรงเรียนนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอนวิชาชีพ 										

4. ด้านการบริหารทั่วไป

รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการนำรูปแบบไปใช้									
	1. ความเป็นไปได้					2. ความมีประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
งานด้านการบริหารทั่วไป										
<p>ประกอบด้วยการมีส่วนร่วม การประสานงาน และการสร้างเครือข่าย มีรายละเอียดดังนี้</p> <p>1) การส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสอนงานอาชีพทั้งสถาบันการสอน อาชีพ สถานประกอบการ ภูมิปัญญาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นการช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพอย่างหลากหลาย</p> <p>2) การประสานงานกับสถานประกอบการในพื้นที่เพื่อให้นักเรียนได้เข้าไปฝึกงานในสถานที่จริงโดยให้นักเรียนได้เรียนรู้การประกอบอาชีพรวมทั้งการให้นักเรียนได้ช่วยเหลือผู้ปกครองในการประกอบอาชีพ</p> <p>3)การสร้างเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนการสอนอาชีพในทุกระดับ ทั้งในระดับโรงเรียน ระดับชุมชนและนอกชุมชน</p>										

องค์ประกอบที่ 2 ด้านกระบวนการ

รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการนำรูปแบบไปใช้									
	1. ความเป็นไปได้					2. ความมีประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
กระบวนการ การบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน										
<p>ขั้นตอนที่1ขั้นการวางแผน (Plan) เป็นการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ มีการกำหนดแผนงานกิจกรรมในการสอนวิชาชีพในโรงเรียน</p> <p>ขั้นตอนที่ 2การลงมือปฏิบัติ (Do)การทำงานมีการบูรณาการการทำงานกับภาคีเครือข่ายที่มีหน้าที่สนับสนุนโรงเรียนขยายโอกาสเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้และทักษะด้านการประกอบอาชีพอย่างหลากหลายตามความสนใจของตนเอง</p> <p>ขั้นตอนที่3 การตรวจสอบ (Check) สร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนให้มีการติดตามตรวจสอบการทำงานทุกขั้นตอนและมีการรายงานผลการดำเนินงานในทุกระยะ ๆ โดยการดำเนินการให้เป็นระบบ</p>										

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุง (Act) มีการปรับปรุงและพัฒนางานในทุก ๆ ระยะหรือนำผลการประเมินมาปรับปรุงให้ดีขึ้นตลอดเวลา

ขั้นตอนที่ 5 การรายงานผล (Report) โรงเรียนมีการรายงานผลการดำเนินงานต่อหน่วยงานต้นสังกัดและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ๆ ปี

สำหรับกลไกสู่ความสำเร็จคือการประสานงาน (Coordinating) มีการประสานงานกับภาคีเครือข่ายทั้งภายในชุมชน และนอกชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมตามความถนัดหรือหน้าที่ของแต่ละภาคส่วนในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพในโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 3 ด้านผลผลิต

รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการนำรูปแบบไปใช้									
	1. ความเป็นไปได้					2. ความมีประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3.1 ผลผลิตด้านคุณภาพของผู้เรียน										
<p>1) นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ มีความสนใจและได้เรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพอย่างหลากหลาย สามารถตัดสินใจเลือกเรียนต่อหรือประกอบอาชีพตามความสนใจของตนเอง</p> <p>2) นักเรียนมีคุณลักษณะพื้นฐานของการประกอบอาชีพได้แก่ความขยันอดทน ความรับผิดชอบ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น</p> <p>3) นักเรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพและสามารถประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจได้หลังจบการศึกษา</p> <p>4) นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนไปหารายได้โดยการช่วยเหลือครอบครัวประกอบอาชีพหรือฝึกงานในสถานประกอบการหรือผลิตสินค้าจำหน่ายได้ระหว่างเรียน</p>										

รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการนำรูปแบบไปใช้									
	1. ความเป็นไปได้					2. ความมีประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
3.2 ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ										
<p>1) โรงเรียนเป็นสถานที่ฝึกหรือส่งเสริมอาชีพให้กับนักเรียนและผู้ปกครองโดยโรงเรียนจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพให้กับนักเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนและผู้ปกครองมีรายได้เพิ่มมากขึ้น</p> <p>2) โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพในชุมชน โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาด้านอาชีพชุมชนเป็นทั้งสถานที่ฝึกอบรม สถานที่ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องการประกอบอาชีพ โดยโรงเรียนทำหน้าที่ประสานงานกับเครือข่ายในการส่งเสริมงานอาชีพ</p>										

ด้านเงื่อนไขความสำเร็จ

เงื่อนไขที่ 1 ด้านนโยบายของรัฐต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4

รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการนำรูปแบบไปใช้									
	1. ความเป็นไปได้					2. ความมีประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
นโยบายของรัฐ										
<p>1.1 การกำหนดนโยบายการพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสให้ดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา</p> <p>1.2 การพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับสภาพของการจัดการศึกษาทั้งระบบการจัดสรรงบประมาณ การคัดสรรบุคลากร ตลอดจนการพัฒนางานวิชาการให้เอื้อต่อการสอนวิชาชีพในโรงเรียน</p> <p>1.3 การเปิดโอกาสให้องค์กรภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา</p>										

เงื่อนไขที่ 2 การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ

รายการ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อการนำรูปแบบไปใช้									
	1. ความเป็นไปได้					2. ความมีประโยชน์				
	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
การสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ										
<p>2.1 โรงเรียนประสานความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วน (partnership) ในการจัดการศึกษา</p> <p>2.2 ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในลักษณะที่โรงเรียนเป็นสถาบันหรือศูนย์วิทยากรในชุมชน</p>										

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำรูปแบบการการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมงานอาชีพสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา

3.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการอย่างไร (ถ้ามีโปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

3.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ควรดำเนินการอย่างไร (ถ้ามีโปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

3.3 โรงเรียนมัธยมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ควรดำเนินการอย่างไร (ถ้ามีโปรดระบุ)

.....

.....

.....

.....

ขอขอบพระคุณในความกรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ยิ่งต่อการวิจัยในครั้งนี้

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ- นามสกุล	นายมานพ เสียมไหม
เกิด วัน เดือน ปี	5 พฤศจิกายน 2510
ที่อยู่ปัจจุบัน	176 หมู่ 3 ตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช 80160
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2534 ครุศาสตรบัณฑิตวิชาเอกภาษาไทย วิทยาลัยครูภูเก็ต พ.ศ. 2549 ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2553 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
ประสบการณ์การทำงาน	
พ.ศ. 2536 – 2539	อาจารย์ 1 ระดับ 3 โรงเรียนบ้านหนองกาด จังหวัดศรีสะเกษ
พ.ศ. 2539 – 2543	อาจารย์ 1 ระดับ 4 โรงเรียนวัดเจริญร่มเมือง จังหวัดตรัง
พ.ศ. 2543 – 2544	ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ โรงเรียนบ้านบาตูปูเต๊ะ จังหวัดตรัง
พ.ศ. 2544 – 2546	ครูใหญ่ โรงเรียนบ้านปาเต จังหวัดตรัง
พ.ศ. 2546 – 2552	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเกาะลิบง จังหวัดตรัง
พ.ศ. 2552 – 2555	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านไสพลู จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2555 – 2565	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปากกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2565 – ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโรงเหล็ก จังหวัดนครศรีธรรมราช

